

WIELEWAAL

maandblad

jaargang 49

juni 1983

WIELEWAAL

maandblad voor vogel- en natuurstudie

uitgegeven met ondersteuning van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur.

Vroegere hoofdredacteuren: E.H. Fr. SEGERS: jaargang 1 tot en met 23
Dr. Fr. GROOTAERS: jaargang 24 tot en met 46

Hoofdredacteur

Dr. H. MEEUS, Langvenstraat 25, 2300 Turnhout (014/41 57 58)

Redactieraad

H. FRANCKX, Dr. Fr. GROOTAERS, J. BLOEMEN, A. DE JONGHE, J. KIEBOOMS, R. WILLOCKX, Prof. Dr. U. LIBBRECHT, G. LUYTS, Prof. Dr. A. DHONDT, P. VAN DEN BREMT, M. BECUWE, Dr. R. EYCKERMAN, J. VAN WINKEL, H. VOET, Dr. M. LOUETTE, Ir. G. BULTEEL, J. GABRIELS, Dr. J. VAN GOMPEL, Dr. J. PAULUSSEN, G. BURGGRAEVE.

Koninklijke Vereniging voor Vogel- en Natuurstudie DE WIELEWAAL

De vereniging heeft tot doel: de kennis en de bescherming van de natuur en in het bijzonder van de in het wild voorkomende vogels te bevorderen door alle middelen, o.m. door het oprichten van plaatselijke afdelingen, het houden van studiedagen, het uitgeven van een tijdschrift, het verspreiden van vogelboeken en natuurboeken, het oprichten van natuurreservaten. De vereniging werd in 1933 opgericht door E.H. Fr. Segers.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

Dagelijks bestuur:

H. FRANCKX, voorzitter, Vredelaan 29, 2500 Lier (03/480 47 32)
W. VAN SPAENDONK, ondervoorzitter en afgevaardigde Antwerpen, Zevenbergen 50, 2500 Lier (03/480 54 24).
F. VAN DEN BROECK, secretaris, De Wilgen 41, 2060 Merksem (03/645 02 52)
J. PEETERS, penningmeester, Hertevoetweg 3, 2958 Weerde (015/61 20 86)

Leden:

J. DHOLLANDER, afgevaardigde Oost-Vlaanderen, Bergstraat 25, 2780 St.-Gillis-Waas
P. HERROELEN, afgevaardigde Brabant, Van Asschestraat 33, 1910 Melsbroek.
R. DEBRUYNE, afgevaardigde West-Vlaanderen, Iepersteenweg 60, 8178 Woumen.
E. WELLENS, afgevaardigde Limburg, Statiestraat 89, 3900 Lommel.
W. ROGGMAN, Gentsesteenweg 161, 9300 Aalst
R. WILLOCKX, Sparrenstraat 23, 2930 Hombeek

Afgevaardigden Wielewaaljongeren:

J. ROYEAERD, St. Hubertstraat 277, 9800 Deinze
P. DELVAUX, Gierlesteenweg 351, 2300 Turnhout
A. VERBOVEN, Leeuwerikenstraat 45 bus 21, 3300 Heverlee.

Technisch Adviseur voor de Natuurreservaten:

Ir. S. TYS, Beekstraat 16, 2800 Mechelen (015/41 12 78)

LIDMAATSCHAP EN ABONNEMENTEN

Belgie: 400 F. Andere landen: 500 F. Bijlid (zonder abonnement): 50 F.
Administratie: De Wielewaal, Graatakker 11, 2300 Turnhout. Giro: 000-0319785-73. Tel.: 014/41 22 52.

De geschiedenis van De Wielewaal

Henri Franckx

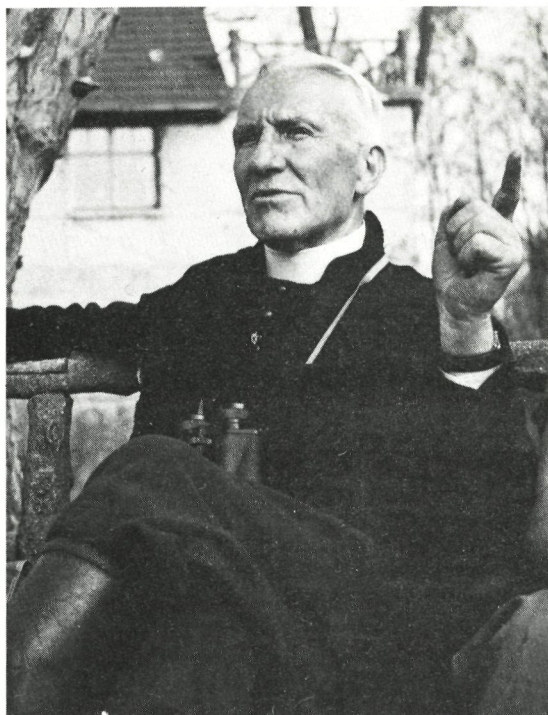
De stichting

De ornithologische vereniging De Wielewaal werd op 12 februari 1933 te Antwerpen opgericht onder de naam „Antwerpsche vogelliefhebbers”. Wijlen E.H. F. Segers, de promotor, kon de stichtingsvergadering niet bijwonen, daar deze op een zondagvoormiddag plaats had en hij als onderpastoor in de parochie Sint-Jacob te Antwerpen zijn mis moest lezen. Zijn gedwongen afwezigheid op de stichtingsvergadering zou hem echter niet beletten de eerste voorzitter te worden en gedurende 36 jaar De Wielewaal met vaste hand te leiden.

De geschiedenis van De Wielewaal is steeds zo nauw verbonden geweest met die van Frans Segers, dat het onmogelijk is het leven van de vereniging te scheiden van dit van haar stichter en voorzitter. Zelfs het ontstaan van De Wielewaal is volledig te danken aan de belangstelling van Frans Segers.

Laten we daarom beginnen met de voor-geschiedenis.

In 1915 werd Frans Segers tot onderpastoor benoemd te Heverlee. Als aalmoezenier van een wolfjesgroep trachtte hij zijn „horde” in te wijden

Onze stichter E.H. Frans Segers

in de geheimen van de natuur. Elk van zijn „kuipjes” — aldus zijn eigen woorden — moest voor een proef 6 vogels en 6 bomen kunnen herkennen. Om de antwoorden met kennis van zaken te kunnen beoordelen moest de aalmoezenier er natuurlijk heel wat meer van weten. De eerste boekjes over natuurstudie werden gekocht en de nodige praktische kennis opgedaan in de talrijke parken en uitgestrekte bossen van de omgeving. Zo is Frans Segers vogelliefhebber geworden omwille van zijn parochiaal werk.

Na nog achtereenvolgens onderpastoor geweest te zijn te Kontich en te Oude-God kwam hij eindelijk in dezelfde functie terecht in de Sint-Jacob-parochie te Antwerpen. Hier maakte hij kennis met enkele andere natuurvrienden. Ze trokken samen het veld in en vertelden elkaar hun bevindingen.

Op 19 maart 1931 trok wijlen Paul Hostie voor de eerste maal met E.H. Segers op uitstap in Kontich en in Edegem. Op 20 april 1931 voegde Albert Lambert zich op Sint-Anneke bij de vorige twee. Op 28 december 1931 was het drietal op dezelfde plaats terug en op 30 december trokken zij naar het domein Cogels te Ossendrecht.

Paul Hostie en Albert Lambert verzochten Frans Segers herhaaldelijk een vereniging op te richten. „Akkoord”, was zijn antwoord, „zodra we met meer zijn”.

Op 12 februari 1933 was het eindelijk zo ver. De eerste officiële vergadering ging door bij Paul Hostie thuis in de Prinsesstraat, 37 te Antwerpen. Waren aanwezig: Ridder G. van Havre, burgemeester van Wijnegem, E.H. de Bont en de heren Hertoghe, Hostie, Jacobs, Pauwels en Tislair.

E.H. Segers en de heer Croegaert lieten zich verontschuldigen. Het bestuur werd als volgt samengesteld: Ridder G. van Havre werd erevoorzitter, E.H. F. Segers voorzitter en Paul Hostie secretaris. De vereniging kreeg de naam „Antwerpsche vogelliefhebbers”.

Bij de tweede vergadering op 12 maart 1933 werd Emiel Hostie als lid aangenomen, en het lidmaatschap uitgebreid tot de andere provincies. Op 30 maart werd na een uitstap nog een vergadering gehouden, waarin de heer Schiltz als penningmeester werd aangesteld.

Tijdens de vierde vergadering op 30 mei 1933 werd de naam veranderd in „De Wielewaal, ornithologische vereniging”. Meteen werd voor goed het doel vastgelegd: de studie en de bescherming van de in het wild levende vogels. Wanneer E.H. Segers in 1934 naar Vosselaar werd overgeplaatst, stampte hij dra te Turnhout een tweede afdeling uit de grond. Dit betekende de doorbraak van De Wielewaal als landelijke vereniging.

E.H. Fr. Segers, onderpastoor te Vosselaar.

Meijuffrouw E. Meyers

Meijuffrouw Meyers, op dat ogenblik onderwijzeres in dezelfde omgeving, werd door E.H. Segers onmiddellijk gevraagd het secretariaat van de vereniging waar te nemen. In de loop van de jaren werd ze eveneens eerst lid en daarna penningmeester van de raad van beheer. Gedurende vele jaren stond ze helemaal alleen in voor de ledenadministratie en de boekhandel. Al deze taken heeft ze plichtbewust en nauwgezet vervuld tot maart 1982.

Vereniging zonder winstoogmerk

In de loop van de jaren onderging de vereniging menige verandering.

Om het steeds groeiend patrimonium van de beweging veilig te stellen werd De Wielewaal in 1953 omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk. De statuten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 14 maart 1953.

De stichters waren E.H. Segers, Mej. Meyers en de heren Nagels, Cuypers, Uyttendaele en Dr. Grootaers.

Dat deze statuten degelijk doordacht en opgesteld waren, werd bewezen door het feit dat ze in de loop van 30 jaren slechts tweemaal aangepast moesten worden.

Structuur

De organisatie van De Wielewaal ziet er als volgt uit:

De Algemene Vergadering, bestaande uit de afgevaardigden van de afdelingen, kiest om het jaar een derde van de leden van de *Raad van Beheer*.

Deze duidt op zijn beurt een voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester aan, die het *Dagelijks Bestuur* vormen, dat zich bezig houdt met de lopende zaken. Verder duidt de Raad van Beheer nog een adviseur voor de natuurreservaten, het museumcomité en de hoofdredacteur van het maandblad aan, evenals de vertegenwoordigers van De Wielewaal in overkoepelende organismen.

Het *nationaal secretariaat* bestaat uit de beide stafmedewerkers en de personen in burgerdienst. Zijn staan in voor de abonnementen, de boekhandel, het museumbezoek en de inlichtingendienst.

Op 19 november 1977 werden de *nationale werkgroepen* voor ornithologie, botanie, natuurbehoud en propaganda opgericht.

20ste Wielewaalcongres te St. Niklaas - 26 en 27 mei 1962

Deze landelijke werkgroepen werken acties uit en coördineren de initiatieven van de afdelingen. Tevens brengen zij advies uit aan de raad van beheer.

Het programma en de werkwijze van De Wielewaal zijn eveneens gestoeld op een sinds jaren vertrouwd stramien.

Op nationaal vlak wordt jaarlijks een *congres* gehouden, bestaande uit een of meer uitstappen en een symposium.

Om actuele problemen te bespreken gaat jaarlijks een *Verenigingsraad* door. In 1982 werd deze vervangen door 5 provinciale vergaderingen. Jaarlijks worden eveneens een of twee nationale *buitenlandse reizen* ingericht.

In het verleden werd tot driemaal toe een volledige vierjaarlijkse cursus ingericht onder het embleem „De Watersnip”, waarin door een kerngroep van les- en voordrachtgevers een keur van natuurgidsen werd gevormd.

Ten slotte werkt De Wielewaal samen met de andere natuurbeschermingsverenigingen en steunt ze op actieve wijze internationale projecten zoals b.v. de waterwildtellingen.

De afdelingen

De plaatselijke afdelingen vormen de kracht van De Wielewaal.

In de wintermaanden organiseren ze maandelijks informatieavonden over het natuurgebeuren in binnen- en buitenland door lessen, diamontages en films van bekwame voordrachtgevers.

's Zomers richten ze geleide uitstappen in om de vogels en planten in hun natuurlijk milieu waar te nemen.

Op uitstap te Mol-Gompel

Op uitstap

De afdelingen staan ook in voor het beheer van de Wielewaalnatuurreservaten in hun werkingsgebied gelegen.

Talrijke natuurbeschermingsinitiatieven en acties worden door de afdelingen in eigen streek gevoerd.

Bovendien publiceren de meeste afdelingen een eigen mededelingenblad, waarin de meer plaatselijke berichtgeving heet van de naald wordt gebracht.

In de loop der jaren groeide het aantal afdelingen aan tot 52. Deels om een nog grotere activiteit te bereiken, deels om meer subsidie te bekomen van staat en provincies, hopen wij zo vlug mogelijk 60 afdelingen te tellen.

Het maandblad

De eerste *Wielewaal* verscheen in 1934 op 4 blaadjes. Het lidmaatschapsgeld bedroeg toen 10 F.

Het aantal bladzijden steeg geleidelijk van 20 in 1935 tot 28 in 1936, 40 in 1937 en vanaf 1981 tot 48 per maand.

Die verhoging van het aantal bladzijden was weerom te danken aan de levensloop van de voorzitter. In 1958 was Frans Segers immers godsdienstleraar geworden te Turnhout en genoot hij van de spreekwoordelijk geworden vrije tijd van de leden van het onderwijzend personeel.

E.H. Segers nam alleen de redactie van het blad waar vanaf 1934 tot eind 1957. Aanvankelijk werd het blad gedrukt in samenwerking met onze noorderburen. Vanaf 1941 verscheen „de Wielewaal” zelfstandig voor Vlaanderen. Het uitgeven van een Vlaams vulgariserend wetenschappelijk blad in de dertiger jaren was echt pionierswerk. De eerste jaren leverde Frans Segers bijna de helft van de kopij. Bovendien vond hij nog de tijd om mee te werken aan andere week- en maandbladen. Eind 1957 brachten E.H. Segers en

E.H. Fr. Segers, J. Huygens en L. Bauwens

mevrouw Meyers het redactiemateriaal naar Heverlee bij Dr. Frans Grootaers.

Vanaf 1958 verzorgde deze de redactie, in het begin geholpen door Frans Segers. Dr. Grootaers zorgde er voor dat het blad kwalitatief verder verbeterde, telkens stipt de eerste dag van elke maand in de brievenbussen zat, dat er geen enkel onjuist gegeven verscheen en dat de taal en de stijl van de artikels vrij van fouten bleef.

Eind 1980, dus na 23 jaar, gaf hij zijn functie door aan Dr. Hubert Meeus, die sinds januari 1981 de redactie waarneemt. De nieuwe hoofdredacteur zorgde voor een nieuwe presentatie en ijvert voor de verdere bloei van het tijdschrift. Zoals vroeger komen zowel vulgariserende als meer gespecialiseerde artikels aan bod.

Natuurreservaten

Vermits De Wielewaal de vogels wou beschermen in een ecologisch perspectief was het normaal dat de vereniging natuurreservaten ging oprichten en beheren.

Het voornaamste doel is natuurlijk de vogels een veilige broed- en een rustige pleisterplaats te bezorgen.

Daarnaast bieden de natuurreservaten aan vele onderzoekers de gelegenheid de vogels, de planten en het terrein te bestuderen.

Inhoudiging natuurreservaat „Het Heymeerke”, september 1964.

Bovendien wordt door geleide uitstappen aan vele natuurvrienden de gelegenheid gegeven het hele jaar door een of ander natuurgebied te bezoeken.

In 1954 werd het Tikkebroekencomité opgericht en kocht de vereniging de eerste percelen van dit reservaat. Momenteel heeft De Wielewaal het grootste deel van de 50 ha. grote strook langs de Rode Loop in eigendom.

De belangstelling ging natuurlijk ook naar andere natuurgebieden in het Vlaamse land.

Thans beheren wij 64 reservaten met een gezamenlijke oppervlakte van 4.231 ha. Hiervan zijn 5 reservaten eigendom met een totale oppervlakte van 27 ha. Deze gebieden werden verworven zonder enige subsidie.

Door haar natuurreservaten beschermt De Wielewaal rivierdalen, schorren, rietvelden, vijvers en vennen, moerassen en heiden, parken en bossen. Hierdoor rangschikt De Wielewaal zich onder de meest verdienstelijke verenigingen voor natuurbescherming.

Het Wielewaalhuis

De Wielewaal heeft een eigen huis te Turnhout, Graatakker, 11.

In deze gewezen patriciërswooning is niet alleen

Inhoudiging Nico de Boevé - natuurreservaat, 1970

Inhuulding Nico de Boevé - natuurreserveaat, 1970.

de administratie van de vereniging gevestigd, maar ook een boekhandel met een uitgebreide keuze natuurboeken, posters, verrekijkers en telescopen. Er is een grote en een kleine vergaderzaal. Een deel van de centrale is ingericht als ornithologisch museum, waar men onder deskundige leiding een overzicht krijgt van onze inheemse avifauna.

Het Wielewaalhuis hebben wij eveneens groten-deels aan Frans Segers te danken. Hij slaagde erin de bijna gehele aankoopsom en een groot deel van de inboedel door giften te doen dekken. Het Wielewaalhuis werd aangekocht in 1961 en plechtig ingewijd op 7 oktober 1962. Het ornithologisch museum werd plechtig geopend op 20 april 1963 ter gelegenheid van het 21ste Wielewaalcongres.

Publikaties

Frans Segers had niet alleen belangstelling voor de natuur in het algemeen en voor de vogels in het bijzonder. Hij voelde eveneens de nood aan deze liefde en kennis aan anderen mee te delen.

Tot op zijn laatste dag bleef hij natuurgids en uitstapleider. Even groot is zijn verdienste als spreker. Voor de 1500 voordrachten die hij gaf, reisde hij door geheel Vlaanderen met dia's, films

Plechtige inwijding Wielewaalhuis in 1962.

Inhuldiging van het museum

en demonstratiemateriaal, maar vooral met zijn eigen enthousiast gesproken woord.

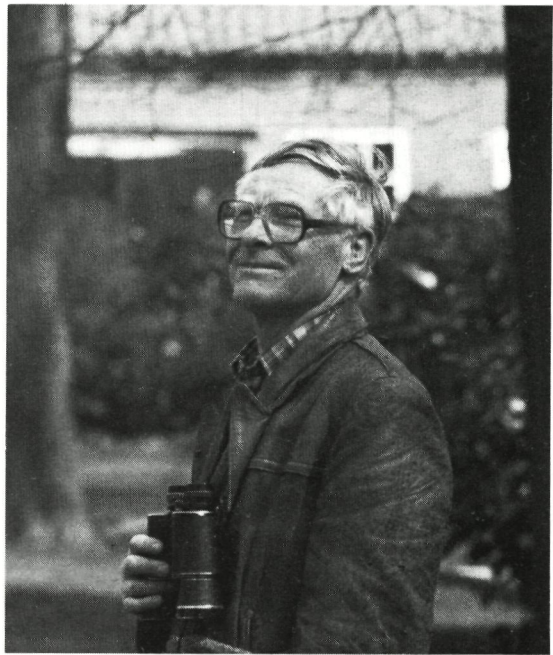
Het spreekt vanzelf dat hij zijn ervaringen en kennis op papier zou zetten. Zo werd hij achtereenvolgens de auteur van volgende boeken: *Vogels uit ons land*, *Zangvogels*, *Kempische Vogels*, *Twintig nieuwe vogels* en *Broedvogels in de Kempen*.

De brochures over vink-, kraai- en meesachtigen werden in grote getale verspreid. Publikaties van De Wielewaal bleven echter tot nog toe hiertoe beperkt.

Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de vereniging publiceerde een groep Wielewalers een nieuwe brochure: *Bedreigde planten en dieren in Vlaanderen*. Dit werk kan beschouwd worden als een gezamenlijke inbreng van de nationale werkgroepen voor ornithologie, botanie,

J.-M. Boone, evenals W. Dings, jarenlang actief in het museumcomité

W. Dings

natuurbehoud en propaganda. Mede hierdoor straalt de brochure de brede alles omvattende doeleinden van De Wielewaal uit.

De nationale werkgroep natuurbehoud bereidt anderzijds nog een brochure voor over de Wielewaalnatuurreservaten. Deze zal eveneens in 1983 gepubliceerd worden.

Wielewaaljongeren

Op 29 november 1970 werd in de schoot van De Wielewaal een jeugdafdeling opgericht, genaamd Wielewaaljongeren.

De jeugdafdeling heeft een eigen leiding, eigen uitstappen, eigen kampen, een eigen congres en een eigen blad.

Dat de jeugd belangstelling heeft voor de natuur verheugt ons ten zeerste want nog meer dan wij zullen de jongeren van nu moeten kampen voor de vrijwaring van hun leefmilieu.

Natuurbeleving - Natuurbehoud - Natuurstudie

Het oorspronkelijke doel van De Wielewaal was de studie en de bescherming van alle in het wild voorkomende vogels. Het spreekt vanzelf dat deze enge en gespecialiseerde stelling onder de druk van de omstandigheden in de loop der jaren verbreed moest worden.

Daarom werd tijdens het natuurbeschermingsjaar 1970 bovenstaande leuze boven onze propagandafolder gedrukt. Hierdoor nam De Wielewaal een zware, praktisch bijna onmogelijk uit te voeren taak op zich. Bij gebrek aan om het even welke gelijkaardige Vlaamse vereniging moet De

**Zoals de ouden zongen... zo piepen de jongen:
onze hoop, onze toekomst.**

Wielewaal onder zijn leden drie totaal van elkaar verschillende groepen opvangen en trachten tevreden te stellen.

Eerst en vooral de natuurvrienden (*natuurbeleving*). Deze mensen komen in bewondering voor de schoonheid van moeder aarde, voor de sierlijkheid van haar vormen, haar bergen en dalen, haar rivieren en zeeën. Ze houden van al wat op aarde leeft. Hun ogen kijken liefkozend naar de bomen, de planten en de bloemen. Maar vooral de dieren zijn hun dierbaar. Ze zijn als het ware de volgelingen van Franciscus van Assisië. Op de tweede plaats komen de natuurbeschermers (*natuurbehoud*). Een deel van hen trekt ten strijde tegen elke schending van natuurgebieden. Een ander deel is ieder jaar onbaatzuchtig bezig met beheerswerken zowel in Wielewaalreservaten als in andere gebieden: kappen van knotwilgen, maaien van vloeibeemden, plaggen van heidevelden, verwijderen van vliegennestjes, berken en wilgen, ophangen van nestkasten, opruimen van vuilnis.

De derde groep wordt gevormd door de leden met meer wetenschappelijke aanleg (*natuurstudie*). Ofwel interesseren ze zich voor de natuur in zijn geheel, ofwel verdiepen ze zich in een of ander aspect. Zo ontstonden de nationale werkgroepen ornithologie en botanie, terwijl er bovendien in sommige afdelingen nog werkgroepen voor studie en bescherming voor zoogdieren, roofdieren, amfibieën, enz... voorkomen. Zoals het de

doelstellingen van De Wielewaal vragen, zijn de ornithologen natuurlijk het talrijkst. Het is verheugend vast te stellen hoe elk weekend een steeds groeiende schare vogelwaarnemers het veld intrekt, gewapend met verrekijkers, telescopen en determineerboeken. Bemoedigend is ook dat de jongeren hierin de meerderheid vormen.

Vereniging voor vogel- en natuurstudie

Op 9 maart 1980 werden de ondertitel en de doeleinden van De Wielewaal uitgebreid tot vogel- en natuurstudie. Dit was de enige oplossing om de eenheid te bewaren tussen enerzijds de enthousiaste ornithologen, die het oorspronkelijk doel van De Wielewaal wilden bewaren, en anderzijds de breder geïnteresseerden, die De Wielewaal tot een natuurhistorische vereniging wilden omvormen.

In feite was alles slechts een officiële bevestiging van een reeds sinds de oprichting bestaande toestand.

Alle natuurvrienden zijn steeds welkom geweest in De Wielewaal.

De vogels vormden wel het eerste en voornaamste object, maar ze dienen steeds bestudeerd te worden in hun ecologisch verband.

J. Mostmans en C. Goossens. Wielewalers actief bij het ringwerk.

Onze tweede nationale voorzitter G. Lacres.

Officiële erkenning

Einde de jaren 60 werden de verdiensten van De Wielewaal eindelijk officieel erkend en kregen wij achtereenvolgens een belangrijke jaarlijkse toelage voor de werking van de vereniging en voor het beheer van de natuurreservaten.

Bij de toekenning van eerbewijzen zijn de vereniging en de heer Segers weerom moeilijk te scheiden. Geheel zijn leven ging hij immers door als de verpersoonlijking van De Wielewaal.

Bij de inwijding van het Wielewaalhuis op 7 oktober 1962 werd E.H. Segers niet alleen door de leden van de vereniging maar ook door geheel het land hulde gebracht met zijn benoeming tot Ridder in de Leopoldsorde.

Frans Segers werd nog gehuldigd bij de viering van zijn gouden priesterjubileum op 4 juni 1964 en bij zijn 35-jarig voorzitterschap op 22 september 1968.

Op de eerste zondag van juni 1969, tijdens de vergadering van de raad van beheer, overhandigde ik als ondervoorzitter aan Frans Segers de akte van zijn benoeming tot Ridder in de Kroonorde, dit om zijn grote verdienste voor de volksopvoeding.

Frans Segers overleed op zondagnamiddag 24 juni 1969, bij het blussen van een brand op het Wielewaalreservaat De Korhaan, eens zijn persoonlijk eigendom.

Vrijdag, 4 juli 1969, werd hij ten grave gedragen. Een lange stoet van natuur- en vogelliefhebbers vergezelde hem op zijn laatste tocht van het Wielewaalhuis naar de kerk, die veel te klein zou blijken. Al was deze dag ongetwijfeld de droevigste in de geschiedenis van De Wielewaal, de uitvaart van de voorzitter werd een triomf. Een groot man had op grootse wijze afscheid genomen.

Op 16 april 1969 werd De Wielewaal door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur erkend als nationale vereniging voor vormings- en ontwikkelingswerk.

In 1974 werd De Wielewaal bovendien nog erkend als culturele instelling, waardoor het mogelijk werd giften aan de vereniging in mindering te brengen op de aan te geven inkomsten bij het Ministerie van Financiën.

De uiteindelijke bekroning kwam op 27 oktober 1982 ter gelegenheid van ons vijftigjarig bestaan. Van Z.M. de Koning kregen wij de machtiging de titel Koninklijke Maatschappij te voeren. Uit de handen van de heer Kinsbergen, gouverneur van de provincie Antwerpen, ontving ik de akte op maandag, 6 december 1982. Vanaf 1 januari 1983, heet De Wielewaal dan ook *Koninklijke Vereniging voor Vogel- en Natuurstudie*.

Slotwoord

Al hebben wij thans 52 afdelingen en meer dan 6000 leden, toch is De Wielewaal niet uitgegroeid tot een massabeweging.

De vraag is of die trouwens wel wenselijk is.

Zoals de vogel, die haar zijn naam heeft geschonken, heeft De Wielewaal zich tot nog toe

Het hagelkruis ter nagedachtenis van onze stichter E.H. Fr. Segers, natuurreservaat „de Korhaan” te Arendonk.

Paleis te Brussel.

27 oktober 1982.

Mijnheer de Voorzitter,

Ik heb de eer U te berichten dat
H. M. de Koning gevolg gevend aan
uw wens, de Vereniging voor vogel- en natuurstudie

"DE WIELEWAAL",

uit Turnhout,

machtigt de titel

Koninklijke Maatschappij
te voeren.

Gelieve, Mijnheer de Voorzitter, de
betuiging van mijn hoogachting te aanvaarden.

De Kabinetschef van de Koning,

Twee horizonten, één ideaal!

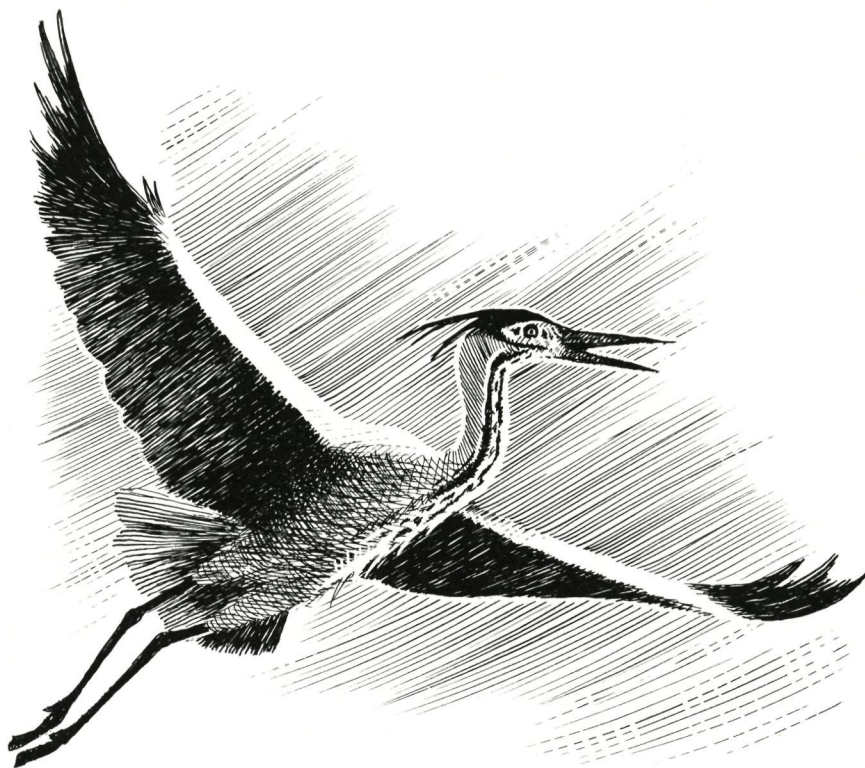
in het verborgene schuil gehouden. Het wordt tijd dat wij op het voorplan gaan treden. Waar vindt men inderdaad nog een dergelijke vereniging voor natuurstudie met een eigen huis, met een eigen boekhandel en een eigen museum, met een eigen blad en met vlak in de buurt eigen natuurreservaten?

Wat De Wielewaal in de loop van 50 jaar heeft opgebouwd is enig in ons land en wordt ons zelfs door vele buurlanden benijd.

Vijftig jaar is een mijlpaal, maar geen einde en waarom ook niet een nieuw begin. De Wielewaal voelt zich immers nog even jong als de eerste dag.

Beste Wielewalers, laten wij ons daarom vanaf morgen, ieder in zijn streek en op zijn terrein, ieder volgens zijn krachten en mogelijkheden, zelfstandig en toch vereend, allemaal met nieuwe moed weer inzetten voor de groei en de bloei van onze geliefde Wielewaal.

H. Franckx, voorzitter, Vredelaan 29, 2500 Lier.

Tekening: G. van Avermaet

De geschiedenis van ons maandblad

Frans Grootaers

Het begin

Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van De Wielewaal, verscheen, in de eerste aflevering van 1953 een overzicht van de eerste schuchtere passen van de vereniging.

Paul Hostie vertelt daarin dat in 1931 de eerste vogeluitstappen plaatsgrepen van de toekomstige oprichters van de vereniging.

Mededelingen werden toen op getijpte bladen aan de deelnemers uitgereikt.

In 1934 ten slotte verscheen een eerste gedrukte folder van vier pagina's. Dit is de voorloper van het maandblad.

In 1935, 1936 en 1937 volgden nog 10 afleveringen formaat 14 x 22.

In 1938 verschijnt echter het tijdschrift, ditmaal als maandblad in het huidige formaat 20 x 27,5.

Onze *Wielewaal* was in werkelijkheid een gemeenschappelijke uitgave, samen met het Nederlandse natuurhistorische tijdschrift: *De Zwerver in Gods vrije natuur*.

Aan de inhoud van het blad is, tot in 1943, te merken dat de jonge, aankomende veldornithologen uit Vlaanderen een zeer bescheiden plaatsje bezetten in hun tijdschrift.

Het volstaat de telkens vermelde woonplaats van de medewerkers na te kijken. Het grootste deel van de kopij komt uit Nederland en de ornithologie krijgt slechts een gering aandeel toegewezen. Entomologie, plantkunde (ook kamerplanten), amfibieën en vissen komen goed aan hun trekken.

De medewerkers

Wie waren de Vlaamse medewerkers van de jonge ornithologische vereniging en van het blad?

In 1941 zijn het, alfabetisch:

de heren Bequaert, Gautier, P. Hostie, Jans, Pille, Br. Remigius, E.H. Segers, Van den Brande, Ir. Van Dijck, Dr. Verheyen, Waterschoot, Wortelaers.

Hier mag voorzeker hulde worden gebracht aan de werkers van het eerste uur.

In deze eerste staf één beroepszoöloog: Dr. Verheyen. Ook een paar veldornithologen die, in werkelijkheid, een langere loopbaan in het veld hebben dan E.H. Segers: Bequaert en Wortelaers. Hierin vinden wij tevens de jonge ploeg die E.H. Segers heeft opgeleid.

In de loop der jaren zullen daar, naargelang de opgang van de vereniging in Vlaanderen, grote scharen liefhebbers hun medewerking verlenen aan een betere kennis van de praktische vogelkunde.

Van 1941 af worden ook vergaderingen gehouden van wat later genoemd werd de redactieraad. Ik noteerde 31 augustus 1941, 30 augustus 1943, 19 januari 1956.

In het kort verslag van E.H. Segers, na de vergadering van 31 augustus 1941, schreef hij: „Zeër merkwaardige plannen werden voorgesteld”. En hiermee raakte hij een van de kwalen van dergelijke vergaderingen, niet alleen van redactieraden, maar ook van raden van beheer en algemene vergaderingen. Deze kwaal is die van de plannenmakers. De Fransman zegt: „Les prometteurs ne sont pas les donneurs”.

Dit heb ik vaak ondervonden tijdens mijn vrij lange loopbaan in diverse instanties van de vereniging.

Zo gebeurde het dat door de raad geregeld werd gesnoeid in de lijst van medewerkers wanneer bleek dat sommige daarvan gedurende verschillende jaren geen enkele bijdrage hadden ingestuurd.

Ik bewaar een levendige en dankbare herinnering aan de vergaderingen van de redactieraad in de Paon Royal in Antwerpen, met E.H. Segers, Georges Huyskens, Willy Suetens, Hector Roels, Robert van Deynse, later op diverse plaatsen ook met André Rodts en Marcel Hautekiet.

Maar helaas, deze werkwijze, waarbij buitendien de kopij ter beoordeling werd rondgestuurd, werd op den duur grotendeels opgegeven omdat de tijd drong. De kopij moest iedere maand voor de tiende naar de drukker en het blad moest de eerste van de volgende maand goed en wel — illustratie inbegrepen — in de brievenbus van de leden terechtkomen.

Wanneer ik nauwer ging samenwerken met E.H. Segers en ik tevens op ornithologisch en veldornithologisch gebied meer ervaring kreeg, werd ik ook wat kritischer. Mede door het steeds groeiend administratief werk, oordeelde E.H. Segers dat de tijd gekomen was om mij inniger te betrekken bij de redactie. Zo gebeurde het dat hij, samen met juffrouw Meyers, einde 1957, in de Prinses Lydialaan 73 te Heverlee verscheen en mij, alle kopij en illustratie die voorradig waren, op de schoot deponeerde met de woorden: „nu gaat gij het doen”. Zo simpel was dat.

Om dit hoofdstuk over redactie en medewerkers af te sluiten, nog dit.

In de loop der jaren zijn heel wat van de vroegere medewerkers overleden. Maar dat sommige waardevolle redactieleden hun medewerking voorgoed of tijdelijk opschorten had te maken met het feit:

— ofwel dat ze het niet eens waren met de principes van de redactie nl. het tijdschrift moet populair-wetenschappelijke bijdragen bezorgen

Dr. Fr. Grootaers

aan zijn lezers d.i. vulgariserend maar tevens wetenschappelijk verantwoorde lectuur; zij gaven de voorkeur aan meer wetenschappelijke artikels; — ofwel gaven sommigen de voorkeur om te publiceren in tijdschriften met een internationale verspreiding om hun naam in het buitenland bekend te maken;

— ofwel gingen ze over naar andere verenigingen: vandaar vanzelfsprekend een zekere onverenigbaarheid;

— ofwel — en dit is eenmaal gebeurd — een medewerker verzaakte aan zijn verdere medewerking omdat hij niet gehonoreerd werd, hetgeen regelrecht tegenstrijdig was met de *Wielewaal*-geest;

— ofwel werden de artikels van bepaalde medewerkers door mij eenvoudig niet meer opgenomen.

De inhoud van het tijdschrift

Jarenlang vertoonde het maandblad een vast patroon:

1. Enkele artikels
2. Korte mededelingen
3. Verenigingsberichten — deze laatste bestonden hoofdzakelijk uit activiteitenverslagen van de afdelingen.
4. Boekbesprekingen.

Tijdens mijn redactionele loopbaan gebeurde hier een grondige kentering.

Het ontstaan, in talrijke afdelingen van mededeliingsbladen bestemd voor hun leden bracht de verdwijning mede van de publikatie van de activiteitenverslagen en ook gedeeltelijk van tal van korte mededelingen die beide nu plaatselijk gepubliceerd werden.

Gedurende 50 jaar heeft het maandblad geleidelijk over heel het Vlaamse land informatie verspreid over vogels en natuur en hechte banden gesmeed tussen de leden van de vereniging.

'n Bijzonder hartelijk woord van dank wil ik richten tot twee medewerkers op het gebied van de illustratie van het blad. Jarenlang heeft de redactie, geheel belangeloos een massa foto- en ander illustratiemateriaal ontvangen van de heren Adhemar Lagrou en Gilbert van Avermaet.

'n Laatste woord in dit hoofdstuk.

Uw aandacht voor drie belangrijke publikaties:

1. 1953 blz. 137: De statuten van de nieuw opgerichte v.z.w. De *Wielewaal*.
2. 1952 in april: Eerste naamlijst van de in België in het wild voorkomende vogels.
3. 1960 oktober-november: Tweede naamlijst.
4. 1956 blz. 159: Aankondiging van de verschijning van een Index — een alfabetisch register naar de wetenschappelijke naam opgesteld met verwijzing naar jaargang en bladzijde van al de vogels genoemd in de jaargangen 1938 tot en met 1955.

Een monnikenwerk te danken aan de heer A. Rodts.

De commentaar op deze Index — *Wielewaal* 1957 blz. 135 — is nog steeds zeer betekenisvol. Sedert 1956 wordt iedere jaargang op dezelfde wijze geïndiceerd. Het is dus mogelijk al de verwijzingen van 1938 tot heden samen te bundelen tot een nieuwe index over 50 jaar *Wielewaal*.

Technische gegevens

Theoretisch wordt het blad gedrukt op 32 bladzijden, en verschijnt 11 maal per jaar.

De 15e januari.

Voorts iedere eerste van de maand.

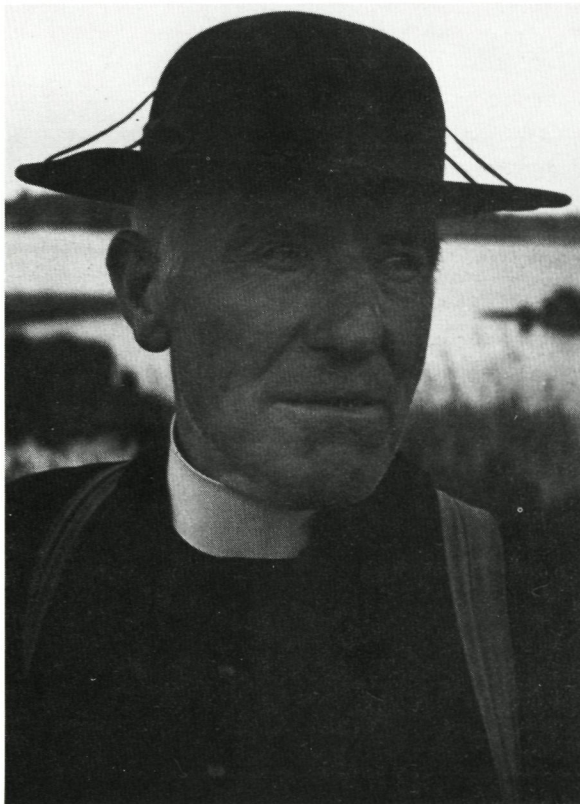
De afleveringen 8 en 9 verschijnen medio-augustus.

Het werd gedrukt in Nederland, in Tongerlo en ten slotte in Turnhout.

De oorlogsjaren hebben op volume en uitzicht hun stempel gedrukt, namelijk op het aantal bladzijden, vanaf 1941 bij verordening teruggebracht op 24 bladzijden per aflevering. De kwaliteit van het papier ging schromelijk achteruit — alleen de illustratie verscheen op glanzend papier.

Nog in 1945 en 1946 werd het aantal afleveringen gehalveerd wegens papierschaarste.

Het is pas van 1950 af dat alles weer normaal werd.

E.H. Fr. Segers

Door de bezettende overheid werd De Wielewaal ook niet met rust gelaten. E.H. Segers kreeg van de Kommandatur in Antwerpen opdracht een oproep voor de Waffen-SS en het Vrijwilligers-legioen Vlaanderen — vergezeld van een cliché — in het blad op te nemen. Het lukte E.H. Segers verschillende uitvluchten te vinden om die publikatie uit te stellen, tot op het ogenblik dat de Duitsers andere zorgen kregen. Zie *Wielewaal* 1953 blz. 25.

Bij de bevrijding van België echter bleven de laatste vier afleveringen van het blad — toen nog steeds in Nederland gedrukt — achterwege. Die werden pas later aan de leden bezorgd.

De bevrijding bracht nog andere moeilijkheden met zich mede namelijk de Gutt-operatie. E.H. Segers was in het bezit van de kas van De Wielewaal en had dit geld op zijn naam moeten inleveren. Dank zij de tussenkomst van een Leuvense advocaat die toen schepen van onderwijs van de stad was, heeft minister Gaston Eyskens heel het bedrag vrijgegeven.

Dank zij de belangeloze en taaie inzet van al zijn medewerkers is het maandblad thans een schitterende uitgave geworden die in binnen- en buitenland algemene waardering geniet.

Ons vijftigjarig verleden is een waarborg voor de toekomst:

Wielewaal, ad multos annos!

*Dr. F. Grootaers, erehoofdredacteur,
Kardinaal Mercierlaan 4/62, 3030 Heverlee.*

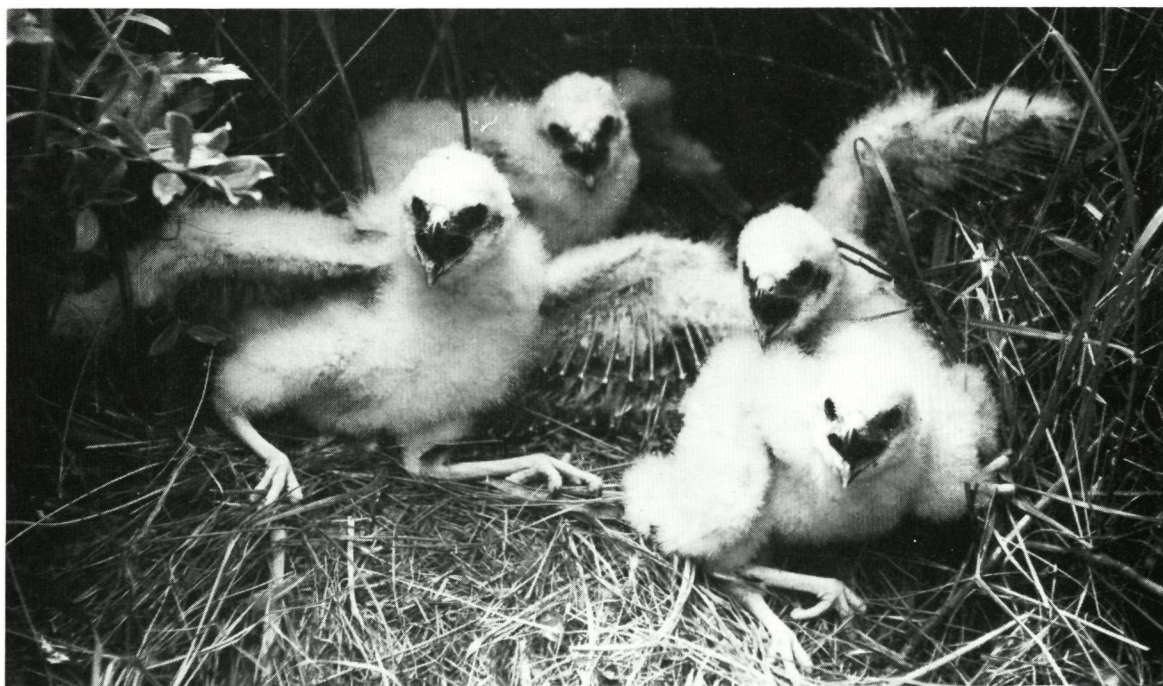
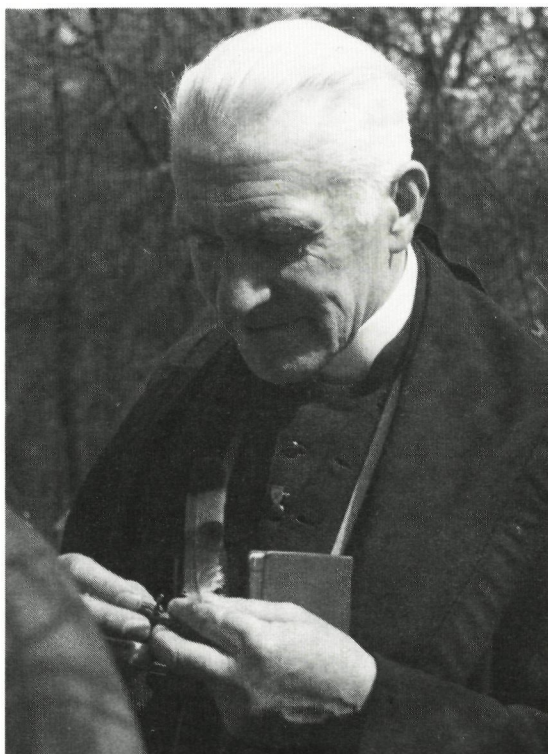

Foto: A. Lagrou

Vijftig jaar Wielewaalbestuur

Ferdinand van den Broeck

E.H. Frans Segers

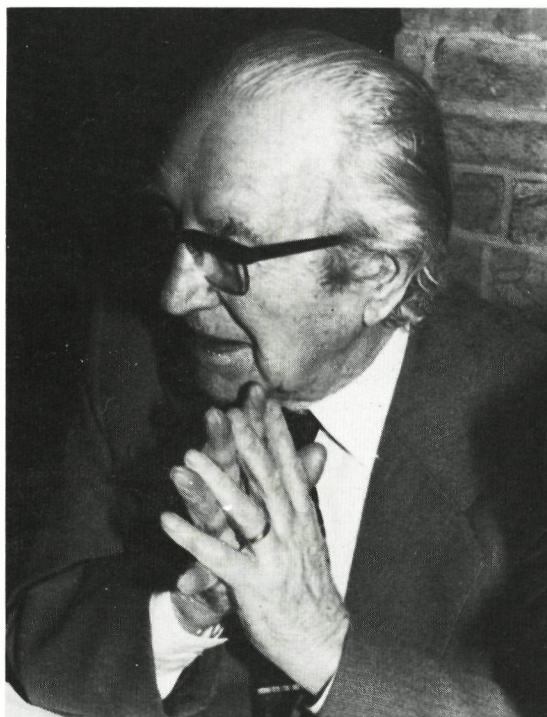
Reeds op de stichtingsdag van onze vereniging, zondag 12 februari 1933, werd *E.H. Frans Segers* door de acht aanwezigen als voorzitter aangeduid. Hij zou meer dan 36 jaar het roer in handen houden tot hij stierf op het veld van zijn bedrijvigheid op 29 juni 1969. Mogen wij eraan herinneren dat de „grote baas” meer was dan de voorzitter, hij was de leider, en dat „De Wielewaal” voor hem geen vereniging was, maar wel een beweging. En ook dat hij als priester in zijn werk een bezieling had gelegd die op een hoger plan lag. De eerste algemene voorzitter was tevens hoofdredacteur van ons blad tot 1957.

Eveneens op die 12de februari 1933 werd *Paul Hostie* als secretaris voorgedragen. Met jeugdig enthousiasme zou hij gedurende 4 jaar die taak vervullen. Na zijn Kongolese periode was hij bestuurslid van de Antwerpse afdelingen. Hij ontviel ons op 30 april 1981.

Enkele weken na de oprichting van de vereniging verschijnt *Jos Schiltz* ten tonele. Onmiddellijk werd hij penningmeester. Hij bleef dit tot 28 september 1947, toen hij de zojuist gecreëerde functie van ondervoorzitter aanvaardde. Onze

Paul Hostie

Jos Schiltz

Jules Huygens

eerste penningmeester en tevens eerste onder-voorzitter verliet de centrale in 1951.

De eerste afdelingen, namelijk Antwerpen, Turnhout en Mechelen, begonnen in 1937 hun eigen uitstappen in te richten. Dat was de gelegenheid om op 8 juli 1937 een echt centraal bestuur met afdelingsafgevaardigden te installeren. Fr. Segers en J. Schiltz bleven respectievelijk voorzitter en penningmeester; *Rob. van der Aa*, *Marcel Pille* en *Alf. Jans* werden raadsleden. De nieuwe secretaris werd *Jules Huygens*. Deze Turnhoutenaar bleef aan tot 1940, toen hij opgevolgd werd door zijn streekgenoot *Lucien Bauwens*. Deze maakte er een zevenjarige schrijverscarrière van. Later werd L. Bauwens door de vergadering van deelgenoten nog driemaal als commissaris gevraagd, namelijk voor de perioden 1961-1965, 1971-1975 en 1977-1981.

Tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van de afdelingsafgevaardigden op 28 september 1947 werd *Albert Waterschoot* de nieuwe secretaris. Deze Kempenzoon verliet de centrale in 1951.

Emerence Meyers, die in de eerste „Wielewaal“-aflevering van 1935 als nieuw lid vermeld stond, werd al zeer vlug de rechterarm van mijnheer Segers. Het vele werk werd in stilte gedaan. Het is pas tijdens de reeds geciteerde algemene

vergadering van 28 september 1947 dat ze officieel penningmeester werd. Ze is dat gebleven tot in 1982. Tot in 1969, toen de eerste bediende aangesteld werd, volbracht zij feitelijk ook al de administratieve taken van de centrale. Volledigheidshalve moet gezegd worden dat ze haar titel van penningmeester van 1976 tot 1978 afstond aan *Maurice Guisson* en van 1978 tot 1979 aan *Rik Theuws*, maar dat verlichtte haar taak niet, vermits ze heel die tijd achter deze jonge novicen stond.

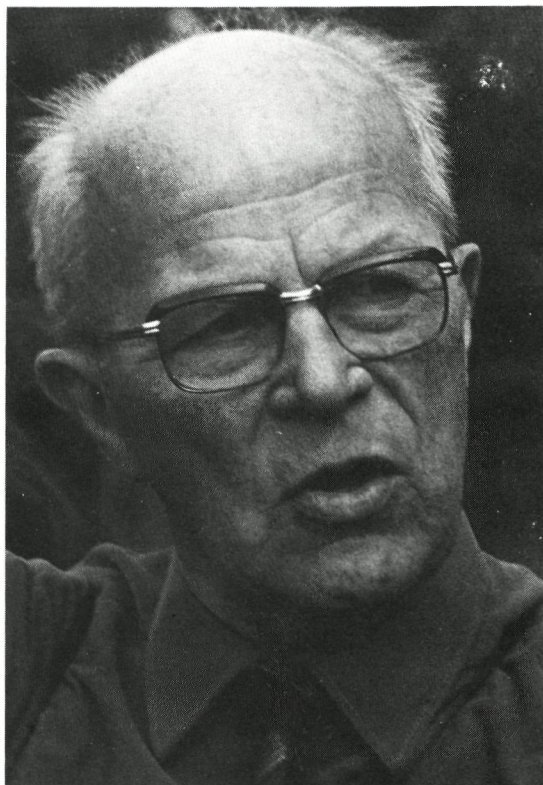
Dr. Frans Grootaers werd begin 1941 de secretaris van de nieuwe afdeling Leuven. In datzelfde jaar was hij reeds lid van de centrale. Hij bleef dat tot in 1951, maar vanaf 1947 voerde hij daarbij de titel van „juridisch adviseur“. In 1952 was hij daar terug om de statuten van de v.z.w. voor te bereiden. Op 14 maart 1953 wordt de vereniging officieel een v.z.w. en is hij één van de 6 stichters. Dr. Fr. Grootaers was beheerder van 1964 tot 1971. Hij vervulde de taak van hoofdredacteur van ons orgaan van jaargang 24 tot en met jaargang 46, dit is 23 jaar lang. Tenslotte was hij ook commissaris van 1953 tot 1957, van 1959 tot 1963 en nu nog steeds sedert 1981.

Lucien Bauwens

Emerence Meyers

Jos Cuypers

Dr. Frans Grootaers

Na de algemene vergadering van 16 september 1951 verkoos de hoofdraad *Joseph Nagels* als nieuwe ondervoorzitter. Hij bleef dit tot in 1953. *Joseph Nagels* was voorzitter van afdeling Brussel. Hij lag ook aan de basis van onze zustervereniging „Aves”.

In diezelfde vergadering van 16 september 1951 werd *Jos Cuypers* de nieuwe secretaris. De man uit Herentals bleef dit gedurende vier jaar, waarna hij van 1955 tot 1961 ondervoorzitter werd.

Antoon Uyttendaele was „organisator” in de hoofdraad van 1951 tot 1953. Hij was dat opnieuw van 1955 tot 1956. Tusschenin, dus van 1953 tot 1955, werd hij de eerste ondervoorzitter van de raad van beheer. *Corneel J. Verhulst* was ondervoorzitter van 1961 tot 1962. *Henri Janssen* volgde hem op van 1962 tot 1964.

Op 29 oktober 1960 werd afdeling Land-van-Waas gesticht. Een jaar later was *Germain Lacres* voorzitter van zijn afdeling. De man met de bijzondere gaven, — hij is welsprekend, diplomatisch, spiritueel, — werd op 15 februari 1970 de tweede algemene voorzitter van de vereniging. Hij voerde het bevel over het Wielewaalschip tot in 1977. Dan werd hij ondervoorzitter tot in 1980 en tot in 1982 bleef hij aan als beheerder. *G. Lacres* was ook nog commissaris van 1963 tot 1967.

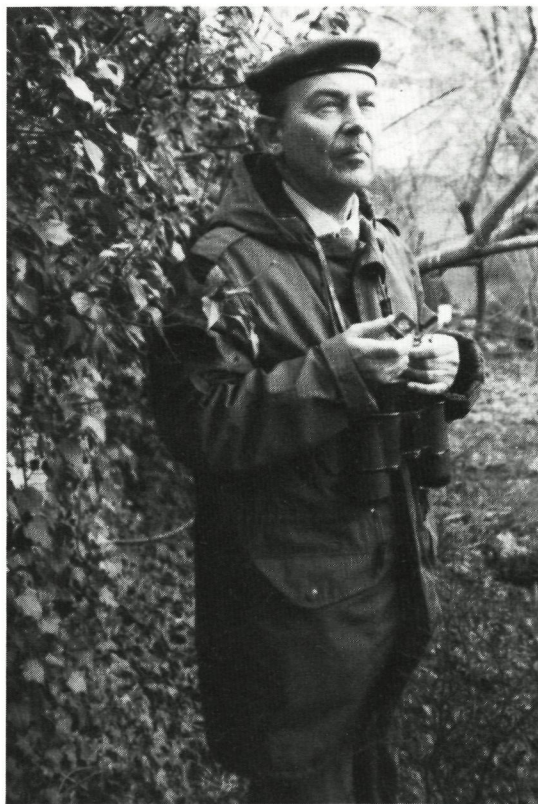
Antoon Uyttendaele

Henri Franckx

Germain Lacres

Ferdinand van den Broeck

Henri Franckx kwam in 1960 in de raad van beheer. Gedurende dertien jaar, namelijk van 1964 tot 1977, was hij ondervoorzitter. In 1977 nam hij het voorzitterschap over van G. Lacres. Vandaag de dag doet hij het nog steeds als derde voorzitter!

Paul Herroelen was ondervoorzitter van maart 1980 tot begin 1983. Op 13 maart 1983 werd Walter van Spaendonk tot ondervoorzitter verkozen. Jeanne Peeters is penningmeester vanaf 1982. Ondergetekende, de huidige secretaris, oefent zijn taak uit sinds 1955.

Van het ontstaan af tot 1953, — oprichting van de v.z.w., — noteerden we o.a. ook nog als raadslid of als provinciaal afgevaardigde bij het hoofdbestuur: A. Brillouet, Jos Jenaer, Rob. Devos, Ger. Andries, Maur. Bequaert en A. Deschrevel.

De volgende, nog niet vernoemde, Wielewalers waren ooit lid van de raad van beheer of zijn het nog steeds: G. Huyskens, A. Pecceu, Dr. J. van Schepdael, C. Verachtert, A. Claes, R. Vancraeynest, J. van Reeth, L. Muyldermans, F. de Wilde, A. Verhaeghe, G. Thijs, M. Nachtergaele, J.

Smeyers, Ir. J. van Dijck, G. de Waele, M. Geuens, J. Dhollander, M. Coppens, R. Vergaelen, Dr. E. van Renterghem, N. Desmet, W. Roggeman, A. de Kimpe, E. Wellens, P. Cardon, C. van Lierde, P. Delvaux, J. van den Steen, R. Vanheeuverswyn, R. Debruyne, J. Royeaerd, R. Willockx en A. Verboven.

Sedert de oprichting van de v.z.w. benoemden de deelgenoten nog de volgende commissarissen: Tony Feremans (1953-1955), Maur. Bastijns (1955-1959), Dr. Willy Suetens (1957-1961, 1967-1971 en 1975-1979), Paul de Clerck (1965-1969; 1973-1977 en 1979-1980), Louis Herremans (1969-1973) en tenslotte Albert Lambert sedert 1980.

Tot zover dit korte overzicht. Om volledig te zijn zouden we ook nog moeten kunnen uitweiden over de geschiedenis van de redactie, van de natuurreservaten en van allerlei comités. Misschien komt dit nog wel eens.

F. van den Broeck, secretaris, De Wilgen 41, 2060 Merksem.

Na de inhuldiging van het „Heymeerke”, van links naar rechts: P. Poppe, F. van den Broeck, A. Uyttendaele, G. Lacres, Mej. E. Meyers, Mevr. Veltman, Mevr. Verschuieren, E.H. F. Segers, H. Franckx.

Verdiensten van De Wielewaal voor vogel- en natuurstudie in Vlaanderen

Rudolf F. Verheyen

Het is zinvol, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de v.z.w. De Wielewaal, een evaluatie te maken van de verdiensten van de vereniging voor de vogel- en natuurstudie in Vlaanderen. Een dergelijke bezinning zal toestaan sommige activiteiten selectief te stimuleren of enigszins om te buigen, om beter te kunnen inspelen op voortdurend veranderende omstandigheden, en zo efficiënter te werken voor de doelstellingen van de vereniging.

Natuurstudie is de studie van levende wezens in het vrije veld en geeft inzicht in de wetmatigheden van de verdeling en de natuurlijke ontwikkeling van planten- en dierengemeenschappen in de loop van de tijd. De resultaten bekomen via natuurstudie kunnen van belang zijn voor het natuurbehoud en -beheer omdat ze de gevolgen van de invloed van menselijke activiteiten op die verdeling en natuurlijke ontwikkeling leren kennen, wat noodzakelijk is om met een zeker succes sturend en beherend te kunnen ingrijpen. Bovendien is natuurstudie ook onrechtstreeks belangrijk voor het natuurbehoud omdat het een bijdrage levert tot de natuurbeleving van de onderzoeker, tot de natuureducatie en tot de volksoopvoeding.

De mogelijkheden van een v.z.w. (zoals De Wielewaal) om aan natuurstudie te doen zijn beperkt door een gebrek aan financiële en technische middelen en door het feit dat men moet steunen op de bereidwillige en belangloze inzet van de leden, meestal uitsluitend tijdens de vrije tijd, na het werk.

Natuurstudie verricht door „liefhebbers” zal bijgevolg in de regel beperkt blijven tot het zuiver vaststellen, waarnemen en beschrijven van soorten, hetgeen zeker niet onbelangrijk is omdat het waardevolle informatie kan geven over voorkomen, verspreiding en densiteiten van organismen. Een belangrijke voorwaarde nochtans is dat de waarnemingen op een systematische en controleerbare wijze verzameld worden, dat ze betrouwbaar zijn en beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek.

De „beroeps”onderzoekers, die wel over voldoende tijd en middelen beschikken en die bovendien tijdens hun opleiding de nodige theoretische basiskennis verworven hebben, kunnen uiteraard meer fundamenteel wetenschappelijk te werk gaan.

Het conventioneel wetenschappelijk onderzoek baseert zich op een algemene theorie of deel ervan. Voor een bepaald probleem dat vaak stoelt op een reeks waarnemingen worden aan de hand

van die theorie veronderstellingen gemaakt, hypothesen vooropgesteld. Vervolgens worden proeven en meetmethodes bedacht die kunnen toelaten de hypothesen zo kritisch mogelijk te toetsen. In geval de resultaten de vooropgestelde hypothesen bevestigen, kan men dan stellen dat de theorie inderdaad geldig is. Hieruit volgt dat het bijzonder moeilijk is voor een liefhebber om een fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te beginnen, mede omdat de algemeen theoretische kennis in de regel niet toereikend is. Dit betekent echter niet dat liefhebbers geen fundamenteel onderzoek zouden kunnen verrichten; op het einde van deze bijdrage wordt hierop nader ingegaan.

Om een oordeel te kunnen geven over de verdiensten van De Wielewaal voor de vogel- en natuurstudie in Vlaanderen moeten we — rekening houdend met de hiervoor vermelde beperkingen die eigen zijn aan elke v.z.w. — nagaan in hoeverre de vele artikels, verslagen, mededelingen verschenen in het maandblad, hetzij in de afdelingsbladen of in 't Wieltje, betrouwbaar, voldoende volledig en voor het wetenschappelijk onderzoek relevant zijn. Bovendien is het belangrijk na te gaan in hoeverre de actieve medewerking van De Wielewaal aan diverse nationale en internationale enquêtes, wezenlijk bijgedragen heeft tot de wetenschappelijke kwaliteit van dergelijke studies.

Aangezien De Wielewaal opgericht werd met het doel de in het wild levende vogels te bestuderen, bleef natuurstudie tot voor enige jaren voornamelijk beperkt tot de veldornithologie. Meer recent kregen ook andere dieren en planten een grotere aandacht en werd de natuurstudie gezien in een breder ecologisch perspectief, een zeer belangrijke ontwikkeling. De bijdrage van De Wielewaal tot de veldornithologie in het Vlaamse land heeft voornamelijk betrekking op volgende aspecten:

- verspreiding, voorkomen en aantalschommelingen (o.a. censussen, verplaatsingen, fenologie, overwinteren, pleisteren, overzomer, oorzaken van toe- of afname);
- veldkenmerken (o.a. vederkleed, vliegbeeld, geluiden, biotoop, nest, legsel);
- inventarisaties van ornithologisch interessante gebieden (o.a. natuurgebieden, opgespoten terreinen, zandwinningsputten);
- gedragingen en ecologie van één of van nauwverwante soorten.

Uit verschillende publikaties in wetenschappelijke tijdschriften en uit diverse handboeken blijkt duidelijk dat De Wielewaal een belangrijke,

overheersende rol heeft gespeeld in de huidige kennis van de avifauna van het Vlaamse land en dat haar medewerking aan een aantal landelijke en internationale projecten (o.a. Atlas van de Belgische broedvogels, studie van de vogeltrek, Internationale watervogeltellingen) nuttig en zelfs onmisbaar is.

Deze vaststelling, waarover wij ons verheugen, betekent wel dat de bijdrage van De Wielewaal aan het avifaunistisch veldonderzoek zeker relevant is, maar zegt niet veel over de wetenschappelijke kwaliteit van de in het maandblad of in de afdelingsbladen gepubliceerde waarnemingen. Bij het nakijken van de 49 jaargangen van het maandblad valt duidelijk op dat zowel de kundigheid als het aantal veldornithologen die hun waarnemingen publiceren of meedelen, tijdens de laatste tien jaren sterk is toegenomen. Deze merkelijke verbetering is een gevolg van de grote en jarenlange inzet van bekwaame veldornithologen die o.a. via de in 1972 opgerichte Centrale Staf voor Ornithologische Veldstudies (C.S.O.V.) en in samenwerking met de Redactie van de *Wielewaal*, herhaaldelijk aangegeven hebben de wijze waarop vogelobservaties en de daaruitvolgende beschrijvingen moeten gebeuren. De oprichting van het Belgisch Avifaunistisch Homologatie Comité (B.A.H.C.) dat sinds 1970 jaarlijks de verslagen in het maandblad van De Wielewaal publiceert met opgave van de gehomologeerde vogelwaarnemingen en met vermelding van de reden voor niet-homologatie, heeft waarschijnlijk ook een gunstig effect gehad op de kwaliteit van de gepubliceerde waarnemingen.

Ten slotte heeft een ingrijpende reorganisatie van de werking in 1977 het bestuur toegelaten via Nationale Werkgroepen een meer stimulerende, richtende en coördinerende rol te spelen t.a.v. de afdelingen en hun leden. Een aantal zeer actieve en goed georganiseerde veldornithologen verzorgen de rubrieken „Ornithologische Seizoenoverzichten in Vlaanderen”, evenals „Opmerkelijke ornithologische meldingen” waarin maandelijks de meest merkwaardige waarnemingen worden opgenomen. Deze twee rubrieken leveren goede bijdragen tot de avifauna van Vlaanderen en vervangen voor een groot gedeelte de reeksen „Korte mededelingen” die vroeger maandelijks in het maandblad en in de afdelingsbladen werden gepubliceerd. Het is duidelijk dat het snel en regelmatig publiceren van Ornithologische Seizoenoverzichten nuttig en van belang is voor de geïnteresseerde lezers van het maandblad. Deze rubriek kan echter aan wetenschappelijke waarde winnen indien meer aandacht zou kunnen besteed worden aan het onderzoeken van de juistheid van de ingezonden gegevens en indien ze voorafgegaan zou kunnen worden door een korte inleidende en interpreterende tekst met o.a. bespreking van klimatologische gegevens, aantal waarnemers en observatieplaatsen, aantal uren

waarnemingen per dag/week, vastgestelde aantalschommelingen tijdens een zelfde seizoen of verspreid over meerdere jaren, enz. Verder wordt een rubriek „Ornithologische korte mededelingen” verzorgd, die geen specifieke soortwaarnemingen opneemt maar interessante observaties geeft o.a. over bepaalde aspecten van het gedrag, de biotoop, het vederkleed. Ten slotte worden er geregeld nationale projecten georganiseerd en wordt medewerking gestimuleerd aan nationale en internationale enquêtes waarvan de resultaten na verwerking onder de vorm van een artikel gepubliceerd worden in het maandblad.

Samengevat menen wij dat door de huidige werking de kwaliteit van het veldornithologisch onderzoek van de liefhebbers aanzienlijk verbeterd is en dat de bijdrage tot het avifaunistisch onderzoek merkelijk is toegenomen. Het publiceren van eenmalige waarnemingen of van plaatselijke inventarisaties en tellingen heeft eerder een geringe wetenschappelijke betekenis tenzij ze, zoals bvb. de waterwildtellingen, door honderden personen tientallen jaren lang worden volgehouden. Afgezien van het feit dat dergelijke gegevens de Wielewaal-leden ongetwijfeld interesseren, hebben sommige projecten (o.a. inventarisaties, atlasprojecten) relevantie voor het natuurbehoud. Dit zijn ruim voldoende argumenten om de gegevens toch te publiceren tot ze soms vele jaren later, bij een hernieuwde inventarisatie hun rol kunnen spelen.

Naast de duidelijke bijdrage van De Wielewaal tot een betere kennis van de avifauna van het land, werd het onderzoek van andere dieren en planten tot voor enkele jaren omzeggens niet aangemoedigd. Daarin is verandering gekomen sinds het Ideologisch Congres van oktober 1972 waarin naast het specifiek ornithologisch doel van De Wielewaal, natuurbeleving en natuurstudie als algemene doelstellingen naar voren kwamen. Sindsdien wordt het ecologisch onderzoek aangemoedigd. De studie van de planten en van andere diersoorten dan vogels, blijft echter relatief marginaal tot de oprichting van de Nationale Werkgroep Botanie in 1978 die beoogt plantensoorten efficiënter te inventariseren en plantenlijsten bij te houden op een voor geheel België uniforme manier (in samenwerking met het Instituut voor Floristisch Onderzoek van België). De wetenschappelijke objectieven van de werkgroep Botanie zijn haalbaar en zullen De Wielewaal toelaten na verloop van tijd een nuttige bijdrage te leveren tot de floristiek in het Vlaamse land.

De publikaties in het maandblad blijven echter (voorlopig nog?) beperkt tot een beschrijving van zeldzame plantensoorten of ondersoorten en tot hun voorkomen.

In het begin van mijn bijdrage heb ik een aantal redenen gegeven waarom natuurstudie door De Wielewaal meestal beperkt is tot het vaststellen,

waarnemen en beschrijven van soorten. Niet-tegenstaande het belang van dergelijk onderzoek voor een betere kennis van onze fauna en flora en niettegenstaande de relevantie ervan voor het natuurbehoud menen wij toch dat meer pogingen moeten gedaan worden om fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te laten doen door niet-professionelen op basis van vrijwilligheid. Basis-ideeën hierbij zijn dat het onderzoek moet bijdragen tot de oplossing van een probleem en dat het uitvoeren van de studie aangenaam moet zijn, m.a.w. er zijn heel reële beperkingen qua beschikbare tijd en budget.

De eerste stap in dergelijk onderzoek is de probleemstelling: in de praktijk wenst de onderzoeker graag iets meer te weten over een verschijnsel dat hem treft, iets opvallends, b.v. het voorkomen van een zeldzame soort, merkwaardig gedrag, een aantrekkelijk gebied. Daar ligt al meteen een grote moeilijkheid: zeldzame soorten en merkwaardig gedrag zijn in principe behoorlijk moeilijk te onderzoeken. Het is dan ook aangewezen aandacht te schenken aan gewonere soorten, dieren of planten, die men regelmatig tegenkomt zodat voldoende gegevens kunnen verzameld worden. Na de eerste probleemstelling moet deze gepreciseerd worden via o.a. het verrichten van aanvullende waarnemingen, literatuurstudie en denkwerk. Mogelijke hypothesen(s) die volgens de onderzoeker aan de basis liggen van het waargenomen probleem, moeten

vervolgens getoetst worden via een op punt te stellen eenvoudige meet- of waarnemingsmethode. Als de resultaten van het onderzoek bevestigen of weerleggen wat vooropgesteld werd, is de basis gelegd voor een leesbaar en wetenschappelijk artikel. Het is duidelijk dat creativiteit en zelfkritiek van doorslaggevend belang zijn.

Tot besluit meen ik te mogen stellen dat de bijdrage van de Wielewaal tot de natuurstudie in het Vlaamse land, zeer groot is geweest op avifaunistisch gebied, doch minder belangrijk voor wat betreft de kennis van de inheemse flora en van andere fauna-elementen.

Een recente reorganisatie van de werking, samen met de bereidwillige medewerking van talrijke bekwame, al dan niet professionele veldonderzoekers, hebben voor gevolg gehad dat de kundigheid van de veldwaarnemers en de kwaliteit van hun observaties tijdens de laatste jaren merkelijk verbeterd is.

Deze gelukkige ontwikkeling zal mogelijk toelaten meer fundamenteel wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten door 'niet-professionele' leden van De Wielewaal op basis van vrijwilligheid.

*Prof. Dr. R.F. Verheyen, Universiteit Antwerpen (U.I.A.),
Departement Biologie, Universiteitsplein 1, B-2610
Wilrijk.*

Foto: L. Kusters

Vijftig jaar „De Wielewaal”

Waarderingswoord van een Noord-Nederlander

K.H. Voous

Er zijn vele manieren waarop men van vogels kan houden en waarop men de ornithologie kan beoefenen. Te beginnen met puur genot om vogels in de natuur te ontmoeten en te bewonderen, kan de belangstelling zich verdiepen in het herkennen van de soorten aan hun uiterlijk, gedrag en zang, in de studie van hun levensloop („life-histories”), hun plaats en functie in het landschap (ecologie) en hun reacties ten opzichte van elkaar, hun aantallen, hun bescherming en hun behoud, hun gedrag, hun verwantschap, hun structuur, met inbegrip van verschillen tussen jonge en oude vogels, mannetjes en vrouwtjes, hun rui, de regelmaat van hun voorkomen en de ontdekking van, zo niet de sportieve jacht met kijker en camera op dwaalgasten en andere zeldzaamheden. Bij elk van deze facetten past een eigen, onderling soms sterk verschillende geaardheid van de vogel-waarnemende en vogel-bestuderende mens. Elk zoekt ook zijn eigen type tijdschrift of streeft het na er een te vinden. Geen van hen is beter dan de ander. Wel biedt het ene zwaartepunt meer perspectieven voor de voortgang van de kennis van de vogel dan het andere. Zo zijn tellen van aantallen en de beschrijving van zeldzaamheden onvruchtbare bezigheden wanneer zij niet door de vragen naar hun betekenis worden gevolgd. Het gaat dus om de vogel en zijn achtergrond in wereldbeschouwing, in ethiek en in de vele takken van de natuurwetenschappen.

Deze algemene inleiding is onontbeerlijk om de plaats van „De Wielewaal” in natuurminnend en natuuronderzoekend België naar waarde te kunnen schatten.

De oudste nummers van de *Wielewaal* die ik ken zijn die van de jaargang van 1938. En oerlelijk te zijn: naar vorm en inhoud ziet het tijdschrift er dan uit als een vereenvoudigde versie van de eerste jaargangen uit het prille begin van deze eeuw van E. Heimans', J. Jaspers' en Jac. P. Thijsse's bekende Nederlandse pionierstijdschrift *De Levende Natuur*. De „Ornithologische Vereeniging De Wielewaal” is dan vijf jaar oud en de natuurromantiek viert hoogtij. Met voldoening wordt gemeld dat tijdschriftuif is aangegaan met het gelijk gestemde Nederlandse natuurtijdschrift *In weer en wind* (1938, p. 140). Het is een goed begin van een veel belovende ontwikkeling, want de bekoring van de romantiek kan in de beoefening van de ornithologie, ook vijftig jaar later, niet worden gemist.

Doelstelling van de vereniging is „de kennis der

vogels te bevorderen door alle mogelijke middelen”.

Vereniging en tijdschrift staan nog in de kinder schoenen en zo kan het gebeuren dat in de rubriek „Ornithologische Kronijk” onder de naam ijsduiker de beschrijving volgt van een klaarblijkelijk gevangen of geschoten roodkeelduiker (1938, p. XXVIII) en dat waarnemingen en geschoten exemplaren van wespenspiegelen en ruigpootbuizerds nog als zeer bijzonder worden aangemerkt. Twee jaar later, in het rampspoed jaar 1940, is de *Wielewaal* al heel wat gegroeid en verschijnen er artikelen en mededelingen van werkelijke faunistische betekenis. Maar nóg leunt het tijdschrift sterk op bijdragen van Nederlandse noorderburen, waarvan de namen van minstens 12 bekende auteurs, waaronder de enthousiaste schoolmeester J.J. Bernink uit Denekamp en de publicist Jan Vriends, worden aangetroffen. Toch begint zich de ethiek van de bijzondere problemen van de vogelbescherming in België reeds af te tekenen en de artikelen van K. Gautier

over „Het goed recht der roofvogels” (1940, p. 17-18) en van F. Wortelaers over de sperwer (1940, p. 112-114) zijn in feite hun tijd reeds ver vooruit.

Na de oorlog volgt een stormachtige ontwikkeling van inhoud en vorm van de *Wielewaal* onder de bezielende, maar soms wat eenzijdig gerichte leiding van F. Segers, priester te Turnhout, die overigens reeds vanaf de oprichting van de vereniging op 12 februari 1933 een vooraanstaande rol heeft gespeeld. Zijn naam zal met ere aan de *Wielewaal* verbonden blijven. Van veel andere bestuursleden en medewerkers kan hetzelfde gezegd worden en wat eertijds een blad was dat in de eerste plaats opriep tot bewondering van en verdieping in de wonderen van de natuur wordt in ijtempo een door velen gelezen, hoofdzakelijk ornithologisch tijdschrift van steeds hoger gehalte voor geheel Nederlandssprekend België. Het zwaartepunt blijft liggen bij de faunistiek, maar er verschijnen nu ook gedetailleerde beschrijvingen van levens- en broedgewoonten van soorten als grote bonte specht, boerenwaluw, gekraagde roodstaart, roodborsttapuit, zanglijster, ortolaan en zelfs bijdragen van universitaire instellingen als het Laboratorium voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud (Prof. Dr. J. Hublé) van de Rijksuniversiteit te Gent. Van een duidelijke stellingname in de strijd tegen de massale vogelvangst voor consumptie, kooivogelhouderij en commercie is in de *Wielewaal* merkwaardigerwijs klaarblijkelijk niet zoveel te bemerken geweest.

Wanneer dan tenslotte in 1981 de kleurendruk zijn intrede doet en het tijdschrift op fleurige wijze met kleurenfoto's van landschappen, vogels, planten en bloemen wordt versierd en essentiële details voor de bepaling van soort, geslacht en ouderdom van gevangen en geringde vogels in kleuren worden afgebeeld, is een tijdschrift bereikt, dat door zijn inhoud en vorm kan wedijveren met een combinatie van de Nederlandse tijdschriften *De Levende Natuur*, *Het Vogeljaar*, *Vogels*, *Limosa* en het nieuwe *Dutch Birding*, zo het deze in uitvoering niet reeds is voorbijgestreefd. En de ontwikkeling gaat gezien het huidige bestand van meer dan 50 regionale afdelingen en nationale werkgroepen van de vereniging nog steeds voort.

Het tijdschrift presenteert zich anno 1983 als het orgaan van de „Koninklijke Vereniging voor Vogel- en Natuurstudie 'De Wielewaal'”, en als Vlaams maandblad voor vogel- en natuurstudie. Doelstelling is thans „de kennis en de bescherming van de natuur en in het bijzonder van de in het wild voorkomende vogels te bevorderen door alle middelen” (inclusief „het oprichten van natuurreservaten”) (1981, p. 8). Voor de lezer die alleen voor de inhoud van het tijdschrift en niet voor de intensiteit van het verenigingsleven oog

heeft gehad, is de *Wielewaal* in hoofdzaak een ornithologisch tijdschrift gebleven. Bestond het vogelkundige aandeel in de jaargang van 1938 nog uit 35 % (115 pagina's), in 1950 was het opgelopen tot 96 % (325 pagina's), in 1955 tot 98 % (340 pagina's) en in 1982 weer gedaald tot 75 % (286 pagina's) van de totale inhoud. De buitenstaander vraagt zich af hoe lang deze combinatie van vogel- en totale natuurstudie in één tijdschrift zal kunnen blijven voortbestaan.

Van filosofische kant heeft men mij wel eens trachten duidelijk te maken dat een mens in wezen alleen liefde kan gevoelen voor medemens en of voor alles wat voorts menselijk is. Ware liefde voor vogels zou onmogelijk zijn: deze zou nooit boven het vlak van de intellectuele of emotionele belangstelling uit kunnen komen. Misschien hebben de filosofen in theorie wel gelijk, maar zodra het over vogels of welke andere levende organismen gaat, kan de bewondering voor de Schepper die het leven aan plant, dier en mens gaf een bron van ware liefde zijn. Menselijke liefde voor raderdiertjes, wormen, slakken en kevers kan dan weliswaar alleen berusten op bewondering, esthetisch genot of op wat wij geestesafwijkingen zouden moeten noemen; de band tussen mens en wilde vogel kan in de praktijk wonderlijk groot zijn en kan met méér dan Guido Gezelle's woorden van „mij spreekt de blomme een tale” vertolkt worden. Voor een Calvinistisch Noord-Nederlander als schrijver dezes zijn de rooms-katholieke Zuid-Nederlandse mystiek en romantiek van Gezelle duidelijk in de eerste jaargangen van de *Wielewaal* te herkennen. Ook voor hem zijn zij een bron van inspiratie. Niettemin is het goed zich te wapenen tegen vermenging van religiositeit en de op kritische en exacte waarnemingen berustende „vogel- en natuurstudie” uit het vaandel van „De Wielewaal”. Toch vraagt schrijver dezes het de wens uit te spreken dat het menselijke element in de beoefening van de natuurstudie niet verdrongen wordt en verloren gaat. De toevoeging van een aantal korte, maar diepzinnige gedichten van Fernand Florizoone en Maria Seselle in een „maandschrift voor vogel- en natuurstudie” (jaargang 1982) is misschien iets typisch Vlaams; in ieder geval stoelt het op iets dat zijn culturele waarde heeft bewezen.

Als men tenslotte de *Wielewaal* in het geheel van de Belgische vogelkundige tijdschriften wil plaatsen en daarbij in het licht van de inleiding erkent dat *Wielewaal*, *Veldornithologisch Tijdschrift*, de *Veldornithologische Jaarboeken van noordelijk W-Vlaanderen*, *Aves*, *Bulletin van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten* en *Gerfaut-Giervalk*, elk hun eigen, kenmerkende activiteits-sfeer en eigen schrijvers- en lezerskring, dus hun eigen betekenis bezitten, dan kan men moeilijk anders dan besluiten dat de *Wielewaal* een zich in volle bloei bevindend tijdschrift is. Door vorm,

inhoud en redactioneel beleid is het blad in alle opzichten een geslaagde uitdrukking van het in Vlaanderen nog steeds in snel tempo rijzende peil van de hedendaagse studie van de vogels in het veld en van het natuur- en landschapsbehoud door amateurs en wetenschapsmensen samen.

Dankbaarheid voor wat voorgangers deden en gelukwensen voor hen die nu aan het roer staan mogen deze terugblik op vijftig jaar „De Wielewaal” besluiten.

*Prof. Dr. K.H. Voous, Van der Duyn van Maasdamlaan 28,
1272 EM Huizen, Nederland.*

Foto: Dr. W. Suetens en P. van Groenendael

Vogel

aan Dr. H. Meeus

Die van wolken weet
en licht om Icarus,

die in heg of gaffel aan pluis
een ronding geeft,
de toekomst vleugelwarm
in schaal en nest geborgen,

die niet zaait
maar maart en tijd in verzen dicht,

die avond is en ladder op de regen,
die zijn beker plengt:
het introïtus op de morgen,

die vogelvrij de lucht veredelt
en psalmen zingt van koning David.

Fernand Florizoone

Verenigingsberichten De Wielewaal - juni

- 1 **Brussel.** Roemenië 1981: dia-montage over de afdelingsreis. Karpatenflora en vogelwereld. Om 20 u. in het Cultureel Centrum (C.C.) te Strombeek-Bever.
- 3 **Mortsel.** Nachtzwaluwentocht naar Lichtaart - WG ornithologie. Eigen wagens. Vertrek: parking station Oud-God om 19.30 u. Leiding: C. Sneyers.
- 4 **Brussel.** Insektenvoormiddag bij de Nekkerwei te Grimbergen. Om 9 u. aan het busstation te Grimbergen (Brusselse steenweg-Wolvertemse steenweg). Leiding: J. Dewyspelaere. Mee te brengen: laarzen voorzien.
- 4 of 5 **WA Leuven - JNM Leuven.** Daguitstap naar de Gavere (Lotharingen). Gaat enkel door bij mooi en stabiel weer. Vooraf M. Herremans verwittigen (016/22 93 72). Plaats en uur van vertrek: afspraak met M. Herremans. Leiding: M. Herremans. Mee te brengen: ca. 500 F deelname in de onkosten.
- 4 **Westkust.** Uitstap naar de „Kluisberg”. Vertrek: Markt Lo om 7.30 u. Leiding: E.H. A. Demarey.
- 5 **Brussel.** Voormiddagtocht te Villers-La-Ville. Vogelbeluistering in Waals-Brabant. Vertrek om 8 u. aan de parking nabij de abdijruïne van Villers-La-Ville. Leiding: L. Ledoux. Mee te brengen: laarzen nodig. Einde: 12 u.
- 5 **Denderland.** Dagtocht in de Faluittjes - 15 km. Vertrek: 9.30 u. Boekveldbaan Moorsel (Aalst) vroeger station. Leiding: M. de Wolf. Mee te brengen: picknick (geen drank).
- 5 **Gent.** Orchideeëntocht naar Nismes-Roly en omgeving o.l.v. E. van Renterghem en J. van den Haute. Volledagtocht met private wagens. Vertrek om 7 u. op het Sint-Pietersplein te Gent.
- 5 **Demer en Dijle.** Vogels kijken, speciaal de IJsvogel in eigen reservaat. Vertrek: 8 u. Hollakenbrug op de grens Haacht-Rijmenam. Leiding: R. Teniers. Einde: 's middags.
- 5 **Kortrijk.** Jaarlijkse Ardennentocht in de streek van Vierves en Nismes. Vertrek: de markt van Philippville is ons verzamelpunt om 8 u. Leiding: F. Claeys en H. Verstraeten. Mee te brengen: picknick. Einde: 16 u. ter plaatse.
- 5 **Krekenland.** Halve of hele dagtocht naar de bossen van Lembeke. Vertrek: markt te Assenede om 8 u. Leiding: A. de Wispelaere. Einde: 12 u. of 15 u. naar believen.
- 5 **Mol.** Wandeling door de Netevallei te Balen-Hulsen. Vertrek: brug Hoolst (weg Balen-Hulsen) om 8 u. Einde: 12 u. Leiding: J. Hendericx en E. Janssen. Mee te brengen: kijkers en laarzen.
- 5 **Netevallei.** Bezoek aan het Verdronken Land van Saeftinghe met eigen wagens. Inschrijven! Vertrek: 13 u. Heist-station. Leiding: Natuurgids. Mee te brengen: laarzen, kijker.
- 5 **Rupelstreek.** Grassentocht naar Bazel. Vertrek: 7.30 u. tribune Boom FC of 8 u. kerk van Bazel. Leiding: H. de Meulder. Mee te brengen: grassengids, loupe. Einde: kerk Bazel 17 u.
- 5 **Scheldeland.** Vroege morgentocht waarbij we enkele algemene en minder bekende vogelsoorten zullen trachten te beluisteren. Vertrek: markt Wetteren 6 u., Scheldebrug Wichelen 6.15 u. Leiding: R. Clinckspoor (werkgroep ornithologie). Einde: 10 u.
- 5 **Scheldeland.** Tocht naar de krekten te Sint-Jan-in-Eremo. Vertrek: markt Wetteren 13.30 u. en om 14.30 u. brug over het kanaal (Boerenkreek) te Sint-Jan-in-Eremo. Leiding: A. Anselin.
- 5 **Schelde en Leie.** Geologische dagtocht naar de streek van E. Verhaeren, nl. de vallei van de grande Hohnelle. Aandacht voor gesteenten van het primair (Givetiaan, tounaisiaan). Vertrek: stadhuis Oudenaarde 8.30 u.; GB-centrum te Ronse 8.45 u. Leiding: A. de Clercq en M. de Jonghe. Mee te brengen: picknick, verrekijker, veldgidsen. Einde: 18 u.
- 5 **Schelde en Leie.** Familiale natuurwandeling in de Scheldevallei te Zevergem. Vertrek: kerk Zevergem om 14.30 u. Leiding: J. de Meester en S. Raevens. Mee te brengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen. Einde: 17.30 u.
- 5 **De Stern.** Bezoek afdeling Schelde-Leie en Familiewandeling B.G.J.G. Vertrek: Zevergem-dorp om 14.30 u. Leiding: J. de Meester.
- 6 **Scheldeland.** Plantendeterminatie te Smetlede. Café Sparrenhof 19 u.
- 8 **Schelde en Leie.** Werkvergadering voor paddestoelen-liefhebbers. Thema: voorjaarspaddestoelen. Oude Jongensschool, Veldstraat te Zevergem om 20 u. Leiding: J. Rogge. Mee te brengen: determinatiewerken, paddestoelen. Einde: 22.30 u.
- 8 **De Stern.** Paddestoelenwerkgroep: voorjaarspaddestoelen. Oud-gemeenteschool, Veldstraat 50, Zevergem om 20 u. Leiding: J. Rogge.
- 8 **Voorkempen i.s.m. Brechtse Heide.** Plantentocht kleine Mark te Hoogstraten. Vertrek: 18.45 u. gemeentehuis Schilde; 19.15 u. kerk Hoogstraten. Leiding: R. Laps.
- 11 **Dag van de conservators zie Wielewaal XXVIII.**
- 11 **Gent.** Dauwtrip te Munte o.l.v. M. Reygaert. Bijeenkomst om 5.30 u. aan de kerk van Munte.
- 11 **Gent.** Insekten- en vlindertocht te Sint-Martens-Latem o.l.v. S. de Grijsse. Bijeenkomst om 14 u. aan de kerk van Sint-Martens-Latem.
- 11 **Merelbeke.** Voormiddagtocht naar Canisvliet. Vertrek: 8.15 u. aan de kerk van Merelbeke centrum of om 9 u. te Canisvliet zelf. Leiding: J. van den Steen. Mee te brengen: laarzen, kijker, gidsen.
- 11 **Nationale werkgroep botanie.** Botanisch onderzoek in de omgeving van Kanne. Vertrek: 9 u. en 14 u. kerk van Kanne. Leiding: K. de Waele. Mee te brengen: flora's, loupe, laarzen.
- 11 **Nationale werkgroep ornithologie.** Vergadering te Steenokkerzeel in het Kasteel van Ham om 14 u. Worden uitgenodigd: alle lokale ornithologische coördinatoren (voor lijst zie Wielewaal aprilnr. 83: XXIII). 1 of 2 afgevaardigden van de plaatselijke ornithologische werkgroepen, 1 of 2 afgevaardigden van de afdelingen waar nog geen werkgroep voor ornithologie werd opgericht, 1 of 2 afgevaardigden van de nationale zeevogelwerkgroep. Nadere inlichtingen bij J. Gabriëls, Siemersteeg 10, 3751 Munsterbilzen, tel. 011/41 34 09.
- 11 **Noorderkempen.** Daguitstap naar Oosterschelde (bezoek werkeiland onder voorbehoud). Vertrek: Essen centrum kerk om 7.30 u. Leiding: F. Broos. Einde: Essen 19 u.
- 11 **Schelde en Leie.** Nachtzwaluwentocht te Moerbeke-Waas. Vertrek: Benzinstation Chevron, Gaversesteenweg te Petegem-Deinze om 19.30 u. of aan de jeugderberg Franchiepannie te Moerbeke-Waas om 20 u. Leiding: J. van Hecke, St. Martens-Latem (091/82 33 47). Mee te brengen: verrekijker, laarzen, warme kledij. Einde te Moerbeke 23 u.
- 11 **Turnhout.** Avondwandeling (Nachtzwaluwentocht). Om 19 u. samenkomst op de baan Kasterlee-Herentals aan afrit Olen te Lichtaart, café Toerist. Eigen wagens. Leiding: L. Matthé.
- 12 **Brussel.** Zondagvoormiddag te Sterrebeek-Hoogbos. Vertrek om 9 u. aan de kerk van Sterrebeek. Openbaar vervoer: buslijn 358 Brussel-Leuven: busstation Noord 8.20 u. Afstappen Nossegem Centrum 8.50 u. Er wordt voor ophaling gezorgd. Leiding: H. Dayers (02/731 71 73). Mee te brengen: laarzen.
- 12 **Demer en Dijle.** Plantenobservatie: grassen en orchideeën. Vertrek: 8 u. kerk Keerbergen. Leiding: W. Bastiaens. Einde: 's middags.
- 12 **Denderland.** Werkgroep botanie. Voormiddag in „Daal” Denderhoutem. Vertrek: 8.30 u. Square J. Geerinckx (Boudewijnlaan) Aalst. Leiding: van den Bremt, Kampen en Annaert. Mee te brengen: loupe, flora's, veldkijker. Einde: 12 u.
- 12 **Denderland.** Namiddagwandeling in het Cavee te Denderleeuw. Vertrek: 14 u. Denderbrug, de Naeyerstraat, Denderleeuw. Leiding: G. Coene.
- 12 **Fruitstreek.** Landschapswandeling te Halle-Booienhoven / Zoutleeuw. Vertrek: 14 u. kerk van Booienhoven (tussen Wilderen en Zoutleeuw). Leiding: W. Dessers en P. Chanet.
- 12 **Hageland-Zuiderkempen.** Namiddaguitstap in het Staatsbos Troostenberg te Tielt-Winge. Vertrek: abdij Averbode 13.30 u.; Tielt O.L.Vrouwkerk 14 u. Leiding: M. Guisson.
- 12 **De Kievit.** Torfbroek te Berg. Vertrek om 8.30 u. aan de kerk te Beerse. Eigen wagens. Afspraak om 10 u. ingang reservaat (café Fauna en Flora). Leiding: conservator. Mee te brengen: knapzak, drank en laarzen. Einde: 16.30 u.
- 12 **Klein-Brabant.** Autocartocht naar De Haan-Wenduine. Plaats en uur van vertrek: 7.00 u. Peleman; 7.15 u. Romeo. Leiding: K. Grolus.
- 12 **Land van Waas-Zuld.** Tocht naar het gelaag te Stekene. Vertrek: 13.30 u. stadhuis Sint-Niklaas; 14 u. kerk van Stekene. Leiding: M. Vranken.
- 12 **Maasland.** Dagwandeling. Plateau van Margraten. Vertrek: met auto's Maasmechelen markt om 8 u. Mee te brengen: stevig schoeisel, picknick, planten- en vogelgids.
- 12 **Mortsel.** Naar de „Malpie” te Valkenswaard (NL.). Langs de Dommel. We gaan op zoek naar de Zwarte Stern. Vertrek: eigen wagens parking station Oude-God om 8 u. Leiding: G. van Hoof en L. Gonnissen. Mee te brengen: laarzen, picknick.
- 12 **Scheldeland.** Dagtocht naar de botanisch rijke streek van Mariembourg en Nismes. Kalkflora. Vertrek: markt te Wetteren om 8 u. Leiding: werkgroep botanie.

- 12 Schelde en Leie.** Morgenwandeling in de omgeving van het Louvierenbos te Brakel. Vertrek: Rond punt te Brakel om 7 u. (Nederbrakel). Leiding: M. Flamee en J. de Potter. Mee te brengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen. Einde: 11 u.
- 12 's Heerenbosch.** Bezoek aan het Torfbroek-, natuurreservaat te Kampenhout (Berg). Met eigen wagens. Samenkomst: Buggenhout-station om 8 u.
- 15 Brussel.** Uilenavondtocht in de Dorent te Vilvoorde. Vertrek: om 20.30 u. aan de „Verbrande Brug“ te Grimbergen. Leiding: J. Dewyselaere (02/267 86 17). Laarzen voorzien.
- 16 Brugge.** FTWG-avond: Diavoorstelling P. Vandenbulcke in Nieuw-Zeeland en Australië. Om 20 u. in zaal Retorica te St. Michiels.
- 16 De Stern.** Werkgroep ornithologie. Oud-gemeenteschool, Veldstraat 50, Zevergem om 20 u. Leiding: V. Geers en H. Outiers.
- 17 De Stern.** Werkgroep botanie. Oud-gemeenteschool, Veldstraat 50, Zevergem om 19.30 u.
- 18 Brugge.** Met de werkgroep botanie langs de spoorwegbedding Oostende-Torhout, omgeving Wijnendale. Plaats en uur van vertrek: station Brugge om 13 u.; kerk Wijnendale om 13.30 u. Leiding: M. Pottier
- 18 Brussel.** Nachtzwaluwentocht, namiddagtocht omgeving Rotselaar. Na het avondmaal Nachtzwaluw. Vertrek: om 16 u. en om 20 u. aan de kerk van Rotselaar. Leiding: S. en M. Silverans. Mee te brengen: Laarzen nodig. Lunchpakket niet vergeten, eten in herberg. Einde: 20 u.
- 18 De Kievit.** Wandeling voor de Nachtzwaluw. Vertrek: 18 u. op brug IV te Beerse. Leiding: J. Joris en L. Berckvens. Mee te brengen: plantengids. Einde: 23 u.
- 18 Land van Waas-Zuid.** Nachtzwaluwentocht (avondtocht) Brecht. Plaats en uur van vertrek: 19 u. stadhuis Sint Niklaas; 20 u. kerk Wuustwezel. Leiding: M. Schuermans (beambte van waters en bossen).
- 18 Lier.** Boutersemhof. Vertrek: 14 u. station Lier. Trefpunt: 14.30 u. ingang hof. Leiding: J. Claes. Einde: 17 u. ingang Hof.
- 18 Plantenstudie (grasinventarisatie) in de Scheldemeersen te Petegem-Oudenaarde.** Aansluitend: plantenfotografie. Vertrek: kerk te Petegem-Oudenaarde om 14 u. Leiding: A. de Kimpe, K. de Waele en G. Mornie. Mee te brengen: flora's, loupe, fototoestel, laarzen. Einde: 17 u.
- 19 Antwerpen-Centrum.** Autocaruitstap naar Cap Blanc-Nez (Noord-Frankrijk). Vertrek: Rooseveltplein te Antwerpen om 7 u. Prijs: 350 F (300 voor jongeren en gepensioneerden). Inschrijven door storting op P.C.R. rekening 000-0087473-76 van de Wielewaal, Merksem (tel. Lambert 646 19 68). Uitgebreide picknick noodzakelijk wegens late thuiskomst. Frans geld niet vergeten. Leiding: M. de Boosere en R. van Outryve. Einde: 22 u.
- 19 Brussel.** Bustocht naar de 'Blankaart' te Woumen en de 'Westhoek' te De Panne. Georganiseerd door afdeling Halle. Prijs 350 F, voor Wielewaaljongeren 300 F, PCR 000-0121017-58 Wielewaal-Halle (voor 10 juni). Vertrek: om 7.30 u. Brussel-Zuid, Goederenstation - Frankrijkstraat. Leiding: V. Verdickt. Mee te brengen: laarzen, picknick, vogel- en plantengids, kijker.
- 19 Demer en Dijle.** Vogelinventarisatie. Vertrek: 8 u. brug Werchter. Leiding: F. Wuyts. Mee te brengen: picknick. Einde: 's avonds.
- 19 Denderland.** Voormiddagwandeling in de Onegem te Erpe. Vertrek: 9 u. restaurant Ter Vaerent (tussen Vijfhuizen en Lede rechts). Leiding: P. D'Haeseleer. Mee te brengen: laarzen en veldkijker.
- 19 Gent.** Dagtocht te voet in de Scheldevallei o.l.v. G. de Meulemeester en E. van Renterghem. Vertrek om 9 u. aan de Sint Elooiskapel (einde van Brandegemse Ham, zijstraat van Gaversesteenweg). Deelname in de kosten 100 F voor picknick en drank.
- 19 Halle** (in samenwerking met afd. Brussel). Busuitstap naar de natuurreservaten „De Blankaart“ te Woumen en „De Westhoek“ te De Panne. Plaats bespreken tel. (02) 355 90 53 (na 18 u.) Plaats en uur van vertrek: 7 u. Halle-Possozplein; 7.30 uur Brussel-Z. Goederenstation-Frankrijkstraat. Leiding: V. Verdict. Mee te brengen: laarzen, picknick, planten- en vogelgids, verrekijker. Prijs: 350 F. W.W. Jeugd 300 F te storten op P.C.R. 000-0121017-58 De Wielewaal Halle.
- 19 Kortrijk.** Spoorwegberm in Moorsele (1/2 dag). Verzamelen om 8 u. aan de kerk van Gullegem. Leiding: J. Vervaeke. Einde: 11 u. ter plaatse.
- 19 Krenkenland.** Halve dagtocht naar Sinaai. Vertrek: markt te Assenede om 8 u. Leiding: R. de Smet. Einde: middag.
- 19 Lier.** Botanische uitstap naar de streek van Viroin (samen met afd. De Voorkampen). Vertrek: 7.30 u. station Lier. Inschrijving: 250 F op PCR 000-0606834-02. Leiding: A. de Jonghe en T. Arts. Mee te brengen: flora, loupe, 2 x knapzak. Einde: 21 u. Lier.
- 19 Merelbeke.** Dagtocht in de Scheldevallei. Picknick en drank zijn voorzien: daarom deelname in de kosten: 100 F te storten op rek. 442-1014181-76 van de Wielewaal afd. Merelbeke p/a F. de Sutter, Poelstraat 159, 9220 Merelbeke. Vertrek: 9 u. aan de St. Elooiskapel te Merelbeke. Leiding: E. van Renterghem en G. de Meulemeester. Mee te brengen: laarzen, kijker, gidsen.
- 19 Mortsel.** Naar de Watering of Vloeiweiden te Lommel-Kolonie, Pastoorsweyer en de Liskes. Vertrek: eigen wagens parking station Oude-God om 8 u. Leiding: G. van Hoof, L. Gonnissen en plaatselijke gidsen. Mee te brengen: laarzen, picknick.
- 19 Netevallei.** Natuurwandeling in Wandelbos Averegten te Hallaar. Vertrek: 10 u. grote parking. Leiding: M. Geens. Einde: 12 u. grote parking.
- 19 Netevallei.** Natuurwandeling in de Goren te Heist o/d Berg. Bezoek WA Klein-Brabant. Vertrek: 14 u. Molen Bruggeneinde. Leiding: M. Geens. Mee te brengen: laarzen en kijker. Einde: 17 u. vertrekplaats.
- 19 WA Scheldeland.** Autobustocht naar het Biesbosch te Dussen in Nederland. Inschrijving door storting van 290 F (leden) of 340 F niet-leden op rek. 441-5509041-74 van de Wielewaal afd. Scheldeland te 9209 Serskamp voor 5 juni. Gezinnen van leden die met meer dan 3 personen aan de uitstap deelnemen betalen slechts 870 F. Vertrek aan de kerk te Serskamp om 6.45 u., op de Markt te Weteren om 7 u. en aan Laarnekerk om 7.15 u.
- 19 Schelde en Leie.** Familiale natuurwandeling in de Scheldemeersen te Petegem-Oudenaarde. Bezoek aan de hooilandpercelen „De Langemeersen“. Vertrek: kerk Petegem-Oudenaarde 14.30 u. Leiding: P. Cardon. Mee te brengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen. Einde: 17 u.
- 19 De Stern.** Maandwandeling Scheldemeersen. Vertrek: Zevergem-dorp om 9 u. Leiding: M. de Raeye.
- 20 Scheldeland.** Plantendeterminatietocht te Sint-Lievens-Houtem. Vertrek: kerk St-Lievens-Houtem om 19 u.
- 22 Brechtse Heide i.s.m. Voorkampen.** Bezoek aan tuin met wilde planten en atelier van kunstschilder-botanicus A. Cools. Vertrek: 18.50 u. kerk Schilde, 19.30 u. voor de ingang Bobbejaanland, Lichtaart.
- 24 Gent.** Avondwandeling doorheen de Leiemeersen en -bossen te Sint-Martens-Latem o.l.v. H. Evrard. Bijeenkomst om 19 u. aan de kerk van Sint-Martens-Latem.
- 25 Brugge.** Algemeen ledenfeest en barbecue in de „Schemele Weze“ te Vlissegem.
- 25 Herentals.** Voormiddag in de „Zegge“. Vertrek: 8 u. aan het poortje van de Roerdompstraat of 7.30 u. op de markt te Herentals. Leiding: A. Cools. Einde: 12 u.
- 25 Klein-Brabant.** Avondwandeling te Wachtebeke. Nachtzwaluwentocht. Vertrek: 18 u. Romeo. Leiding: S. Verbruggen.
- 25 Kortrijk.** Avondtocht in Harchies. Verzamelen om 19.30 u. aan de afrit nr. 27. Bernissart-Stambruges. Leiding: R. Geeraert.
- 25 Lier.** Reservaat 'Den Utrecht' en 's avonds nachtzwaluwentocht te Poppel. Vertrek: 14 u. station Lier. Trefpunt: 15 u. en 21 u. aan de kerk van Poppel. Leiding: P. Kelchtermans. Mee te brengen: verrekijker, knapzak. Einde: 23 u. Poppel.
- 25 en 26 Mol.** Open-deur-dagen in de Geitenstal te Hulsen (bij L. Wijnants). Kom kennis maken met oude ambachten (rietvlechten, klompen maken e.a.) en bezoek onze natuurstand.
- 25 Nationale werkgroep botanie.** Damvallei. Botanisch onderzoek. Vertrek: 9 u. en 14 u. kerk van Destelbergen (bij Gent). Leiding: J. van den Haute. Mee te brengen: flora's, loupe, laarzen.
- 26 Bree.** Wandeling St. Maartensheide Beek Bree. Vertrek: 7 u. gemeentehuis Bree; 7.30 u. gemeentebos Beek (parking). Leiding: afgevaardigden werkgroepen. Mee te brengen: laarzen. Einde: 11.45 u.
- 26 Denderland.** Werkgroep botanie. Voormiddag in Kravaalbos. Vertrek: 8.30 u. Square J. Geerinckx, Boudewijnlaan, Aalst of 8.45 u. kerk Meldert. Leiding: A. Kampen, P. van den Bremt, L. Annaert. Mee te brengen: loupe, flora's, veldkijker. Einde: 12 u.
- 26 Denderland.** Beheerswerken in de Welliemeersen. Vertrek: 9 u. café Den Hert, Spoorwegbrug, Denderleeuw. Leiding: G. Coene. Mee te brengen: picknick voor wie een hele dag werkt, zeis, riek, wetsteen.
- 26 De Kievit.** Busuitstap naar de Hoge Venen. Vertrek: 6 u. kerk Beerse; 6.15 u. parking Warande. Prijs: 220 F jeugdleden; 250 F leden; 300 F niet-leden. Leiding: mogelijk meerdere gidsen. Einde: 17 u., thuis 19.30 u.
- 26 Merelbeke.** Maandelijks boswandeling in het H. Geestgoed en Makegembos. Vertrek: 14 u. aan de kerk van Merelbeke centrum of om 14.15 u. aan de ingang van H. Geestgoed. Leiding: E. Coolsaet. Mee te brengen: laarzen, kijker en gidsen. Einde voorzien rond 12 u.

- 26 Mortsel.** Zomeruitstap naar Vlassenbroek aan de Schelde. Vertrek: parking station Oude-God om 8 u. Leiding: A. Wuyts en R. van Sevenant. Mee te brengen: laarzen, picknick.
- 26 Netevallei.** Landelijke wandeling te Zonderschot (Heist o/d Berg). Vertrek: 14 u. kerk Zonderschot. Leiding: C. Segaert. Mee te brengen: stevig schoeisel, kijker. Einde: 17 u. vertrekplaats.
- 26 Schelde en Leie.** Vijfbossentocht: dagtocht door het Waalse heuvelland ten zuiden van Ronse. Vertrek: station Ronse om 9 u. Leiding: M. Verstraeten. Mee te brengen: knapzak (eten en drank), verrekijker, fototoestel, stevig schoeisel. Einde: 17.30 u.
- 26 Zuid-Limburg.** Uitstap naar de Hoge Venen (met auto's). Vertrek: 8 u. markt Bilzen. Leiding: J. Gabriëls. Mee te brengen: laarzen, kijker, picknick.
- 27 Scheldeland.** Determinatietoeltocht waterflora te Serskamp. Vertrek: kerk Serskamp 19 u. Leiding: WG botanie.

JULI

- 1 tot 11 juli Lier.** Tentenkamp in de Argonne (Fr.). Leiding: E. Lambrechts.
- 2 Brugge.** Avond-uilentocht in de duinbosjes van Vlissegem-Den Haan. Ook de Nachtegaal. Vertrek: 19 u. watertoren van Den Haan. Leiding: A. Keukeleire.
- 2 Mortsel.** Rondleiding op Fort 7 te Wilrijk. Idem op 6 aug. en 3 sept. Bijeenkomst 9 u. ingang Fort 7, Legerstraat 40, Wilrijk. Leiding: A. Uyttendaele. Einde: 12 u.
- 3 Hageland-Zuiderkempem.** Namiddag uitstap naar de Kalmt-houtse Heide. Vertrek: Averbode abdij 13 u. Leiding: plaatselijke gids.
- 3 Land van Waas-Zuid.** Tocht naar Meerdonk: Panneweel en Saleghemkreek. Vertrek: 8.30 u. stadhuis Sint Niklaas; 9 u. Panneweel (Meerdonk). Leiding: E. Rombouts (bioloog).
- 3 Lier WG botanie.** Kesselse heide. Vertrek: 14 u. parking-heide. Leiding: A. de Jonghe. Mee te brengen: flora. Einde: Heide 17.30 u.
- 3 Schelde en Leie.** Voormiddagwandeling in de Vlaamse Ardennen. Vertrek: kerk Kwaremont om 8 u. Leiding: N. de Smet. Mee te brengen: verrekijker, laarzen. Einde om 11.30 u.
- 3 Turnhout.** 2de Jos Aerts wandeling 't Noorden van Turnhout. 9.30 u. Samenkomst: kerkhof, stwg. op Merksplas. Leiding: B. Vermeyen.

DE OTTER, EEN BEDREIGDE DIERSOORT. 1.000 FRANK BELONING!!!

De Otter *Lutra lutra*, één van onze boeiendste inlandse zoogdiersoorten, komt in België nog nauwelijks voor. Een voorzichtige schatting van het aantal Otters op dit moment in het gehele land aanwezig schommelt tussen de 10 en de 15 individuen. Het uitbaggeren of kanaliseren van onze waterlopen, de aanleg van kunstmatige oevers, en vooral de steeds toenemende waterverontreiniging hebben het woongebied van deze speelse dieren sterk doen inkrimpen. Daarbij komt nog dat deze soort zich slechts éénmaal per jaar voortplant, en per nest 2-4 jongen worden geboren, die pas na 2 tot 3 jaar geslachtsrijp zijn.

De NCBR (Nationale Campagne ter Bescherming van de Roofdieren) heeft zich sinds enige tijd het trieste lot van de Otter aangetrokken.

Daarom werd enige tijd geleden gestart met een otterproject. Dit project houdt in dat oude en recente betrouwbare otterwaarnemingen worden verzameld en gekarteerd. Uit deze gegevens kunnen tendensen betreffende de verspreiding van de Otter in de loop van de jaren naar voor worden gebracht, en eventueel worden gecorreleerd met karakteristieken van het habitat en de omgeving. Tenslotte kunnen bepaalde beheersmaatregelen geformuleerd worden en speculaties worden gemaakt over potentieel geschikte en nog niet door de Otter bewoonde gebieden, dit in het kader van mogelijke uitzetting van enkele individuen.

Het is duidelijk dat het de hoogste tijd is om alarm te slaan, willen we niet dat nog een diersoort meer in ons land verloren gaat. Daarom doen we een beroep op u. We vragen u om, indien u over oudere of recente meldingen van Otters beschikt, ons deze waarnemingen over te maken.

De gegevens bevatten liefst: naam van de waarnemer, datum, gedetailleerde omschrijving van de plaats van de waarneming, aantal geobserveerde individuen. Iedere recente melding zal gecontroleerd worden, en voor ieder voor ons nog onbekend gebied waar we één of meerdere levende Otters aantreffen, zal 1000 frank beloning gegeven worden aan de persoon die ons deze tip doorspeelde. De NCBR eigent zich wel het recht toe bij mogelijke twistgevallen zelf te bepalen in hoeverre de beloning al dan niet kan worden uitgereikt. Met uw medewerking helpt u ons, maar vooral de Otter.

C. Thoen, Projectleider NCBR, Postbus 10, 9740 Gavere.

SAMENVATTING VAN HET VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE NWG ORNITHOLOGIE, GEHOUDEN TE STEENOKKERZEEL OP 26 MAART 1983.

- De Wielewaal belooft zijn medewerking aan het project „Tellingen van Landvogels in Vlaanderen”, uitgaande van het departement Biologie van de U.I.A. Meer inlichtingen en formulieren zijn te bekomen bij G. Bilcke en H. van der Veken.
- U.I.A., Departement Biologie, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk. Tel. 03/828 25 28 (256)
- De tellingen door de Nationale Zeevogelwerkgroep verlopen gecoördineerd en de gegevens worden volgens een gestandaardiseerde methode verwerkt.
- Het rapport '81 van de BAHC is klaar en dit van '82 is bijna klaar. Beide moeten nog verschijnen.
- Een nieuwe avifaunacommissie werd samengesteld. Er zetelen 16 Vlamingen en 16 Walen in. De commissie vergaderde eveneens op 26 maart.
- De NWG Ornithologie wil een rode lijst voor bedreigde vogelsoorten in Vlaanderen opstellen.
- Voor de seizoenoverzichten komen er nog altijd waarnemers bij en de medewerking is bijzonder goed te noemen. De publikatie en de termijn van de seizoenoverzichten gebeuren zoals vroeger.
- Een nieuwe lijst met verantwoordelijken van de afdelingen wordt opgesteld. Heel wat coördinatoren hebben tot nog toe niets van zich laten horen.

H. Franckx

VOGELFOTOWEDSTRIJD WIELEWAAL 1983

De *Wielewaal* richt, mede met het oog op het verwerven van goed illustratiemateriaal voor het tijdschrift, in 1983 een vogelfotowedstrijd in. De voorkeur gaat hierbij uit naar zwart-witfoto's, gezien de hoge kostprijs van het reproduceren van kleurfoto's. Kleurfoto's worden echter niet uitgesloten.

Insendingen, formaat minimum 15 x 10 cm, worden verwacht bij de hoofdredacteur, Langvenstraat 25, 2300 Turnhout, uiterlijk op 31 augustus 1983. Op de achterzijde van elke foto dient de plaats en datum van opname, de naam en het adres van de fotograaf vermeld te worden, evenals de vermelding „Fotowedstrijd 1983”.

NIEUWE AFDELING

Met akkoord van de afdelingen Brussel en Leuven werd zo pas de afdeling TERVUREN opgericht. Ze omvat de gemeenten Tervuren, Vosseme, Duisburg, Overijse en Hoeilaert.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: D. Ballasina, Puttestraat 77, 1980 Tervuren.

Ondervoorzitter: J. Vandiest

Secretaris: E. Osselaer, Goyststraat 12 A, 1980 Tervuren

Penningmeester: C. Wouters, Goyststraat 12 A, 1980 Tervuren

De raad van beheer wenst de nieuwe afdeling veel succes.

15 JAAR AFDELINGEN SCHELDE & LEIE

Op 7 februari 1968 ging de stichtingsvergadering van afdeling Schelde-Leie door te Kruishoutem.

Ter gelegenheid van het jubeljaar worden vele bijzondere activiteiten voorzien, waaronder verscheidene uitstappen, reizen, ledenavonden en een feestviering.

Karel de Waele vat in het tijdschrift „Natuurbeleving” van de afdelingen de geschiedenis van 15 jaar wiewaalkwerking samen.

Wij wensen het bestuur en de leden van de afdelingen Schelde en Leie een aangenaam jubeljaar en een even vruchtbaar verenigingsleven als in de vorige 15 jaar.

H. Franckx, voorzitter

TELLING VAN LANDVOGELS IN VLAANDEREN

Enkele maanden geleden verscheen in de Vlaamse ornithologische tijdschriften een oproep tot medewerking aan een telling van landvogels in Vlaanderen.

Het doel van deze telling is, dank zij een geringe inspanning van de medewerkers (ongeveer 1 uur per jaar), te komen tot een beeld van het aantalsverloop van onze landvogels in de loop der jaren, zodat wij bijvoorbeeld een vermindering in aantallen van een bepaalde soort kunnen vaststellen, lang voor deze soort op het punt staat op een of andere rode lijst terecht te komen.

Om dit doel te verwezenlijken zijn er twee vereisten:

1) het aantal medewerkers moet voldoende groot zijn.
2) de telling moet elk jaar opnieuw herhaald worden. Nu reeds, slechts een paar maanden na het verschijnen van de eerste oproep hebben reeds een 25-tal mensen hun medewerking toegezegd.

Hier doen we nogmaals een oproep op die mensen die regelmatig naar vogels gaan zien:

Door 1 x per jaar op een gestandaardiseerde manier op te schrijven wat u ziet en hoort helpt u mee de kennis over onze avifauna te vergroten.

Uw gegevens zullen zeker niet verloren gaan maar regelmatig gepubliceerd worden in de Vlaamse ornithologische tijdschriften. Ze zijn tevens steeds ter inzage beschikbaar voor al wie ze ten behoeve van het natuurbehoud wenst te gebruiken.

Alle nodige inlichtingen zijn te bekomen bij H. Vanderweken, Kronenburgstraat 102, 2000 Antwerpen (tel.) 03/216 18 27) of G. Bilcke, UIA departement biologie, Universiteitsplein 1, 2060 Wilrijk (tel. 03/828 25 28).

THEMA-NUMMER „DE LIMONIUM” HOOILANDBEHEER

Op 1 januari werd door de Studiewerkgroep Park Wijnegem (afdeling van de Vereniging voor Milieu-educatie Provincie Antwerpen vzw) een themanummer over graslandbeheer uitgegeven. De studiewerkgroep is gevormd uit natuurgidsen, leden van Wielewaal, BNVR en BJN. De werkgroep richt elk jaar een geleide wandeling in het park in, maar heeft van het gemeentebestuur van Wijnegem het beheer gekregen over één van de allerlaatste komgraslanden in het Schijnvallei.

Het thema-nummer van de *Limonium* geeft ons een duidelijk overzicht wat betreft de laatste resultaten van het stelselmatig maaibeheer. Zo lezen we dat vijf jaar terug Brandnetel, Akkerdistel en Smeewortel praktisch de enige plantesoorten waren die op dit grasland (toenertijd sterk geëutrofiëerd) voorkwamen. Door tweemaal per jaar te maaien begon het weiland stelselmatig te verschrallen, wat uiteraard een biologische verrijking tot gevolg had. In 1982 groeide er op het weiland menige zeldzame plantesoort, zoals de Kleine Egelskop, Penningkruid, Kattestaart, Slanke Sleutelbloem, maar ook bepaalde mossen die nog maar twee maal in België werden gevonden.

Dit extra-nummer van het mooi verzorgde tijdschrift de *Limonium* geeft ons naast de wetenschappelijke uitwerking van de maairesultaten, ook een heleboel informatie over bodem, de manier van resultaatverwerking, de evolutie van het weiland op floristisch gebied, en dit alles in een begrijpbare taal geschreven.

Deze „De Limonium” richt zich tot conservators van natuurgebieden, natuurbeheerswerkgroepen van andere reservaatjes, deelnemers aan cursussen over natuurbeheer, en alle geïnteresseerden in natuurbeheerstechnieken.

„Thema-nummer De Limonium jg. 5 nummer 1” door J. Slembroeck en D. Vercammen - gepolycopieerd op A4-formaat. Leden krijgen dit nummer gratis, niet-leden storten op rek. 001-0883542-45 de som van 60 F als onkostenbijdrage op naam van D. Vercammen, Stan Ockersstraat 2/5, 2200 Borgerhout met vermelding (!) van „Limonium-extra”.

VLINDERS VAN EUROPA

Een nieuwe uitgave in de reeks Spectrum Natuurgidsen. Meer dan 300 soorten dag- en nachtvlinders worden uitvoerig beschreven: leefwijze, biotoop, beschrijving van de vlinder.

Elke Europese vlinder is nauwkeurig gefotografeerd (in kleuren) door Roger Philips. Zowel in de vrije natuur als in opgezette vorm werden de vlinders opgenomen.

Met register zodat U alle vlinders die U niet kent direct terug vindt.

Oorspronkelijke titel: Butterflies and moths.

Vertaald door: de heer en mevrouw F. Bink

Geïllustreerd

192 blz.

Groot formaat paperback

760,-F

Streeplijsten voor vogelwaarnemingen 2 F/stuk
korting 10 % bij aankoop vanaf 50 ex.

Hulde aan „De Wielewaal” en aan de stichter E.H. Fr. Segers

Léon Lippens

De Wielewaal werd door E.H. Fr. Segers in 1933 gesticht. In die tijd waren er in ons land geen tien mensen die de vogels kenden of die aan veldornithologie deden. Behalve het standaardwerk van Ridder G. van Havre *Les Oiseaux de la Faune Belge* (1928) bestond er ook geen literatuur. Het tijdschrift *Le Gerfaut* verscheen in Brussel, uitsluitend in het Frans, vier maal per jaar. In Vlaanderen was er niets. De woorden ecologie en leefmilieu waren onbekend. De mensen die toen over bescherming van de natuur en van de vogels schreven werden aanzien als onschadelijke dieren, dromers en fantaisisten. Er lag geen vierkante meter natuurreservaat in ons land.

Segers was een Vlaamse pionier, een *baanbreker*, een diepgelovig christen, een natuurkracht, nooit vermoeid, nooit ontgoocheld, een doordrijver die de leuze van Willem de Zwijger toepaste: „N'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer”.

Hij was een geestdriftig mens. Nooit gaf Segers de moed op. Hij was een goed vogelkenner (zowel visueel als wat roep en zang betreft), echter soms ook een moeilijk karakter. Maar hij was een leider!

In het begin was „De Wielewaal” een lokale vulgarisatie-vereniging met als doel vooral de interesse van de jongeren voor de natuur te wekken.

Graaf Léon Lippens

Al snel breidde de beweging zich uit. Door een zeer verstandige decentralisatie werden spoedig overal in Vlaanderen lokale afdelingen gesticht. De bloei en de groei lieten niet op zich wachten. Voor de Vlamingen was „De Wielewaal” een echte nieuwigheid, een openbaring, een open deur naar verdere studie van de natuur in eigen taal. In mijn boek *Atlas van de Vogels in België* (1972) schreef ik ondermeer: „Het Nederlandstalig maandblad „De Wielewaal” is een tijdschrift dat vulgariserend gericht is, doch uitstekend verzorgd en overvloedig geïllustreerd, waarin merkwaardige artikelen worden opgenomen. E.H. Segers, stichter en voorzitter van dit tijdschrift en van de vereniging „De Wielewaal” heeft recht op de erkentelijkheid van alle Belgische ornithologen, want door zijn initiatief werden er vele roepingen gewekt en aangemoedigd, zodat nu een heel net van talrijke waarnemers is ontstaan, vooral in het Vlaamse land. E.H. Segers overleed op 4 juli 1969. Wij zijn ervan overtuigd dat zijn werk door zijn opvolgers zal voortgezet worden”. Ik was een van de eerste leden van „De Wielewaal” en kende E.H. Segers persoonlijk sinds 1934. Mijn eerste herinnering: Rond 1935 had ik het genoegen E.H. Segers en een kleine groep jonge Wielewalers uit Turnhout in de duinen van Het Zoute en in het Zwin rond te leiden. Ik had nog nooit zulke jonge en enthousiaste kerels gezien die hier als echte ontdekkingsreizigers toekwamen.

Veel vogels zagen zij voor de eerste maal; het was in het begin van de maand mei. In de duinen zagen zij enkele Beflijsters en Tapuiten; in het Zwin mochten zij als nieuwe vogels de Bergeenden, het Strandpleviers, de Scholekster en de Kluut waarnemen. Het was voor hen een openbaring, want deze vogels werden bijna nooit in de streek van Turnhout gezien. Bij zijn korte afscheidstoespraak bedankte E.H. Segers en zei dan nog: „God zij dank, Het Zwin, de duinen, en de Hazegraspolders vormen een goedbewaakt jachtgebied”. E.H. Segers was een man met gezond verstand. Men mag voor of tegen de jacht zijn, maar er bestaat maar één methode om de natuur, met zijn fauna en flora, te beschermen, namelijk de biotopen bewaren, beheren en bewaken. Al het overige is bla-bla, wind en stof. En E.H. Segers wist dit zeer goed. Later ging „De Wielewaal” dan ook aan bescherming van de natuur doen en begon tevens met het oprichten van reservaten. Het tijdschrift werd op een wetenschappelijk zeer hoog niveau gebracht en kreeg een internationale reputatie. De huidige leiders zijn de waardige opvolgers van de stichter E.H. Segers.

Good luck to them all and God bless them.

Graaf L. Lippens, Boslaan 43, 8300 Knokke-Heist.

In ons natuurreservaat „de Liereman” te Oud-Turnhout.

Gelukwensen

Bij de viering van het heuglijke feit van het vijftigjarig bestaan van Uw vereniging „De Wielewaal” zend ik U mijn welgemeende hartelijke gelukwensen.

Alle Nederlandse vogelbeschermers volgen met grote belangstelling de escapades en de successen van Uw vereniging en hopen dat zij nog tot in lengte van dagen haar zegerijk werk zal mogen voortzetten, tot heil van onze vogels.

Vijftig lange jaren stond Uw vereniging op de bres voor de vogels. Wij, Nederlandse vogelbeschermers vechten op hetzelfde front en weten welke moeilijkheden daarbij overwonnen dienen te worden. Wij wensen Uw vereniging in haar streven veel succes toe en hopen dat zij haar inspanningen zal volhouden en voortzetten.

Jan P. Strijbos

Het is mij een bijzonder genoegen de stichter van De Wielewaal, wijlen E.H. Segers, een posthume hulde te brengen, en bij deze gelegenheid de verantwoordelijken van de huidige vereniging en haar afdelingen van harte proficiat te wensen voor hun prachtig werk.

Ir. H.A. (Rik) Jacops, stichter afdeling Gent.

Nous tenons énormément à maintenir l'esprit de collaboration entre nos deux associations.

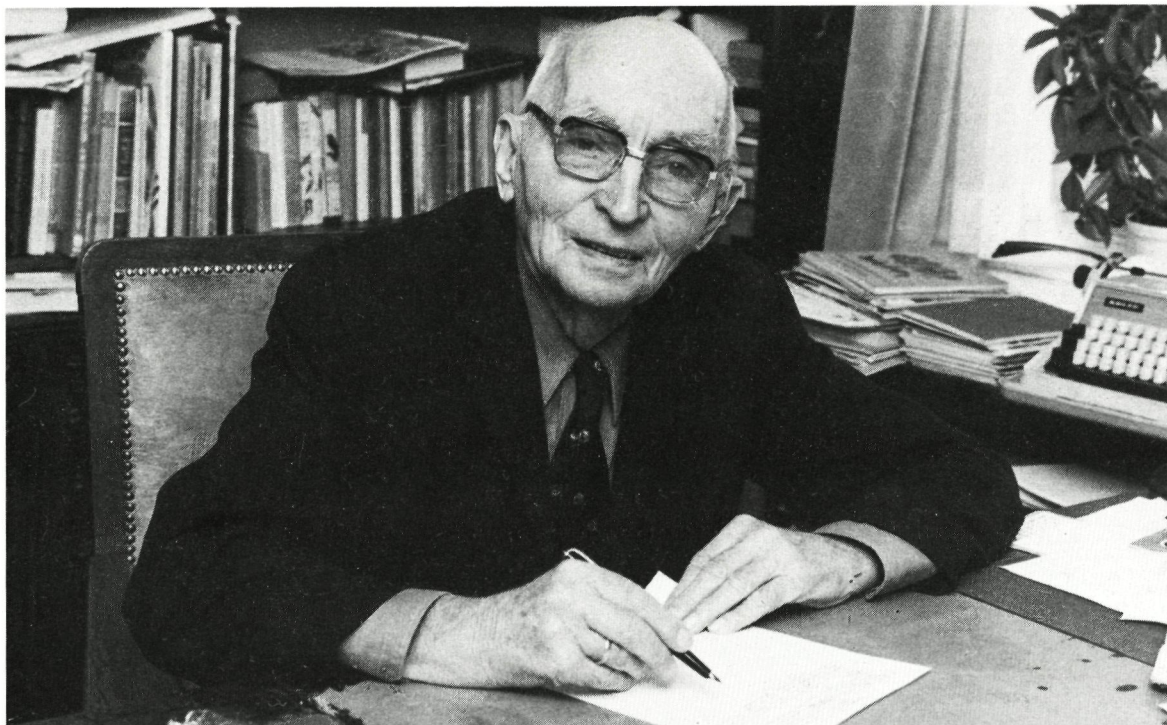
Dr. A. Demaret, président de la Société d'études ornithologiques Aves.

Mijn gelukwensen bij dit zo vruchtbaar vijftigjarig bestaan, ten dienste van Vlaanderen, het natuurbehoud en de volksopvoeding.

Edgar Kesteloot, nationaal voorzitter van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten.

Pemettez-moi de vous adresser mes félicitations pour votre revue. J'apprécie vraiment l'effort que représente la publication mensuelle de *Wielewaal*: la qualité et la variété des articles, des notes et des chroniques, la présentation impeccable, l'abondance de l'illustration en font vraiment un modèle!

Jean-Charles Tombal, co-rédacteur de la revue du Groupe Ornithologique Nord (France) *Le Héron*.

Jan P. Strijbos, geboren te Haarlem op 14 maart 1891, een van de meest verdienstelijke vogelkenners en -beschermers uit ons buurland Nederland.

Jubileumfeest

Ferdinand van den Broeck

Vijftig jaar Wielewaal! Dat gaf aanleiding tot vreugde: dus een feest. Op zondag 6 februari 1983 was het zover.

Monseigneur Paul van den Berghe, bisschop van Antwerpen, droeg een *jubelmis* op in concelebratie met vier priesters-Wielewalers in de St.-Therasiakerk te Berchem. De eucharistieviering werd opgeluisterd door het koor „Schalmarus” uit Emblem. In zijn prachtige homilie weidde de bisschop uit over het leven van Sint-Franciscus en over psalm 8, die de majesteit van God en de waardigheid van de mens behandelt. Hieruit besloot hij o.a. dat wij verantwoordelijk zijn voor het milieubehoud.

De *academische zitting* had plaats in het auditorium van Agfa-Gevaert te Mortsels in aanwezigheid van Zijne Excellentie de Heer Karel Poma, Gemeenschapsminister van Cultuur en

Monseigneur Paul van den Berghe, bisschop van Antwerpen. Ook de vertegenwoordigers van onze zusterverenigingen waren present: Dr. Eckhart Kuyken van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten, de Heren J. van Esbroeck en J. Vandervelde van „Aves” en Roger Arnhem van het C.C.B.V.. De Heer René Frans, Schepen van Cultuur, vertegenwoordigde de gemeente Mortsels. De pers was eveneens aanwezig.

De nationale voorzitter, Henri Franckx, schetste de *geschiedenis van de vereniging*, van de beginkern, drie man sterk, tot de huidige beweging met ruim 6.000 leden, verspreid over 52 afdelingen. (De tekst van deze spreekbeurt vindt men elders in dit nummer).

Dr. Frans Grootaers, die 23 jaar lang hoofdredacteur was, is de bestgeplaatste man om de *geschiedenis van het maandblad* te behandelen.

Hij deed dit dan ook op zijn eigen spirituele manier. (Ook de tekst van deze spreekbeurt vindt men elders in dit nummer).

Als intermezzo overhandigde de minister aan Erik de Hoog een *gouden plaat*. Er werden inderdaad tot begin 1983 reeds meer dan 15.000 platen „De zang der vogels” verkocht. De volledige opbrengst van de platenverkoop wordt besteed aan de aankoop van natuurreservaten. Deze gouden plaat paste uitstekend bij ons gouden jubelfeest. Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om de minister en de bisschop een exemplaar van deze plaat en een aandenken te overhandigen.

„De Wielewaal” en de natuur. Een onderwerp waarin Prof. Dr. Ulrich Libbrecht zich kon uitleven.

Aan de hand van de bijbel en in het spoor van de onvolprezen Zenmeesters laat hij gebeurtenissen uit de natuur voor zichzelf spreken. Wij leven ingebed in een mysterie. De reïntegratie van de natuur in onze levensfilosofie zal in de toekomst een voorname zending van de Wielewaal zijn. Ook hoeven we niet alles met het verstand te bekijken, er zijn nog andere dimensies. Er is tevens de weg van het hart. Tenslotte moeten we geduld hebben en deemoedig met Adriaan Roland Holst zeggen:

„Ik zal de halmen niet meer zien,
noch binden ooit de volle schoven,
maar doe mij in de oogst geloven
waarvoor ik dien”.

Een brok pittige groene filosofie, heerlijk om te beluisteren, moeilijk om samenvattend weer te geven.

's Middags schaarden 150 Wielewalers zich rond de feestdis. Tussenin werden gelegenhedenstoespraken gehouden en mensen gehuldigd.

- ★ De Schepen van Cultuur van Mortsel overhandigde De Wielewaal in opdracht van zijn gemeente een klein glasmaam.
- ★ De nationale voorzitter bracht vervolgens hulde aan vier figuren en belichtte uitvoerig hun verdiensten voor de Wielewaal:
 - Albert Lambert: de enige nog levende stichter van de vereniging en nog steeds actief.
 - Emerence Meyers: sedert 1934 in de administratie van de vereniging en van 1947 tot 1982 ook penningmeester.
 - Dr. Frans Grootaers: juridisch adviseur en vooral hoofdredacteur gedurende 23 jaar.
 - Germain Lacres: nationaal voorzitter van 1970 en 1977.

Ze ontvingen ieder een sierschotel als aandenken.

- ★ Antoon Deceuninck grasduinde in het leven van de jonge vereniging in 1933 en vergeleek het met de huidige stand, 50 jaar later. Een hele evolutie.
- ★ Paul Herroelen huldigde in naam van de vereniging de algemeen voorzitter en de algemeen secretaris voor hun werk. Ook zij ontvingen een sierschotel.
- ★ E.H. Alfons Demarey verhaalde op humoristische wijze de geschiedenis van de oprichting van zijn afdeling en die van zijn jeugdafdeling. Vervolgens vertelde hij een reeks reisanecdotes over Frans Segers; ook Germain Lacres en Rik Franckx

Dr. en Mevrouw F. Grootaers

kregen hun deel. Tenslotte dankt hij De Wielewaal en de Wielewalers voor de bijzondere geest van vriendschap die daar heerst.

- ★ André Rodts herinnerde aan de oprichting, de groei en de bloei van de vereniging. Waarom doen we aan vogelstudie? Uiteindelijk doen we het voor de mensen. Daarom vinden we ook die blije, gelukkige vrienden in onze kring. Hij belichtte ook het werk, dat verricht werd onder de drie voorzitters. De Wielewaal vernieuwde, maar gelukkig veranderde ze niet.
- ★ Henri Franckx dankte de redenaars, E.H. Jan Helsen met zijn zangkoor, de mensen van de werkgroep Propaganda: W. van Spaendonk, J. Peeters en R. Willockx, Mejuffrouw Dierckx van Agfa-Gevaert, Schepen Frans van de gemeente Mortsel, de districtverantwoordelijke van Wilrijk, Joris en tenslotte de mensen van afdeling Mortsel: A. Deceuninck, E. Miroen en

vooral A. Uyttendaele en de dames met de bloemetjes.

- ★ Dr. Frans Grootaers dacht ook even aan de echtgenoten van de hoofdredacteurs en van de bestuursleden die dikwijls zoveel geduld moeten opbrengen en zeker ook onze hulde verdienen. Hij en Marcel Gruyaert debiteerden nog enkele geestige voorvallen uit het Wielewaalleven.
- ★ Dr. Eckhart Kuyken bracht, als laatste, de groeten over van de zusterverenigingen en pleitte voor een hechte samenwerking tussen de verenigingen om te beveiligen van wat nog waard is beveiligd te worden voor de vogels en voor de natuur in het algemeen.

Een mijlpaal in de geschiedenis van De Wielewaal en een nieuw begin.

F. van den Broeck, secretaris, *De Wilgen* 41, 2060 Merksem.

Centrale «De Wielewaal»

Begijnenhof, 48, Turnhout
PCR. 319785

Turnhout, 1-4-43

Geacht Medelid,

Het is bereikt !

Mr. Bouke Raoul, Rue de Mons, 62, Marchienne - au - Pont, is ons duizendste lid. Wie had het ooit durven dromen?

Van deze gelegenheid willen wij gebruik maken om alle leden te bedanken voor de werkdadige hulp aan de beweging bewezen; vooral door het aanbrengen van nieuwe leden.

Hartelijk dank voor de heerlijke bijdragen tot ons Jubileumfonds — wij zullen bij machte zijn door uwe storting nog dit jaar twee kleurplaten te geven: juli en October. — Alle dagen mogen we nieuwe sommen boeken.

De nieuwe leden kunnen al de verschenen nummers van 1943 ontvangen.

Nieuwe Centra zijn in vorming in verschillende deelen van het Vlaamsche land. - Niet rusten, blijft onze leuze - altijd beter - altijd nieuwe mogelijkheden voor onze leden.

Met dankbare hoogachting.

DE CENTRALE:

Luc. BAUWENS, Schrijver,
Dorp, 16, Oud-Turnhout.

F. SEGERS, A.V.,
Turnhout.

J. SCHILTZ, Schatbewaarder,
St. Hubertusstr., 17, Berchem-Antw.

Een document uit de oude doos...

Tafelrede gehouden ter gelegenheid van 50 jaar Wielewaal op 6 februari 1983 te Mortsel

Antoon Deceuninck

Bij veel jubileum-vieringen is het gebruikelijk even terug te blikken in het verleden en worden de jeugdijaren van de jubilarissen op de meest uiteenlopende wijze uitgebeeld, bezongen of besproken.

Deze gewoonte navolgend heb ik enkele aspecten van het Wielewaal-leven anno 1933 op een rij gezet en ze vergeleken met de opvattingen, de middelen en de gebruiken van onze eigentijdse Wielewaal.

Technologisch hebben wij in de naoorlogse jaren een zodanige evolutie meegemaakt die, vooral dan voor de jongeren, zo vanzelfsprekend is, dat nog weinigen eraan denken dat het er ooit anders is aan toegegaan.

Op het gebied van de natuurbescherming is er wereldwijd een beweging tot stand gekomen zoals die in 1933 nauwelijks kon vermoed worden. Dat men toen reeds de noodklok ging luiden voor de bescherming van de natuur, is veleer te wijten aan profetische kwaliteiten van de oprichters van onze vereniging, hoedanigheden die speciaal bij E.H. Segers moeten aanwezig geweest zijn.

De toenmalige opvatting hoé men de natuur moest beschermen verschilde grondig van de huidige. Vijftig jaar ervaring hebben ons ertoe genoopt andere normen te gebruiken dan die welke in de dertiger jaren nog als normaal geldend werden beschouwd.

Met afgunst moeten we nu vaststellen dat de levende natuur nog rondom de toenmalige mens aanwezig was. Een klein voorbeeld: op een paar honderden meter van de plaats waar deze viering plaats heeft, waar nu de woonblokken van Amelincx op het domein de Roest d'Alkemade staan, kwamen ieder jaar tientallen Ransuilen het kasteelpark bevolken en was de Vlaamse Gaai zo talrijk als thans de Turkse Tortel in onze tuinen. Sommige aspecten uit het leven van de jonge beweging zullen u misschien schokken. Daarom wil ik u er speciaal op wijzen dat de omstandigheden en de middelen van toen helemaal anders waren dan die van heden ten dage.

Weinigen kennen die tijd uit ervaring. Politiek was de samenleving in de dertiger jaren nog heel wat rumoeriger dan thans. Allerlei groeperingen vormden zich rond ambitieuze en idealistische figuren die beroep deden op de jeugd met motieven van politieke, sociale, culturele en godsdienstige aard.

Economisch was de chaos compleet en de financiële rampen met de faillissementen van gekende banken hebben toen alle rangen van de samenleving getroffen.

Wie thans van slechte tijden durft spreken, vergelijkte even de Wielewaler van 1983 met zijn medelid van 1933. Wie van ons gaat niet op stap met zijn kijker, zijn telescoop, zijn fototoestel (met of zonder teletenzen), zijn determineerboek, zijn cassette recorder... zonder te spreken van de personenwagen, de thuis achtergelaten documentatie in een rijk gevulde bibliotheek, de verzameling afgedankte kijkers en voorbijgestreefde foto-apparatuur...

In 1933 was een veldkijker een luxe en om een vogel te leren kennen had men alleen opgezette vogels in bepaalde collecties te zijner beschikking.

Op één punt had de jonge vereniging het makkelijker: de bestuursvergaderingen hadden plaats tijdens de uitstappen! In de allereerste verslagen van de activiteiten vinden we dan ook meteen het verslag van de bestuursvergadering. Anderzijds wordt in „De Wielewaal” van september 1933 aangehaald dat de taak van de „schrijver” (secretaris) en van de „schatbewaarder” (penningmeester) wordt verzaamd door het feit dat de voorzitter, in het „harte der Kempen woonachtig”, niet gemakkelijk te bereiken was. (Het aantal telefoonabonnenten zal toen ook niet zo bijster groot zijn geweest).

De verplaatsingen voor de uitstappen deed men hoofdzakelijk per fiets, en in de verslagen lezen we vaak over de „stromende regen”, over „druipnatte” gezellen en over „een natte maar heerlijke dag” (verslag 28 mei 1933). Die regen hebben we tenminste nog gemeen met de pioniers van de Wielewaal.

Zoals reeds terloops aangehaald, was de natuur ook dichterbij. De vogels waren ook talrijker. Tijdens een uitstap naar de reigerkolonie te Berendrecht telden de deelnemers op 8 april 1934 niet minder dan 204 nesten. Te Weelde noteerden ze op 29 april van hetzelfde jaar 20 vliegende kemmaantjes.

De uitstappen in 1933 beperkten zich tot de omgeving van Antwerpen:

- Brechtse heide
- Gierlese bossen
- Berendrecht en Zandvliet
- Antwerpse Zoo
- Westmalle.

Er was ook een „buitenlandse” (sic) uitstap: Het Grote Meer en het Zwaluwmoer in Nederland. *Determinatie-boeken* waren toen onbestaande. Het is dan ook niet verwonderlijk dat men vaak collecties opgezette vogels ging bezoeken. Op zondag 10 september 1933 was het museum van de Antwerpse Zoo aan de beurt. In het verslag

Inhuldiging Molbroek te Lier

staat woordelijk: „...Na ons een weg gebaad te hebben in die *mensenzee* geraakten wij in het museum”.

Op 22 maart bezoekt men de verzameling aangelegd door de toen reeds overleden erevoorzitter, ridder G. van Havre, in diens „Château du Belvédère” te Wijnegem. Uit het verslag haal ik aan: „De avi-fauna van België was hier volledig vertegenwoordigd, alle (vogels) op enkele uitzonderingen na in ons land geschoten”. De „schrijver”, doelend op wijlen ridder G. van Havre, voegt er aan toe: „De noeste werker is niet meer!”

Inmiddels was de vereniging reeds op 17 januari 1935 op bezoek geweest in het Koninklijk Natuurhistorisch Museum te Brussel, waar de deelnemers vol bewondering waren voor de opgezette vogels, de nesten en de eieren!

Wie ooit de voordracht over de spechten door E.H. Segers heeft bijgewoond, zal zich nog herinneren hoeveel opgezette vogels hij als illustratiemateriaal meebracht. Op 13 november 1935 gaf hij voor de leden voor het eerst zijn voordracht over de spechten. De aankondiging van de voordracht (*De Wielewaal* 1935, aflevering 5) vermeldt uitdrukkelijk „met aanschouwelijk materiaal”. Vergeten we niet dat onze huidige kleurendia's toen volledig onbekend waren.

Ook kunnen we in *De Wielewaal* 1936, aflevering 6, de volgende advertentie lezen: „Buitenkansje

voor onze leden: opgezette zwarte specht te koop, geschoten in de Kempen. Bij aankoop zal de plaats meegedeeld worden. Prijs 35 f.”

Wat was er ten tijde van de oprichting van de vereniging beschikbaar aan ornithologische literatuur?

Het verenigingsblad kende toen slechts één auteur: E.H. Segers. De aflevering 4 (1935) bevat de volgende advertentie:

Zangvogels door Fr. Segers, 2e vermeerderde druk - 25 f.

Vinkachtigen door idem - 5 f.

Kraaiachtigen door idem - 3 f.

Tot lof voor onze stichter citeer ik het volgende uit het verslag van de secretaris gedateerd 24 oktober 1933: „E.H. Segers zal binnen kort zijn 2de boek over ornithologie uitgeven. De leden worden vriendelijk uitgenodigd zoveel mogelijk boeken te plaatsen en zich een exemplaar aan te schaffen. De prijs bedraagt 25 f. E.H. Segers heeft voorgesteld de winst die deze verkoop zou opbrengen te schenken aan onze vereniging...”

Jagers

Jagers werden door de jonge vereniging niet met dezelfde minachting bejegend als nu.

In *De Wielewaal* 1936, aflevering 7, staat het verslag te lezen van een uiteenzetting gegeven op 27 februari 1936 door het medelid Jan Jacobs, met als titel „Saaftingen in den winter”. De

verslaggever schrijft daarin: „Spreker (Jan Jacobs) ... sprak over de vogels die hij tijdens zijn vele jachttochten in Saafdinge ontmoette”.

Met een beetje goede wil kunnen we aannemen dat, in een tijd toen geen „gediplomeerde” natuurgidsen voorhanden waren, men dankbaar gebruik maakte van de ervaring die sommige jagers wel zullen gehad hebben.

Met minder sympathie lezen we in *De Wielewaal* van 1936, aflevering 7, de volgende mededelingen: „Op vrijdag 20 maart 1936 vielen bij avond in het park Avonds-Neefs (Philipkensvijver) Turnhout, een honderd aalscholvers, alle in lentekledij. Zij hebben er de nacht doorgebracht en in den morgen daalden zij in den vijver af om voedsel te nemen, waarna zij in noordelijke richting vertrokken zijn. Drie exemplaren werden geschoten”.

Verder: onder het woord „Wouw”: „Geschoten te Poppel: november 1935. Het was het 2de exemplaar sinds 35 jaar!”

Opzetters van vogels en volièrehouders hadden toen ook nog een betere reputatie dan heden ten dage.

Reeds op 28 februari 1934 wordt een voordracht gehouden over „De volière en haar bewoners”. In *De Wielewaal* aflevering 4 van 1935 wordt melding gemaakt van een „Voorstel van belang ... Tentoonstelling. Als slot voordracht met film. - Tombola van boeken, opgezette en levende vogels”.

In aflevering 7 van 1936 lees ik: „Onze vrienden „Parkiet”, vogelvereniging, hebben een tentoonstelling van vogels ingericht in de zalen van het stadhuis. ... Heerlijk initiatief. Het verdient navolging”.

In aflevering nr. 8 van 1936 is het heel wat erger: „Aangeboden: Bergleeuwerik, overjaarse vogel, in de beste gezondheid. - 50 f.”

In dezelfde aflevering lezen we ook: „Het voltallig bestuur besloot op 28 juni 1936 een vogelten-
toonstelling te houden in december 1936 te Turnhout. — Zullen tentoongesteld worden levende en opgezette inheemse vogelen”.

Achterstand ten overstaan van Nederland.

Niettegenstaande haar vele activiteiten was de jonge vereniging er zich van bewust dat ze tot het „arm Vlaanderen” behoorde.

Uit verslag van een voordracht door Jan Vriens over „Vogels uit de Peel” halen we de volgende passage: „... wij hebben ondervonden dat Nederland boven ons staat. Waar blijven de vogelfotografen in België, waar de echte waar-
nemers, die niet enkel een geweer kunnen gebruiken, maar ook bij machte zijn kijker en pen te hanteren?” (*De Wielewaal* 1936, aflevering 7).

Kasverslag 1933.

Hoe eenvoudig alles begonnen is leert ons de jaarrekening 1933, vijf regels lang.

Batig saldo, na aftrek van 60 F voorafbetaald lidgeld: 32,50 F. Het lidgeld bedroeg toen 10 F.

Veelzijdigheid van de jonge vereniging.

Allen weten we hoeveel moeite het nog onlangs heeft gekost om het bescheiden woordje „natuurstudie” aan ons embleem toe te voegen. Ook hoe ooit smalend het woord „planten-
vreters” werd gebruikt om diegenen aan te duiden die de natuur in haar geheel willen benaderen.

Welnu, het valt op hoe tijdens de uitstappen der jaren waarvan ik de verslagen heb kunnen inzien, de waarnemingen van insecten, planten, wieren en paddestoelen even zo goed als de vogel-
waarnemingen werden genoteerd.

In dit verband kon de *Wielewaal* in haar aanvangsjaren, en afdeling Antwerpen in de latere jaren, roemen op namen als Emile Hostie, Imler, Dol, „pa” Andries en vele anderen die een onuitwisbare invloed op de verdere ontplooiing van de vereniging hebben gehad. Ik vind het passend ook deze figuren bij deze viering te betrekken.

Curiosa

Om deze soms wat hard klinkende ontleding van de jonge vereniging af te ronden, wil ik nog enkele prettige of pittige details aanhalen.

Lunchpakket. — Verslag van de wandeling van 1 oktober 1933: „Daar E.H. Segers rauwe eieren medegenomen had moest hij natuurlijk een vuurke maken...”.

Dit zal hij ongetwijfeld bij de scouts hebben geleerd. Hij was onder meer district-aalmoezenier van deze beweging.

Nieuwe leden. — *De Wielewaal*, aflevering 4 van 1935: „Juff. Em. Meyers, onderwijzeres, Vosselaar”. (Een van de meest waardevolle leden ooit door de *Wielewaal* aan de haak geslagen).

Avondmaal. — Uit *De Wielewaal* 1935, aflevering 5, ter aanbeveling aan alle nationale en plaatselijke voorzitters: „De voorzitter gaf de deelnemers aan de uitstap naar Gierle een avondmaal ten beste”.

Maar met iets als het volgende zijn jullie allemaal met slag uw baantje van voorzitter kwijt, ik citeer: Tijdens den souper toonde de voorzitter ons een opgezet exemplaar van den roodkeelduiker die in de buurt van Vosselaar geschoten was”.

A. Deceuninck, voorzitter afdeling Mortsel,
Karmelietenstraat 105, 2600 Berchem.

Bloemlezing uit de eerste vijftien jaargangen van ons maandblad

Hubert Meeus en Gie Luyts

Met deze bloemlezing hebben we een sfeerbeeld willen scheppen uit de beginperiode van de georganiseerde en voor alle geïnteresseerden toegankelijke vogel- en natuurstudie in ons Vlaamse land. Door middel van deze korte fragmenten willen we niet alleen een zekere nostalgie oproepen naar verdwenen vogelsoorten en natuurgebieden, maar willen we evenzeer bewijzen dat toen reeds het belang onderkend werd van de, nog steeds actuele, noodzaak aan bescherming en behoud, zowel van afzonderlijke dier- en plantesoorten, als van natuur- en landschapselementen (bos, heide, wegbermen...). Vandaar ook de talrijke oproepen tot onderzoek van de natuur door wetenschapsmensen en door liefhebbers, op een ogenblik dat het studiemateriaal in het veld nog ruim voorhanden was.

De ouderen zullen wellicht met weemoed terugdenken aan die tijd die ze nog zelf beleefd hebben. Voor de jongeren, die een overvloed aan determineer- en naslagwerken, aan verrekijkers, telescopen en gesofisticeerd fotomateriaal maar normaal vinden, vraagt het enige moeite zich in te leven in die „pioniersperiode” toen de veldstudie nog in haar spreekwoordelijke kinderschoenen stond en de gewone liefhebber zich moest behelpen met een of ander vogelgidsje met hoogstens wat slechte kleurafbeeldingen en minieme gegevens en met één of enkele verrekijkers voor een hele groep belangstellenden.

Een tijd waarin jacht en vogelvangst nog volop hoogtij vierden en kooi en kookpan bij de doorsnee-burger de belangrijkste motieven vormden voor de belangstelling in onze avifauna.

Een tijd waarin hier nog geen sprake was van natuurreservaten (wel in het toenmalige Belgisch Kongo) en van beschermende wetten allerlei ten behoeve van natuur en milieu.

Een tijd ook waarin men, nog veel meer dan nu, moest optornen tegen misvattingen en onbegrip vanwege de meeste medeburgers en dit zonder steun van media en actiegroepen en zonder terug te kunnen vallen op wetenschappelijke ruggesteun van universiteiten en onderzoeksinstellingen.

We vragen U dus, en dan vooral de jongeren, rekening te willen houden met de tijdsgeest waarin wat volgt geschreven is, en die ondermeer blijkt uit de, door ons, niet gewijzigde spelling en de schrijffrant, die ons soms enigszins archaïsch, pathetisch of prozaïsch kan overkomen.

... de eerste vogelgids en verrekijker van de jonge vereniging ...

1 jan 1934.

DE WIELEWAAL

Ornithologische vereeniging.

Weledele Heer Ridder G. van Havre.
Eere voorzitter.

Mr. J. Schiltz - schatbew.
St. Hubertusstr. 17,
Berchem.

Mr. P. Hostie, schrijver.
Prinsesstr. 39,
Antwerpen.

E. H. Fr. Segers, Voorzitter.
Vosselaer - Turnhout.

HET MOEILIJK BEGIN.

Na maanden zoeken en tasten kwamen wij er toe den 15 Februari 1933 een eerste vergadering te beleggen.

Geestdriftig werd ingezet — maar even spoedig ondervond men dat oprichten geen moeilijke taak is, dat aan den jongen plant werd geknaagd, dat de vogel nog maar duivelshaar bezat.

Volhouden was het ordewoord, nieuwe inrichtingsvergaderingen tot we de hand aan echt ornithologisch werk sloegen.

Het voorloopig bestuur, boven afgedrukt, richtte op 30/3/33 den eersten uitstap naar de "Brechtsche heide", in.

Heerlijk mocht hij gelukken! Aanwezig Heeren Dol, apotheker; J. Schiltz; A. Lambert, student; Emiel Hostie, handelsreiziger, Paul Hostie en E. H. Segers.

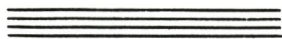
De tweede uitstap op 15/5/33 ging naar Holland. Het Groote Meer en het Zwaluwmoer werden bezocht. Aanwezig E. H. De Bont, leeraar; Heeren Schiltz; Backx R., onderwijzer; A. Lambert; Em. en P. Hostie; luitenant Tislair; Jacobs J., onderwijzer en Mw Jacobs.

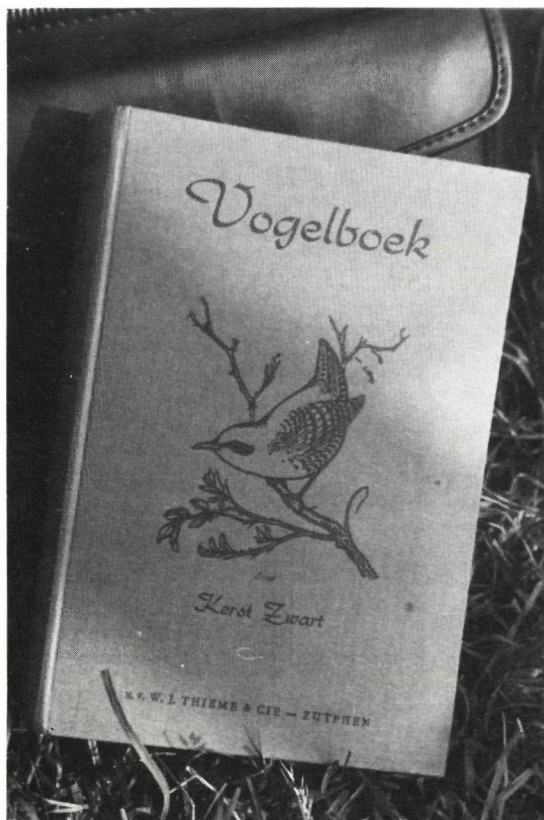
Niettegenstaande het weinig aangenaam weer werd de tocht als zeer gelukt beschouwd.

Van goed naar beter. De regenuitstap op 27 Juni 1933 naar de Gierlsche bosschen zullen wij niet gemakkelijk vergeten. Gingen mee. Heeren Schiltz; R. Van der Aa, architect; Dol; Emiel Hostie; Backx R.; J. Jacobs en zijn vrouw; E. H. Segers.

Bij den voorzitter droogden wij op.

Verheugd trokken wij naar huis na kennismaking met de nieuwe leden E. H. Horsten, leeraar te Hoogstraten en Mr. De Bont, onderwijzer.

Op wandeltocht in de Ardennen had ik reeds een paar maal opgemerkt dat de bessen der beruchte Wolfskers (*Atropa belladonna* L.) afgegeten waren. Eindelijk ben ik er toe gekomen, merels op deze planten aan te treffen, die zich aan deze zwarte kersachtige vruchten te goed deden. De Wolfskers, voor ons menschen zeer giftig, schijnt op de vogels geene uitwerking te hebben, en de merels en lijsters dragen alzoo het hunne bij voor het verspreiden der zaden.

uit: **E. Hostie, 1934.** Ornithologische Kroniek. *Wielewaal* 1: 3-4.

Op 29 Mei werd er in de heide nabij de statie Weelde-Straat een nest gevonden met zeven eieren van den Grutto (*Limosa limosa*); ook twee nesten van Kemp-hanen, ieder met 4 eieren. Deze eieren waren met dorre gras- of buntspieren ondergestopt.

uit: **A. de Bont, 1934.** Ornithologische Kroniek. *Wielewaal* 1: 3-4.

Langs alle kanten lezen we dat de grauwe klauwier bijna verdwenen is, dat in sommige streken hij geheel ontbreekt, dan mogen wij zeggen dat hij in de Kempen te Turnhout en omstreken een nieuwe inval heeft gedaan, want wij hebben vier nesten gevonden te Vosselaar en een te Merksplas.

uit: **E.H. F. Segers, 1935.** Mededelingen. *Wielewaal* 2: 5-8.

Een toeval liet mij op 19/6/35 een nieuw blauwborstjes-midden ontdekken. Bij een fietstocht door den polder naar Eekeren deed een vlijtig zingend vogeltje op de grens Merksem-Antwerpen-Luchtbal mij even poozen. Een onder 't zingen steeds oplichtende witte keelvlak deed mij het blauwborstje vermoeden, wat een nader onderzoek met den kijker dan ook beaamde. Op een afstand van minder dan 100 m. ontdekte ik twee broedsels: 't eerste zeer vlug, het tweede juist uitgevlogen en waarvan ik dan ook nog een jong kon ringen.

uit: **R. Backx, 1936.** Witster-Blauwborstje. *Wielewaal* 3: 3.

Op 1 April is er in het stadspark te Antwerpen een kolonie van roeken (40 stuks) aangekomen en hebben twintig nesten in de toppen der hoge boomen langs de leien Quinten-Metsys en Rubens gebouwd.

Het is eigenaardig om zien, hoe de echtgenoot gedurig de tafel voor de broedende wederheeft dekt; zij ontvangt met open vleugelen het voedsel in dank aan. Het gaat er nogal met krrraai, krrraai...

uit: **F. van Montfort, 1936.** Roeken. *Wielewaal* 3: 7.

De Heer De Bont heeft ons vanavond gesproken over zijn dierbare heide, over al het mooie en heerlijke dat voor ware natuurliefhebbers daar nog te vinden is. Maar hij heeft ook gezegd, dat ongelukkiglijk onze heide stilaan maar zeker verdwijnt. Indien de toestand van dezen oogenblik voortduurt, verloopt er geen tien jaar meer of heel onze woeste en sublieme heidestreek is totaal verdwenen, en met haar al de karakteristieke vogels dier streek. Weze deze noodkreet voor ons allen natuurliefhebbers een prikkel om al onze krachten in te spannen om te redden wat nog te redden valt. Laat ons samen ten strijde trekken tegen die vernieling, tot bewaring van studiemateriaal voor ons en ons nageslacht. Die na ons komen zouden niet mogen zeggen: „Hier stond voor zooveel jaren een ven, een bosch, een heidevlakte“. Laat ons daarom langs alle kanten propaganda maken en trachten de mensen de liefde voor de natuur in te prenten.

uit: **P. Hostie, 1937.** Voordrachten. *Wielewaal* 4: 2.

Toen ik op 29/6/36, na lang spieden, een aasbrengende boompieper bij zijn nest kon verrassen, stelde ik bij dezen vogel dezelfde verlamingsverschijnselen vast, die zich bij grasmusschen e.a. voordoen. Hulpeloos over den grond fladderend als een onbeholpen jong vogeltje verwijderde hij zich van het nest om den rustverstoorder mee te lokken.

uit: **R. Backx, 1937.** Mededelingen. *Wielewaal* 4: 3.

Ziehier de inventaris der „gevonden voorwerpen“ in en rond 't nest der steenuilenfamilie: 4 poten van merels, 1 muizenstaart, zeer veel schilden van grote kevers, een zestal afgepeuzelde kikvorsenbillen; 7 ballen waarin ik, na uitpluizing, heb menen te vinden: voor 95 % muizenhaar en vooral kleine pluimen, zoals rugveertjes der zanglijster, 1 afgeteerd been van circa 3 cm. en voorts schilden van kevers.

uit: **D. Eggermont, 1938.** De Steenuil. *Wielewaal* 5: IV (proefnummer).

In 1931 was ik de 13e October bij de Paters Trappisten te Westmalle. Daar ruimde het roodstaartje de laatste herfstresten op: al de muggen, vlinders en vliegen, die rond de karakteristieke toren vlogen, nam het als laatste ballast voor de verre reis mee.

Wie zou zo'n schoonheid willen in een kooi zetten?

uit: **E.H. F. Segers, 1938.** Gekraagde Roodstaart. *Wielewaal* 5: V-VII (proefnummer).

Persoonlijk heb ik de vangwijze van de reigers nagegaan. Als hij in de polders staat, vangt hij het meest waterinsekten, kikkers en ook wel een visje.

Ik geloof te mogen zeggen, dat onze langpoot door het vernielen van vijanden voor de viseieren en hun voedsel, meer nuttig dan schadelijk is; in alle geval wettigt deze kleinigheid niet, dat in sommige gemeenten van de polders een rusteloze jacht op de reigers wordt gemaakt.

uit: **E.H. F. Segers, 1938.** De Reigerskolonie te Beirendrecht. *Wielewaal* 5: IX-XI (proefnummer).

Met 35 personen wer de reis gemaakt. Uit alle hoeken van het Vlaamse land hadden wij deelnemers: Antwerpen, Aarschot, Kortrijk, Mechelen, Merksem, Oude-God, Turnhout.

In een heerlijke Wielewaal-stemming werden de eerste 200 K.M. afgelegd. De aanzienlijke vertraging kan de geestdrift niet blussen en moedig trokken wij met de ganse troep 't woud van Eupen in.

Onze lieve en geleerde leider, Mr. Van Beneden, kwam nu in actie. Bij de eerste stappen in het bos troffen wij al zes kruisbekken; het gepraat van het gezelschap was oorzaak, dat de roep voor velen verloren ging. Maar nu zou dit gedaan zijn en de voorbeeldigste stilte zal gedurende vijf uren heersen. Alles wat waarneembaar was, hebben wij zorgvol naar huis gedragen.

uit: **D.D., 1938.** Jaarlijkse uitstap der Centrale, Eupen, 17 Juli 1937. *Wielewaal* 5: 28.

Men heeft dikwijls gezegd en opnieuw gezegd, dat de roofvogels, wrede bloeddorstige dieren zijn, die hun slachtoffers doden om het vermaak van te doden. Zij moorden alleen om zich te voeden, om hun honger te stillen; verzadigde vogels zijn volledig ongevoelig en onverschillig, zelfs voor het lekkerste wild.

In de slechtvalk vinden wij oprechtheid, fierheid, kracht en doorzicht. Deze nobele vogel is niet talrijk in België, waar hij op sommige plaatsen broedt. Vroeger was hij in de Kempen thuis, maar ik betwijfel het of hij er nu nog zijn nest bouwt. In de ongenaakbare rotsen aan de boorden van de Maas en haar bijrivieren, bouwt hij zijn horst. De mens voert een onmeedogende oorlog tegen de slechtvalk en daarom is het spijtig, dat deze mooie vogels niet door de wet beschermd zijn.

uit: **Dr. P.L. Dupont, 1938.** Over Valkerij en roofvogels. *Wielewaal* 5: 225-228, 253-257.

's Winters zingen er zo weinig vogels en dan is het minste vogelliedje een genot. Het heggemusje, want zo heet dit winterzangertje, draagt ook niet voor niets de

naam van bastaardnachtegaal, al draagt zijn gezang natuurlijk niet die rijke afwisseling en mist het de virtuositeit van de nachtegaal. Voor beginners in de vogelstudie is het zeer lastig de zang te onderscheiden van heggemus, winterkoninkje en roodborst. Als je scherp toeluistert slaag je er wel in ze uit elkaar te houden.

uit: **M. Pille, 1939.** Het Heggemusje. *Wielewaal* 6: 18-19.

Liever dan op een bankje te zitten in het mooi aangelegde park, zwerven wij rond in die veelgemaakte woeste gronden, waar 't wel eens natte voeten en bemodderde broekspijpen kost, maar waar dan ook het wollegras pluist, de karekiet zingt, de lissen en waterlelies bloeien. Liever dan de rechte voren en keurig gelijnde slootjes zien wij 't oude bos met zijn bosanemonen en primula's, of de wilde zandverstuiving, waar de *vrije* natuur nog heerst.

Ha! Die heerlijke vrijheid van de ruime hei, die overweldigend-rijke bloei van 't wilde moeras, die ruimte van de plassen, die schoonheid van onze oude bossen, dat vrij gekronkel van onze beken, daarbij kan 't nieuw gevormde natuurschoon niet halen, in de verste verte niet!

uit: **A.J. Pijpers, 1939.** Scheppen van nieuw natuurschoon? *Wielewaal* 6: 29-32.

Men is zich bewust geworden van het feit, dat een weg nog heel wat anders kan en moet zijn, dan zuiver een verkeersmiddel. Hij vormt een deel van het landschap en moet daarom aan zijn verdere omgeving aangepast zijn. Hieruit volgt, dat bij het projecteren en aanleggen van nieuwe wegen, rekening moet worden gehouden met het gegeven landschap, waar de weg zich bij moet aansluiten, waarin hij moet worden opgenomen, dat hij — op zijn minst — niet bederven mag.

uit: **V. van Iersel, 1939.** De weg, een deel van het landschap. *Wielewaal* 6: 57-63, 100-104.

Het blijde nieuws dat „De Liereman” een natuurmonument moet blijven is de 3e Januari 1939 op het gemeentehuis te Oud-Turnhout aangekomen.

Het stuk gaat uit van de „Bestendige deputatie der provincie Antwerpen”...

Van harte moeten wij het provinciaal bestuur geluk wensen met die prachtige beslissing. Ditmaal zal dit wonderbaar stuk voor de nageslachten bewaard blijven.

uit: **E.H. F. Segers, 1939.** De Liereman. *Wielewaal* 6: 157-159.

De vogelkenners en de wet zeggen dat Circus pygargus een uiterst schadelijke gast is. Ja, de wet staat toe hem heel het jaar door te schieten. Dus vogelvrij verklaard... en zonder meer tot de doodstraf verwezen!

Jarenlang heb ik Circus pygargus bespied: zijn krop, maag en ingewanden heb ik doorzocht en ik durf zeggen dat onze „witte klamper” niet schadelijker is dan de vraatzuchtige velduil in wiens maag ik kwikstaarten vond die met veren en al levend waren ingeslikt...

Meer dan eens vond ik integendeel muizen en kevers in de krop van de Asgrauwe kiekendief, en toch wordt de ene beschermd... terwijl de andere vervolgd wordt.

Nuttig en schadelijk wordt gelukkig door de natuurkenners wat breder opgevat. Men ziet heden in, dat iedere vogel trouw de plicht vervult, hem door den Schepper aangewezen of anders gezegd: „Hij doet wat hij feitelijk doen moet”.

Dat anderen met hun eenzijdig oordeel „nut en schade” de klampers vervolgen en bestrijden, maar wij zien in ieder vogelsoort een schakel van 't wonderde schepingswerk.

uit: **A. de Bont, 1939. De asgrauwe kiekendief, Circus pygargus (L).** *Wielewaal* 6: 174-177, 203-205.

Wij mogen er trots op zijn dat België in zijn mooie kolonie een voorbeeld van eerbied en beschermingsgeest voor de natuurschoonheden geeft, door rechts en links op het grondgebied van Congo een reeks natuurreservaten en nationale parken tot stand te brengen, waar de fauna en de flora ongeschonden kunnen voortleven en bevrijd blijven van alle vernielingsgeest.

uit: **Graaf L. Lippens, 1939.** Watervogels in de Belgische Congo. *Wielewaal* 6: 197-199.

Is de Wielewaal om zijn schitterende verentooi al een graag geziene gast, hij is zeker niet minder merkwaardig om het kunstige nest, dat hij bouwt. 't Is precies een mandje, heette het onder ons, jongens, het hangt aan een tak. ... Het is heel kunstig bevestigd aan een horizontaal afstaande gaffel, gevormd door twee takken. Het staat niet hierop of er tussen, maar het hangt eraan. En dit is wel de grootste merkwaardigheid, daar hiertoe het kunstige vlecht- en knoopwerk vereist wordt, dat het vertoont.

uit: **J. Vijverberg, 1939.** De wielewaal. *Wielewaal* 6: 274-275.

Dat de roofvogels nodig zijn wint langzaam maar zeker veld en dat belooft wel iets voor de toekomst, indien het dan voor sommige soorten niet reeds te laat is. Aanvankelijk lijkt het erg te betwijfelen of de rede het wel ooit zal halen op al die vooroordelen, voortkomend uit onbegrip tegenover de natuur. En toch, de interesse van de mens voor de vogels in het algemeen groeit ziender ogen en het is wel langs die kant, dat er 'n kentering, de roofvogels ten goede, mogelijk is.

uit: **K. Gautier, 1940.** Het goed recht der roofvogels. *Wielewaal* 7: 17-18.

De laatste decennia is onder alle klassen der bevolking de belangstelling voor de vogels in de vrije natuur belangrijk toegenomen. Mede door de propagandistische waarde die er van de talrijke boeken en tijdschriften, handelend over vogels uitgaat, neemt deze interesse nog steeds toe. En we kunnen niet anders zeggen dan dat de vogels er over het algemeen wel bij varen.

uit: **A. van Gils, 1940.** Vogelbescherming in de winter. *Wielewaal* 7: 37-40.

Er zijn geen vogels, die zo geheimzinnig en zo onbekend in onze streken leven, als de kemphaantjes. Als we deze mooie vogels bewonderen, zijn we geneigd te denken dat ze uit vreemde streken werden aangevoerd. Velen van hun bewonderaars zouden niet weinig verbaasd opkijken, als ze hoorden verklaren, dat deze praalhaantjes op al de lage heiden van onze Kempen wonen. Deze vogels zijn zo onbekend, dat de jagers en zelfs de wachters die regelmatig in de hei vertoeven ze niet kennen.

uit: **A. de Bont, 1940.** Kempshaantjes. *Wielewaal* 7: 248-253.

Onze inlandse vogels zijn niet bekend. Wie levert ons degelijke studie over bepaalde vogels, over voedsel, nestbouwen, levenswijze, trekwegen, enz.

Onuitputtelijk blijft de bron. Wat wij missen zijn zoekers met geduld en wetenschappelijke aanleg. Zij vinden altijd iets nieuws en verrijken hun eigen verstand en verruimen de vogelkennis van hun medemensen.

uit: **E.H. F. Segers, 1940.** Roeken. *Wielewaal* 7: 269-271.

Het vogelonderzoek, hier ten onzent staat nog maar in de kinderschoenen. In Vlaanderen is haast niets gedaan. Onze jongeren zullen uittrekken met schuiltent en een groot koffer geduld, zij zullen ons misschien

August De Bont (1877-1959), Wielewaal-pionier en specialist van Kemphanen in de Kempen, vader van Prof. Dr. A. de Bont, (Universiteit Leuven)

komen vertellen van nieuwe bevindingen, die onze gebrekkige kennis zullen aanvullen, maar nooit volledigen, want altijd zullen er verse wetenswaardigheden zijn op te doen.

Laat mij toe, beste natuurvrienden, u allen dringend op te roepen om uw nestpluimpje aan te brengen voor de studie onzer dierbare inlandse vogels — beginnen wij met onzen rijkdom.

Binnen onze grenzen ligt een arbeidsveld voor honderden liefhebbers open, ligt een akker braak, die na jaren eerst kan ontgonnen worden.

uit: **E.H. F. Segers, 1941.** Wat eten onze wielewaals? *Wielewaal* 8: 5-8.

Er op uitstappen, de velden in, heeft ook 's winters voor 'n natuurvriend, zijn eigen bekoring. De geburen kijken je wel een beetje meewarig aan, als je flink ingepakt, er op uit stapt voor een stevige wandeling. In een gezellige studeerkamer kan het fijn zijn, maar buiten smaak je zo'n intens genot, en de koude vrieslucht of de sneeuw kunnen dit niet wegnemen. Er zijn immers nog zoveel heerlijke dingen te zien in de natuur!

uit: **M. Pille, 1941.** Het winterkoningske. *Wielewaal* 8: 20-22.

Onze beweging telt reeds veel leden onder het onderwijzend personeel. Aan hen vooral is de taak weggelegd hun volkje op te leiden tot de waardering en bescherming van onze vogels.

Zou ons natuurhistorisch onderwijs er niet heel wat bij winnen, indien wij ons eigen dierenwereldje zouden bestuderen in plaats van lange lessen te geven over dieren die alleen in de Afrikaanse brousse thuis zijn, en die onze jongens toch nooit zullen ontmoeten op hun wandelingen?

Kennis alleen brengt echte waardering en liefde!

uit: **M. Pille, 1941.** S.O.S. *Wielewaal* 8: 121.

Tijdens mijn ballingschap heb ik heel weinig gelegenheid gehad vogelwaarnemingen te doen, nochtans denk ik dat de enkele nota's die hier volgen wel van enig belang kunnen zijn voor de lezers van „De Wielewaal”. Het weze tevens als een dankbare hulde aan onze gevederde vrienden voor de enkele aangename uren die ik tijdens die droeve maanden gehad heb. Uren, die zij mij door hij blij gezang of hun montere verschijning opgewekt hebben, en het wrange heimwee hebben doen vergeten.

uit: **P. Hostie, 1941.** Nota's over vogels, genomen tijdens krijgsgevangenschap in Duitsland van 1 Juni 1940 tot en met 19 Januari 1941. *Wielewaal* 8: 122-123.

Het staat dus vast dat de trom der Grote Bonte Spechten uit dood hout bestaat, dat door het snel opvolgende snavelstooten aan het trillen gaat; dat zij meerdere trommen bezitten en dat elk van deze 'n verschillende geluidssterkte en klankhoogte bezit. Moest de roffel 'n natuurlijk keelgeluid zijn, zoals door

meerdere vogelkundigen wordt aangenomen, dan zou de klankhoogte niet van de tromsoort afhankelijk zijn.

uit: **Dr. R. Verheyen, 1941.** Over de roffel van de Grote Bonte Specht. *Wielewaal* 8: 187-188.

Ge ziet wel, beste vogelliefhebbers, er is nog veel op te helderen in de geheimzinnige natuur! Dit heb ik U willen aantonen voor slechts één vogel: „de koekoek”. Ga er op uit, speur na, en laat uw bevindingen, en ervaringen weten aan „de Wielewaal”. We weten er zo weinig van...

uit: **Dr. J. Devocht, 1941.** Het geheim van den koekoek. *Wielewaal* 8: 248-252.

Over het algemeen heeft het onze kraaienfamilie al even erg te verduren als de roofvogels. Hun slimheid wordt zelfs gelasterd zoals blijkt uit de fabel van de raaf, die een stuk kaas uit zijn snavel laat vallen voor de slimme vos. Het nut van deze vogels wordt als een ketterij verworpen en iedereen is er op belust de voortzetting van hun geslacht zoveel mogelijk te verhinderen.

Een spreekwoord is hier ook toepasselijk: „Onbekend maakt onbemind”. En daarom is het goed die zwarte familie wat beter te leren kennen, om in staat te zijn een rechtvaardig oordeel te vellen.

Het loont werkelijk de moeite eens een vogeljaar met het leven van kauwkens mee te leven. Het is niet moeilijk, zeer leerrijk en zeer aangenaam.

uit: **E.H. J. Vleugels, 1941.** Kauwkens. *Wielewaal* 8: 275-279.

'n Keer te meer is vandaag diep tot mij doorgedrongen, dat wij nog zo weinig van het intieme leven van onze vogels, zelfs van onze gewone vogels, afweten.

uit: **E.H. F. Segers, 1941.** Uit het leven van de dodaars. *Wielewaal* 8: 313-315.

Niet dat we er zijn, met alleen erover te schrijven en propaganda te maken voor natuurbescherming. Het komt natuurlijk allereerst op de daadwerkelijke practijk aan van de natuurbescherming.

Maar wat in brede kringen nog te veel ontbreekt, is: het juiste begrip voor natuurbescherming. Zelfs bij hen, die daadwerkelijk deelnemen aan de actie voor natuurbescherming en zich dus uitdrukkelijk voor het onderwerp interesseren, vinden we heel dikwijls nog een gebrekkige of zelfs foutieve opvatting omtrent het doel en de betekenis van de natuurbescherming.

uit: **P. Benno, 1942.** Natuurbescherming, natuurreservaten. *Wielewaal* 9: 1-4, 64-68.

Op 7 Juni 1941, raapte ik 14 braakballen op en bezorgde die voor onderzoek aan de bevoegde dienst van het Koninklijk Natuurhistorisch Museum te Brussel. Zeer interessant was de uitslag.

Onverwacht was wel de aanwezigheid van een schedel en beenderen van een jonge Ransuil. Ik geloof niet dat het jong of de ouden een van de kringen die onder het nest lagen zou opgegeten hebben. Veeleer meen ik dat er in het nest een viertal jongen geboren werden,

waarvan het kleinste, zoals vaak bij roofvogels het geval is, door ouders of broeders verslonden werd. Utendörfer kwam bij een zelfde waarneming tot dezelfde conclusie.

uit: **J. van Weesenbeeck, 1942.** Uit het leven van een ransuil. *Wielewaal* 9: 11-13.

Schoner sieraad dan de wulp kon moeilijk aan onze heide toegedacht worden! De heerlijke roep, het prachtig vliegbeeld, dat alles werkt betoverend in zelfs op de meest oppervlakkige toeschouwer. En hoe luidruchtig ook, toch blijft hij onbetwist de aristocraat onder de heidevogels! Er ligt iets koninklijks in zijn welluidend fluiten...

uit: **Ir. J. van Dijk, 1942.** De wulp. *Wielewaal* 9: 18-21.

Over bossnippen wordt zeer veel gesproken, maar als wij achter het fijne, het geheimzinnige, het innige leven van deze vogel willen geraken, moeten wij niet alleen de fragmentarische kennis van tientallen boeken en mensen, vooral jagers, samenbrengen, maar dan ook tot het besluit komen, dat wij bij een zeer onafgewerkt beeld staan, dat zeker reeds een genoegzaam verschaft maar dat niet voldoet aan eerste-klas-speurders.

uit: **E.H. F. Segers, 1942.** De Bossnip. *Wielewaal* 9: 23-26.

Elke bioloog die zich met de studie van een bepaalde diergroep bezighoudt, stelt zich daarbij menigmaal de vraag: „Wanneer toch zijn die dieren voor het eerst verschenen op de plaats waarop wij ze nu aantreffen? En door welke omstandigheden uit het verleden is dit gebeurd?” Want het is natuurlijk niet toevallig dat de verspreiding der dieren er uit ziet, zoals wij die nu kennen, terwijl het vroeger dikwijls heel anders was. En wij kunnen geen duidelijk inzicht verkrijgen in het beeld der huidige fauna, zolang wij in het duister blijven omtrent de vraag, wanneer de verschillende diersoorten voor het eerst zijn opgetreden op hun tegenwoordige plaats van voorkomen, en omtrent de factoren welke dit optreden hebben bepaald.

Bij de studie van de levende natuur echter kunnen wij de jongste geologische periode niet over het hoofd zien. Want gedurende deze periode — het z.g. Quartair — hebben zich op de aarde gebeurtenissen voorgedaan waarvan wij nog steeds de gevolgen in de nu levende natuur opmerken.

En zo zien wij telkens weer bij de studie van een diergroep hoe de ijstijdperken een invloed hebben gehad om de verspreiding van een of meer diersoorten ervan, en steeds belangrijker en steeds meer omvattend wordt het vraagstuk der ijstijdrelicten, maar tevens ook steeds ingewikkelder en daardoor interessanter.

uit: **Dr. E. L. van Oye, 1942.** Het vraagstuk der ijstijdrelicten. *Wielewaal* 9: 97-100.

Een stuk zware eiken met dicht ondergewas, hoge hazelaarstruiken en vol bramen; hierin een dikke, hoge eik, de stam geheel begroeid met klimop, een zware takvork en hierop het nest van de wespenbuizerd. De onderlaag van droge takken en hierop de tweede laag van beukenloof, thans echter reeds verdroogd door de

zon en geel geworden. 't Wijfje broedt. Van op een 40 m. afstand heb ik ze met de kijker goed in 't zicht: een bruine kop, die gedurig heen en weer gaat en hierin een blinkend en schitterend paar gele ogen; net een kleine arend ligt ze daar op een 15 m. boven de grond, goed verborgen tussen het eikenloof.

uit: **F. Wortelaers, 1942.** Een seizoen met de wespenbuizerd. Aantekeningen uit mijn dagboek 1938. *Wielewaal* 9: 113-118.

Een vuilnisbelt wekt bij den geciviliseerden stadsmens herinneringen aan allerlei vieze en niet nader te definiëren dingen, die in de vuilnisbak gedeponneerd worden, maar dat daar voor een natuurliefhebber nog wat te beleven valt, neen, zoiets gaat boven zijn bevattingvermogen.

Een ongekend natuurgenoet is het echter, om, goed verscholen, enkele uren door te brengen te midden van de op de belt fouragerende vogels, en deze schuwe dieren van dichtbij te kunnen beschouwen en bestuderen.

uit: **H.J.A. de Reuver, 1942.** Meeuwen op de vuilnisbelt. *Wielewaal* 9: 123-126.

Of er nog studiemateriaal voorhanden is? De lucht ziet er zwart van.

Vooruit dus, vogelliefhebbers, tracht het een of ander puntje bijzonder in het oog te houden, tracht juiste aantekeningen vast te leggen; ge kunt nooit te veel bijzonderheden opdoen, nooit te zeer bepalen in welke omstandigheden uw dieren geleefd hebben.

Vooruit zeg ik dit voor onze jonge schaar vogelliefhebbers, die aan de vogelkundige oosterkim een heerlijk licht doen opgaan.

Met hun jeugdig enthousiasme en diep natuurwetenschappelijk werk zullen zij de toekomst zonniger doen voorkomen. Ook voor Vlaanderen staan nog heerlijke dagen te wachten.

uit: **E.H. F. Segers, 1942.** Broedvogels in de winter. *Wielewaal* 9: 153-154.

Wie de ontwikkeling van de Vogelkunde in eigen land en in den vreemde van nabij volgt, de inhoud en de degelijkheid van de publicaties onderling vergelijkt, staat verbluft over de vaststelling dat de Vogelkunde hier te lande slechts in het eerste begin van haar ontwikkeling staat. Deze vaststelling is des te pijnlijker daar er wellicht in West-Europa geen gewest kan genoemd worden waar de bewoners zoveel omgang hebben met de vogels als in België.

De belangstelling voor de vogels, onder welke vorm ook, is om zo te zeggen, onze landgenoten aangeboren; zij openbaart zich onder de vertegenwoordigers van alle maatschappelijke standen.

Over het huishoudelijk leven van den vogel blijft er nog veel te doen en wat gekend is moet elders met voorzichtigheid en groote aandacht geconstateerd worden. De gedragingen van den vogel zijn inderdaad niet altijd aan de starre drijfveren van het instinct onderworpen.

uit: **Dr. R. Verheyen, 1942.** Wegwijzer voor de studie der vogels in de vrije natuur. *Wielewaal* 9: 181-185.

Welk een genot voor een vogelliefhebber wanneer hij een nieuwtje als broedvogel in zijn streek ontdekt. De blauwe kiekendief is sinds vele jaren hier een vaste broedvogel, doch 't is pas de tweede maal dat mijnheer Keyers uit Molenbeersel gedurende zijn lange en vruchtbare loopbaan als vogelliefhebber de Asgrauwe hier weet nestelen.

Ik denk dan ook dat het voor de lezers van „De Wielewaal” van enig nut kan zijn hun iets mede te delen over deze minder goed gekende vogel.

uit: **M. Gabriëls, 1942.** De asgrauwe kiekendief. *Wielewaal* 9: 220-224.

Hier moeten wij in bewondering komen voor de orde in de natuur. De insecteneters, die op de bomen leven, zoeken allemaal hun prooi niet op dezelfde plaats. Kijk maar: de boomkruiper en boomklever blijven altijd op de stam of de dikke takken, de mezen daarentegen hangen meer op de uiteinden van de takken en in de kruin.

Daarvan had ik deze winter in mijn tuintje een prachtig voorbeeld. Mijn enige pereboom wordt bezocht door boomkruiper en koolmezen, ieder heeft zijn afgebakend gebied, ieder vindt er zijn tafel opgediend, en als de boomkruiper drie, vier maal mijn boom heeft afgezocht blijft er evenveel voor de koolmees, die een uurtje later komt.

uit: **I.K.A. Vogels, 1942.** Boomkruiper. *Wielewaal* 9: 226-229.

Onze leden vinden in de overige afleveringen reeds verschillende gegevens die hen kunnen helpen om sommige vogels met zekerheid te bepalen.

In jaargang 1941, blz. 44 staan aanwijzingen, die hen in voeling brengen met de duikers, op blz. 207 met de rietzangers, op blz. 208 met de piepers.

Na het behandelen van verscheidene reeksen zullen de Wielewalers in hun blad een handleiding hebben voor het benamen van de vogels.

uit: **I.K.A. Vogels, 1943.** Strandlopers. *Wielewaal* 10: 9-12

Voor de vogelliefhebber, die noodgedwongen in de grootstad woont, is onder al de vogels de merel wel diegene met wie hij het meest in contact kan komen. Zij is de vogel, die hem in de grootstad niet verlaten heeft, en al mogen velen het de merel verwijten een rumoerige, brutale, opdringerige en niet eens bijzonder mooie vogel te zijn, toch heb ik voor haar een speciale voorliefde. Zij is het die in mij de liefde en belangstelling voor de vogels en voor de natuur levend houdt. Zij is het die mij in ogenblikken van weemoed en heimwee door haar opmonterend en helder gezang opnieuw mens heeft gemaakt.

Al die redenen hebben mij er toe doen besluiten eens een artikel te schrijven, speciaal gewijd aan deze gevleugelde zwartrok van onze grote steden.

Diegenen die de merel tot hiertoe beschouwden als een minderwaardig natuurobject, zullen dan misschien wel inzien dat er in de biologie van deze vogel heel veel belangrijks waar te nemen is, en dat er nog heel veel

onopgelost is ondanks het feit, dat de merel (schijnbaar dan toch) heel goed bekend is. (Misschien juist daarom!).

En laat mij dan ook nog toe, dit bij te voegen: zij vogelliefhebbers, die het voorrecht hebt te wonen te midden van de vogels, beklaagt niet al te zeer de stadse vogelliefhebbers. Weze dit artikel voor U een bewijs, dat ook wij, temidden van stenen huizen, in volle straatdrukte, bij tramgetingel en autogetoet, kans hebben vogels te horen en te zien. Onze reukorganen kunnen ook nog de subtiele geuren ontvangen van Lente en Herfst, ondanks de reuk van benzine, naphte en andere niet juist te bepalen geuren en ondanks de rookwalm van fabrieksschouwen.

uit: **P. Hostie, 1943.** De merel, een levend brokje natuurschoon uit onze grootsteden. *Wielewaal* 10: 31-35, 61-66.

Spijts de achteruitgang, die deze prachtvogel, ook in onz gewesten, gemaakt heeft gedurende de laatste decennia, blijft het toch ten zeerste interessant dat de hop nog steeds in ons land en in de nabije omgeving van Mechelen broedend aangetroffen wordt. Hier wordt de leden van onze afdeling een mooie gelegenheid geboden om zonder veel moeite met het leven van die prachtige en tevens zonderlinge vogel, waaraan nog vele geheimen verbonden zijn, nader kennis te maken.

uit: **A. Jans, 1943.** De hop als broedvogel in het Mechelse. *Wielewaal* 10: 45-47.

Wanneer men dieren of planten wil aanhalen, die door hun zonderlinge bouw of bonte kleuren de algemene belangstelling gaande maken, neemt men meestal zijn toevlucht tot de exotische soorten; ofwel voert men ons naar 't wondere rijk der diepzeeën of wijst naar het leven in een eenvoudige waterdruppel.

Het is waar, in vergelijking daarmee, zijn onze inheemse soorten, welke wij dagelijks kunnen waarnemen, weinig oogopvallend. Nochtans komen er enkele voor, die voor bovenvernoemde niet hoeven onder te doen. Een van deze, met welke ik verleden jaar voor het eerst kennis maakte en die ik nader bestudeerde, wil ik hier aan onze lezers voorstellen, n.l.: de rups van de Hermelijnvlinder (*Harpyia vinula*).

uit: **L. Muyldermans, 1943.** De rups van de hermelijnvlinder, een krijgshaftige verschijning. *Wielewaal* 10: 85-87.

Men zou wensen meer over dit bepaald onderwerp te weten.

Het ringen van jonge slobenden op de broedplaatsen en van volwassen individuen, bemachtigd in de eendenkooien, waarna aan de dieren de vrijheid gelaten wordt, op een grote schaal doorgevoerd, zal binnen afzienbare tijd de gegevens opleveren om ook deze leemte in onze kennis van het leven van de slobend aan te vullen.

uit: **M. Bequaert, 1943.** Slobend. *Wielewaal* 10: 116-121.

Ieder jaar wacht ik met spanning de eerste trekkers af, dat gebeuren vult mijn hart met nieuwe vreugde en verse moed. Maar op geen enkel geluid lig ik zo te luisteren als op dat van de draaihal. Het maakt mij zenuwachtig als ik in zijn midden kom en op het gewoon tijdstip zijn kenschetsend py, py, py niet mag waarnemen.

Enige vraagstukken zullen mij dadelijk onderbreken: maar welk tijdstip is dat, wanneer komt hij toe? Om niet te veralgemenen, zal ik best over enige jaren de aankomstdata opgeven, daar haalt U zelf dan uit wat U verlangt; doet als de bij, die verlangde honing uit de bloemen haalt en andere eigenschappen onverlet laat.

uit: **E.H. F. Segers, 1943.** Draaihal. *Wielewaal* 10: 124-126.

17 April 1942, datum van belang!

Die dag mocht ik de withalsvliegenvanger ontdekken. ... Onze vliegenvanger hebben wij waargenomen in wilde wilg te Oud-Turnhout. Het doet mij genoegen te mogen melden, dat het in het provinciaal beschermd gebied was van „De Liereman”.

uit: **E.H. F. Segers, 1943.** Withalsvliegenvanger (*Muscicapa albicollis* Temm.). *Wielewaal* 10: 146-147.

In de Kempen hebben we de twee meest bekende soorten als broedvogels. De grauwe klauwier kan er nagenoeg overal voorkomen waar verstreuveld hakhout staat: de klapekster alleen waar we heide hebben. Een vlakke heide met vliegdenen is het midden voor de klapekster. Is de vogel ook hier betrekkelijk zeldzaam, de enkele lapjes heide die ons resten hebben nog wel hun koppels broedvogels.

uit: **K. Gautier, 1943.** De klapekster. *Wielewaal* 10: 162-165.

Alle vier jaar wordt in het een of ander land een grote ornithologische bijeenkomst gehouden.

In 1934 was het te Oxford in Engeland.

... Er waren voor het congres 298 leden ingeschreven uit 38 verschillende landen. België was vertegenwoordigd door twee leden, Nederland door twaalf.

uit: **I.K.A. Vogels, 1943.** Ornithologische congressen. *Wielewaal* 10: 202-204.

Hoe de gehele samenstelling van een wielewaalnest gebeurt, is nog niet heel goed nagepluisd. Mr. Paulussen beweert dat de wielewalen eerst een stevige streng in de mikvork aanleggen en dat zij op die eerste sterke basis voortbouwen. Het uiteen trekken van enige nesten schijnt deze zienswijze te staven. Hij heeft zich laten leiden door de volgende feiten, die als basis voor zijn bewering moeten dienen.

Hij vond twee nesten, die in het eerste stadium van de opbouw waren en alle twee vertoonden hetzelfde verschijnsel: de strak gespannen plantaardige strengen, die als grondslagging voor het nest moeten dienen.

uit: **E.H. F. Segers, 1943.** Wielewaalnesten. *Wielewaal* 10: 204-210.

Ook in de Vogelkunde heeft de wetenschap zeer veel aan de leken te danken en meer dan eens is 't gebleken dat kleinigheden in het gedrag van de vogels belangwekkende inzichten hebben verstrekt over het gebruik van sommige organen.

... en het is voor een hartstochtelijke vogelliefhebber weggelegd aan de ontsluiting van de vele natuurgeheimen mee te werken.

uit: **Dr. R. Verheyen, 1943.** De kooivogel in dienst van het vogelkundig onderzoek. *Wielewaal* 10: 213-215.

Einde oogst verzamelen de meeste trekvogels. Wanneer men dan van de neerkomende avondkoelte geniet, ziet en hoort men dikwijls langgerekte slierten, ja echte spreuwenwolken oversuizen die in de grote rietvelden en in de omstaande canadese popels neerstrijken om er te overnachten. Ze wiegen aan rietstengels net als rietgorzen en rietzangers en ploeteren op ondiepe plaatsen met vleugelgeklepper in het wegspeetende veenwater. Als het tanende avondrood aan de westerkim verdwijnt is het troebele neuriën van die duizenden vogels nog zeer intens, zelfs na de deemstering verstomt dat nare gereutel nooit volkomen. In de prille morgenuren splitst zich de terugtrekkende zwerm in vluchtjes van om de twintig vogels die naar de vroeger bezochte ontbijtplaatsen oprukken.

uit: **W. Paulussen, 1943.** Een jaar spreuwenleven. *Wielewaal* 10: 248-251.

De Kievit is een van onze interessante broedvogels, die vroeger slechts hier en daar broedde, en die in de laatste jaren in ons land sterk in aantal is toegenomen. In West-Vlaanderen broedt hij aan het Zwin, bij Knokke, en in de polders aan de kuststreek, in Oost-Vlaanderen vooral in de polders en in de streek langs de Schelde. In de provincies Antwerpen en Limburg, waar de heide de laatste jaren op grote schaal ontgonnen in bouw- en weiland werd omgeschapen, heeft de Kievit zich meer en meer verbreid, zodat er nu telken jare honderden koppels broeden tegenover vroeger slechts enkele.

uit: **Dr. J. Devocht, 1944.** Kievit *Vanellus vanellus* (L.). *Wielewaal* 11: 13-16.

Gezien de havik hier in de Kempen niet meer voorkomt, zal hij voor de meeste lezers een onbekende zijn.

... Terwijl deze vogel in België een van de zeldzaamste broedvogels is geworden, neemt hij in Nederland toe. Daar genieten deze prachtige vogels een weinig bescherming vanwege de wet en de jagers, en hier denkt men nog maar enkel aan de volledige vernietiging van hun geslacht.

uit: **C. Kruyfhooft, 1944.** De havik *Accipiter gentilis gallinarum* (Brehm). *Wielewaal* 11: 27-29.

De meest gewone broedvogel van ons land is de boerenzwaluw. Tot de reusachtige verbreiding heeft deels het volkse bijgeloof veel bijgedragen. In de Kempen wordt de kinderen vooral opgelegd de nesten van nachtegalen, winterkoninkjes en zwaluwen te sparen, om een zichtbare straf van God of een ongeval te voorkomen.

Ook de huiszwaluw is er niet vreemd aan, want zij neemt graag bezit van de buiten gemetselde hirundonesten, die ze voor eigen broed ombouwt. Zo kwam de boerenzwaluw de huizen binnen en heeft alzo vrijer en rustiger kunnen vermenigvuldigen.

uit: **W. Paulussen, 1944.** De Boerenzwaluw (*Hirundo rustica rustica* L.). *Wielewaal* 11: 41-45.

Wij toch zetten deze stelregel voorop: zelfs het volk vraagt, verlangt een minimum wetenschap. Om die reden beweren wij dan ook dat boeken en tijdschriften, zelfs die, welke zeer volks bedoeld en geschreven worden, toch altijd een minimum van wetenschappelijkheid moeten behouden.

uit: **E.H. C. Fonteyn, 1944.** Wetenschappelijke Nederlandse vogelnamen. *Wielewaal* 11: 57-61.

In vele landen, o.m. Nederland en Duitsland, zijn de kluten gans het jaar door, door de Wet beschermd. Daar die vogels zulke prachtverschijnselen zijn in de Natuur en zonder economische of sportieve waarde zijn, zouden wij hier in België toch na de oorlog moeten bekomen, dat deze eigenaardige en zoo esthetische vogels in ons land ook onder de bescherming van de wet zouden geplaatst worden.

uit: **Graaf L. Lippens, 1944.** De kluut. *Wielewaal* 11: 64-67.

Wanneer ik de eieren betastte hadden ze geen broedwarmte. Aan mijn koude vingers gaven ze een nauwelijks merkbaar warm gevoel. Wat betekende het onrustig rondvliegen en roepen van 't kruisbekman-netje? Is het niet wonder dat wij de broedster niet gezien hebben en was zij misschien kort te voren ten offer gevallen aan een roofdier of roofvogel? Is het nest daarna werkelijk uitgewaaid, of is het door een rover geplunderd nadat deze het wijfje gekaapt had? Zou het mogelijk zijn dat de wanhopige weduwnaar na het verdwijnen van zijn ega zelf het nest vernielde? Zijn er gevallen vastgesteld dat kruisbekken, broedende in voor hen ongewone streken hun legsel in de steek laten of het vernielen?

En om van de os op ezel te springen: Waren de ontdekte eieren misschien een tweede legsel? Zijn vogels, geboren in het jaar te voren nog grijs gekleurd?

uit: **H. Roels, 1944.** Kruisbekken in Vlaanderen. *Wielewaal* 11: 78-79.

Een feit is dat tegenwoordig voor België en Nederland alleen maar de *Aegithalos caudatus europaeus* (H.) wordt aangenomen. De zeldzame staartmezen met witte kop, welke we hier af en toe eens kunnen aantreffen, moeten dan aanzien worden als meer noordelijke soortgenoten van de onze, welke hier op doortrek of in winterkwartier zijn.

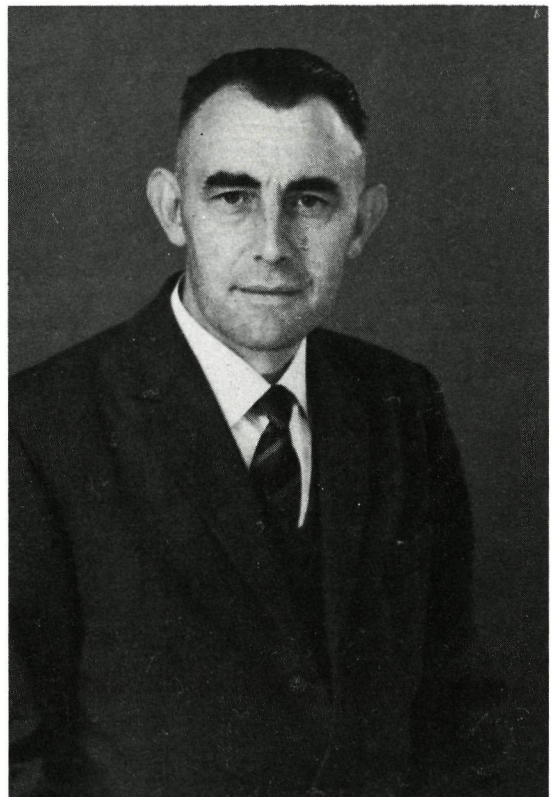
uit: **A. Waterschoot, 1944.** Staartmezen. *Wielewaal* 11: 82-85.

Door het verdelgen van allerlei ongedierte maakt de Buizerd zich tot een allernuttigste vogel voor de landbouw; sparen en beschermen wij hem en, jagers en jachtwachters, terwille van zijn prachtige paarvluchten en evoluties, vergeeft hem het enkele, jonge, overvloedige konijntje dat hij u ontsteelt om zijn jongen te voeden.

uit: **F. Wortelaers, 1944.** De Buizerd *Buteo buteo buteo* (L.). *Wielewaal* 11: 103-105.

Dat de sperwer kleinere vogels opruimt is geen argument om hem te vervolgen. De sperwer brengt evenwicht in de natuur en zal noodzakelijkerwijze zijn prooien plukken uit de meest voorkomende soorten. Hoeveel grondbroeders als leeuweriken, gras- en boompiepers, roodborsttapuiten en geelgorzen kunnen niet alle jaren 2 broedsels succesvol grootbrengen? Hoeveel mussen, spreuwen en vinken mogen niet bij de muizen ongestoord voorttellen? We houden van die sluipende rover! Zijn onstuimige achtervolging van prooivogels en zijn capricieuze cirkelvlucht in trek- en paartijd blijven een enig schouwspel dat we steeds in ademloze emotie aanblikken.

uit: **W. Paulussen, 1944.** De sperwer *Accipiter nisus nisus* (L.). *Wielewaal* 11: 120-123.

Willem Paulussen, onvermoeibare pionier en jarenlang actief in museumcomité, Tikkebroekencomité en andere bestuursfuncties.

De Zwarte Specht is dus, naar het blijkt, in ons land aan het binnendringen. Hij is welkom! We zullen dan ook de gelegenheid krijgen hem te bestuderen. Sommigen werd die kans reeds gegeven; thans is het mijn beurt.

...
Dit zijn dan mijn aantekeningen en bedenkingen omtrent deze „zwarte indringer“. Moge zij inderdaad, zoals we in het begin zeiden: „vergelijkend of zelfs misschien bewijzend documentair materiaal“ zijn. Dan hebben zij hun nut en zullen zijn hun doel bereiken.

uit: **E.H. C. Fonteyn, 1944.** De Zwarte Specht, *Dryocopus martius martius* (L.). *Wielewaal* 11: 131-134.

Zou dan werkelijk door een ongelukkig toeval zijn verschijnen in ons land ooit gepaard zijn gegaan met het uitbreken van die zo gevreesde ziekte, of is het enkel uit bijgeloof dat hem die afschuwelijke naam voor het leven werd meegegeven!

...
Zondag 27 Februari: weer dezelfde donkere hemel met nu en dan een sneeuwvlaag. Rond twee uur vind ik er een vijftigtal op een appelboom midden in het dorp; van uit die appelboom gaat het gedurig heen en weer naar de hoge doornhaag rond de boomgaard, waar ze zich te goed doen aan de bijna zwart geworden bessen. 'n Paar honderd stappen verder zit nog een groepje, ik tel er 31.

uit: **M. Gabriëls, 1944.** De Pestvogel, *Bombycilla garrulus garrulus* L. *Wielewaal* 11: 138-140.

Ten Noord-Westen van Turnhout, in oude, dichtbekruinde eiken, beuken en berken, in het bedrijvige gezelschap van koolmezen, pimpeltjes, staartmezen, boomkruipers en goudhaantjes, die zowel in de dichte wirwar van het onderhout, als hoog in de takken op verrotte knoesten en priemfijne twijgjes, met bengelkunjtes en ijverig insectenzoeken dit winterse park verlevendigen, heb ik voor de eerste maal kennis gemaakt met een zwijgzamen klant: *Sitta europaea caesia* — den boomklever.

uit: **J. Cuypers, 1944.** De Boomklever. *Wielewaal* 11: 148-151.

Wij hebben recht om al dat moois in de levende natuur te aanschouwen, maar laat ons ook niet vergeten dat na ons nog andere mensen-generaties komen, die ook dat recht hebben. Wij moeten dus, al was het maar alleen hierom, onze roofvogels beschermen tegenover diegenen, die in deze vogels enkel een rover zien en de waarde niet beseffen van het mooie dat ze ons kunnen bieden. Hierdoor vervullen wij een plicht wat ten goede zal komen aan ons, aan diegenen, die na ons komen en tot slot van rekening ook aan onze gevierde vrijbuiters.

uit: **P. Hostie, 1944.** Gevederde vrijbuiters. *Wielewaal* 11: 200-201.

De studie der vogels in het vrije veld, sluit in zich een aandachtig waarnemen van al hun zanguitingen.

...
Ook bij de vogels is hun zang een affectentaal waarvan wij den oorsprong zelden kunnen vatten. Maar juist dat zoeken naar dien oorsprong, door het aandachtig

waarnemen van alle omgevende omstandigheden „de Umwelt“ is voor den natuurliefhebber zo innig boeiend, omdat het nog zoveel ongekende levensgewoonten doet ontdekken.

uit: **E.H. J. Vleugels, 1945.** Van zingende vogels. *Wielewaal* 11: 1-3.

Menig vogelliefhebber zal mij wel toegeven: een der eigenaardigste gewoonten, die men naast tal van andere, bij vogels aantreft, is wel het soms jaren getrouw blijven aan een zelfde nestgelegenheid. Het loont dan wel de moeite dat eens nader te beschouwen.

uit: **Dr. H. Wille, 1945.** Iets over het geheugen bij de vogels. *Wielewaal* 11: 45-46.

Op het eigendom van het kasteel „Vogelsanck“ bij Zolder broedt de hop jaarlijks. Dit jaar en het vorige werden een 14-tal vogels waargenomen. Wie op zijn drukste broedplaats, in de nabijheid van den „Bolderberg“ zijn kans wil beproeven, moet geen kwartier wachten om meer dan één van die prachtige „waaierkuiven“ te bewonderen. Hij laten den zeldzamen gast met rust, gelijk het de schaarse bosbewoners van den omtrek zoo voorbeeldig doen!

uit: **E.P. L. Janssen, 1945.** Hop, *Upupa e. epops* (L.). *Wielewaal* 11: 63.

In de polders tussen Ekeren en Wilmaarsdonk welke sedert een jaar onder water staan, hebben 5 paar aalscholvers zich in een groep canadese populieren gevestigd.

We vonden ze op 20 Mei 1944, bezig met hun nest te maken. Bij een later bezoek op 14 Aug. zagen we de jongen voeren, alsook de oude vogels welke naar voedsel doken.

uit: **R. Springael, H. van der Vloet, J. Maebe, 1945.** Aalscholvers. *Wielewaal* 11: 64.

Alle vogelliefhebbers kennen „Handbook of British birds“ onder de redactie van Witherby.

...
In zijn jeugd heeft hij vele reizen gemaakt — dat is eigen aan iederen Engelsman — later stichtte hij zijn maandschrift „British Birds“.

...
Een puntje wil ik onderstrepen. Witherby is altijd een liefhebber geweest, geen professioneel.

...
Zijn invloed op den vooruitgang in de vogelkunde zal later eerst nagewogen worden.

Met moed en volharding is voor onze liefhebbers veel geluk en schoonheid weggelegd.

uit: **E.H. F. Segers, 1945.** Harry Forbes Witherby. *Wielewaal* 11: 77.

Dat ransuilen nuttig zijn hoeft geen betoog; ten andere schade en nut zijn geen factoren die over gelijk welke vogels discussies moeten uitlokken. Elke vogel krijgt van den Schepper zijn eigen zending en betrekking in het ruim en vervult zijn taak naar eigen levensaard.

uit: **W. Paulussen, 1945.** Ransuileninvasie? *Wielewaal* 11: 101-106.

Zo is het in de Natuur zoals soms ook in het leven: men ziet en leert en lukt beter met stil en zwijgend en verscholen te blijven dan wel met veel rond te lopen en wind te verplaatsen zonder nut...

uit: **Graaf L. Lippens, 1945.** De pleviertjes. *Wielewaal* 11: 109-111.

Heb je, beste vriend ornitholoog, als je over de hei liept met je neus de lucht in, al wel eens goed den bodem bekeken waarop je wandelde? Dan heb je zeker wel die eigenaardige, roodachtige plantjes bemerkt die je, als je ze kende, „Zonnedaauw” noemde. En wellicht weet je dan ook dat die plantjes „vliegen vangen”... Welnu, over die plantjes wilde ik je wat meedelen.

Je zit nu in je kamer. Heb je niet een uurtje vrij? Is het goed weer? Neem dan vlug je fiets, trap naar de hei en zoek en bestudeer er die wondere plantjes; je zal een wonder wezen méér kennen uit de wondere natuurwereld.

uit: **Dr. P. van der Veken, 1945.** Vleesetende planten. *Wielewaal* 11: 133-134.

Ziedaar dus enige aanpassingsverschijnselen, waarop niet genoeg de nadruk kan gelegd worden omdat de kennis ervan de zoekers in niet geringe mate helpt en de natuurminnaars de gelegenheid geeft naast de bewondering ook het aanvoelend begrijpen van dezen prachtige vogel te stellen.

Moge echter de mens begrijpen dat alle dieren en planten voortdurend in strijd zijn met hun omgeving, en dat die strijd des te lichter en met meer bijval kan gevoerd worden wanneer zij zich bevinden in het éne midden dat met hun levenseisen volkomen overeenstemt.

uit: **Dr. R. Verheyen, 1945.** Rond en om den Kievit. *Wielewaal* 11: 135-139.

En moge ik er nu nog aan toevoegen of vragen, aan allen die met den Havik mochten kennis maken, te denken aan 't voorbeeld van mijn „ouden braven boswachter” die de Haviken als vrienden aanzag en ze „zijn Haviken” noemde en mocht iedereen dit voorbeeld volgen dan zouden we niet zozeer moeten vrezen die prachtige Natuurstukken eens gans kwijt te geraken.

uit: **F. Wortelaers, 1945.** De Havik, *Accipiter gentilis gentilis* (L.). *Wielewaal* 11: 139-142.

Ik schrijf hierboven „denkelijk”. Want naar mijn bescheiden mening: hoe meer kennis er zal opgedaan worden op vogelkundig gebied, hoe meer enthousiasten zich zullen interesseren voor ons vogelvolkje, des te meer ontdekkingen men zal doen waar men zich het minst aan verwacht.

Gebruik oren en ogen! Hen die dat doen zijn vele verrassingen voorbehouden.

uit: **H. Roels, 1945.** De Ortolaan breidt zijn broedgebied uit naar het westen. *Wielewaal* 11: 158-165.

Trekt op dan, vogelbewonderaars, naar Noord-Waasland met een dosis goeden wil en een portie eindeloos geduld, en ik verzeker u dat ge zult weerkeren, blij en gelukkig en vooral rijker aan zelfverworven vogelkennis, en meer dan ooit zal u de lust bekruipen om op speurtocht te gaan in dit vogelrijke, weinig gekende Waasland!

uit: **R. Vermeiren, 1946.** Heerlijke vogelmiddens in Noord-Waasland. *Wielewaal* 12: 3-9.

Na deze algemene inleiding laten we de geschiedenis volgen van een draaihalzenpaar met hun kroost, dat wijzelf (P.M. Gerets en ik) het geluk hadden gedurende enkele dagen te kunnen observeren.

Wetenschappelijk gevormde lezers zullen er zich wel voor wachten, onze gegevens te veralgemenen: we geven enkel, zo getrouw mogelijk, weer, hetgeen we bij deze bepaalde individu's hebben waargenomen.

uit: **E.P. L. Janssen, 1946.** Een draaihalzen in een muur. *Wielewaal* 12: 13-23.

Op 29 Augustus 1945 verongelukte te Gestel (Berlaar) eene kwakkel, door de tanden eener maaimachine in het toemaatgras. Ze was nog vergezeld van vier jongen die hoogstens acht dagen oud waren.

uit: **J. Cuypers, 1946.** Kwakkel - *Coturnix coturnix* L. *Wielewaal* 12: 25.

Ik nodig u uit, gij, die nog nooit genoten hebt van het heerlijke lied van den Koning der zangers, u eens de moeite te getroosten, in de Meimaand dien lieflijken harpenaar te gaan beluisteren. Schoon, overheerlijk zijn de stonden die men dromend kan doorbrengen, in de stille slapende natuur, terwijl die onovertroffen zanger zijn mooiste liederen ten beste geeft. Laten wij immer dezen vogel met rust; hem doden is een misdaad, hem vangen om hem stilaan te laten doodtreuren in een kooi, is al niet veel minder. Hij behoort de vrije natuur, een kooi is te eng voor hem, zijn schallend lied moet weergalmen onder het gewelf der bossen, ter verlevendiging der natuur en tot ons aller voldoening.

uit: **J. de Bleeck, 1946.** De Nachtegaal. *Wielewaal* 12: 41-42.

Wij hebben allen reeds meermalen badende vogels aan het werk gezien: enige vluggen dat het zand door de veren langs alle kanten wegstuift, andere dat het water opspat.

De meest uiteenlopende vragen kunnen rond dat baden gesteld worden: Waarin wordt het bad genomen? Waarom baden vogels? Welke is de houding van den vogel bij het baden? Is het een gedeeltelijk bad of plonst de vogel geheel in het water? In welk jaargetijde gebeuren de meeste baden? Op welk ogenblik van den dag? Bij welk weder, bij zonneschijn, bij warmte, bij koud weder of wanneer geschiedde het bad?

uit: **E.H. F. Segers, 1946.** Het baden bij de vogels. *Wielewaal* 12: 62-69.

Een vakantie, besteed aan de observatie van dezen broedvogel, en dit onder normale omstandigheden, is zeker niet verloren.

Schept een beetje reële romantiek! Denkt aan de waterspreeuw in verband met een glashelder beekje dat snel vlucht over de blinkende keitjes; een wentelend molenrad; bos; bergweide. Geen lawaai; geen getoeter. Denkt aan het rustige van zo'n omgeving, veraange-naamd door aangepaste geluiden. Iets naar den tand van Wielewalers. Ik kan het hun verzekeren.

uit: **H. Roels, 1946.** Over de Waterspreeuw *Cinclus cinclus aquaticus* (Bechstein.). *Wielewaal* 12: 87-89.

Ieder natuurliefhebber, en vooral ieder vogelliefhebber, is overtuigd dat in de toekomst natuurreservaten moeten opgericht worden om dat het wild oerschoon landschap zal verdwijnen en dat vele vogels geen voordelig midden zullen vinden om te verblijven en hun nesten te bouwen.

uit: **E.H. F. Segers, 1946.** Natuurreservaten. *Wielewaal* 12: 131-132.

De koolmees is het vogeltje dat bij mij den lust heeft opgewekt vogelkenner te worden. Dermate bekoorlijk vond ik haar scherp getekende kleuren, dat ik me getrokken voelde dat lieve diertje van naam en manieren nader te leren kennen.

De Koolmees is het vogeltje dat mij eenmaal, onbewust, misschien meer levensmoed heeft ingestort, dan ik ooit bewust beseffen zal. Toen ik tijdens den oorlog in een onnoemelijk vernederende gevangenis het bezoek van een vriend ontving, kwam een koolmees aan de tralies pikken. Ook m'n vriend zag het...

uit: **J. Aerts, 1946.** De koolmees. *Wielewaal* 12: 190-192.

En in al die vogelweelde waren ook de grotere steltlopers flink vertegenwoordigd: wulpen, regen-wulpen, luidruchtige en witgespiegelde roodpoot-ruiters, een groepje rosse gruttos en ten slotte een twintigtal krombekstrandlopers die vooral de aandacht trokken.

't Regende, en toch waren alle deelnemers gebleven... Maar nu kwam de tijd op. De bontbekjes trokken naar de polders, de wielewalers naar Zandvliet. Iedereen was nat geworden, doch niemand had spijt van het uitstapje. 't Was prachtig geweest.

uit: **M. Verbruggen, 1946.** Uitstap naar Berendrecht-Putte op 8 September 1946. *Wielewaal* 12: 219.

De mens treedt echter op als de ergste vijand voor de kwakfels. De kusten van de Middellandse zee zijn in de herfsttrek als met netten, strikken en lijnstokken bezaaid. De diertjes worden ongenadig afgemaakt, ontdaan van veren en ingewanden, in vaatjes verpakt en als een gekende lekkernij op rijkmanstafels gebracht.

uit: **H. Roels, 1947.** Over de kwakfel (*Coturnix coturnix* L.). *Wielewaal* 13: 4-7.

Hoewel de Eidereend voor zeldzaam genoteerd staat in de boeken, kan men toch de vraag stellen, bij het overkijken van een kaart met de voorstelling van haar verspreidingsgebied, of zij niet geregeld, in den winter onze kustwateren bezoekt waar hare aanwezigheid echter doorgaans onopgemerkt blijft.

uit: **M. Bequaert, 1947.** De Eidereend (*Somateria mollissima* L.). *Wielewaal* 13: 11-16.

Men moet niet denken dat parken, hovingen en lanen ener grootstad, zoals Antwerpen, niet door de vogels bezocht worden; een nauwkeurig opmerker, welke zich de moeite wil getroosten, dit na te gaan, en die zijn waarnemingen wil uitstrekken over een tijdverloop van meerdere jaren, staat verwonderd over wat men zoal ontdekken kan. Ik zelf heb dit ondervonden, mij sedert verscheidene jaren bezig houdende, met na te gaan wat er zoal aan vogelsoorten, in een grootstad kan aangetroffen worden.

uit: **J. de Bleeck, 1947.** Ornithologische waarnemingen in de grootstad. *Wielewaal* 13: 25-28.

De derde Ornithologische dag kende een buitengewoon succes, zowel voor wat de opkomst betreft als voor de behandelde onderwerpen zelf. Van heinde en verre kwamen vogelliefhebbers samengestroomd: van Oostende aan het Noordzee-strand tot Jupille bij Luik, van Baarle-Nassau in Nederland tot Tervuren in het hartje van Brabant kwamen ze bijeen om samen nog wat bij te leren over hun geliefde vogels.

uit: **A. Waterschoot, 1947.** Derde Ornithologische dag, Turnhout 29 december. *Wielewaal* 13: 37-40.

Na een vlotte inleiding van de Heer Andries hield de Heer Poppe zijn voordracht, getiteld „Natuurbescherming“.

In het eerste gedeelte noemde de voordrachtgever de 126 soorten vogels, die door de wet beschermd zijn. Daarna noemde hij de andere categorieën. Van elke groep gaf hij interessante gegevens door de wetgever bepaald, alsook eigen ideeën en beschouwingen.

Alzo kregen we iets te horen over het vangen, doden, vervoeren en verkopen van vogels. Verder het gebruik van netten: hoe, waar en wanneer; wanneer en in welke gevallen mogen jachtwapens gebezigd; over kooi-vogels; iets over uitheemse vogels; over het gebruik van giftstoffen, lijm en grondstricken.

Tot slot bracht de Heer Poppe enkele voorstellen om onze vogels te leren kennen en beschermen. Hijzelf brengt nu een verzameling vogels samen om ze aan de rijkswachters te doen kennen en om hen alzo in de gelegenheid te stellen de wet toe te passen in gevallen van overtreding.

uit: **F. van den Broeck, 1947.** Voordracht „Natuurbescherming“ door den Heer Poppe op Zondag, 15 December 1946. *Wielewaal* 13: 51.

In ons land worden, naar waarnemingen aantonen, drie soorten gele kwikstaarten aangetroffen:

Motacilla flava flava L. als algemeen verspreide broedvogel in de vlakten.

Motacilla flava flavissima Blyth, waargenomen als zeldzame broedvogel aan de kust en als doortrekker. *Motacilla flava thunbergi* Billb., als zeldzame doortrekker.

Dat een studie van het geslacht *Motacilla flava* zeer belangwekkend is, omwille van haar verspreiding in het Eurazisch continent waar de verscheidene rassen worden aangetroffen, blijkt uit een recente publicatie van de Deense ornitholoog Hans Johansen.

uit: **H. Roels, 1947.** Nota's over de systematiek en de verspreiding van de gele kwikstaarten (*Motacilla flava* L.). *Wielewaal* 13: 53-59.

Zoals gezegd, bevindt zich het beste scholekstermidden in mijn nabijheid ten Westen van Terneuzen, en wordt gevormd door een 8 Km. diepe inham van de Schelde: de Braeckman. In 1440, ten gevolge van een hevige storm ontstaan, hebben hier wellicht ruim 500 jaar lang duizenden scholeksters hun levensspel gespeeld. Thans echter, in 1947, vatten de werken aan, om ook deze vogelplek voor goed uit den weg te ruimen. Als binnen enkele jaren dan, uitgestrekte Poldergronden de plaats van de eeuwenoude schorren zullen innemen, hoe zal het dan gesteld zijn met den scholeksterbestand? De mogelijkheid is niet denkbeeldig, dat vele koppels zich zullen aanpassen en in de weiden zullen komen broeden, zoals het nu reeds in andere delen van Holland gebeurt. Wie weet wil eerlang het toeval niet, dat er eens een paartje op Belgischen bodem komt, in het uiterste Noorden van Oost-Vlaanderen? Tot nog toe had dit niet plaats, en blijft de kust het enig Belgisch broedmidden.

uit: **Dr. H. Wille, 1947.** De scholekster *Haematopus ostralegus* O.L. *Wielewaal* 13: 59-64.

Dr. H. Wille

Wil men echter op een wetenschappelijke wijze aan ornithologie, en hier meer bepaald aan veldornithologie doen, dan moet men ten eerste ieder ogenblik dat men buiten is ervan profiteren om ogen en oren open te zetten, en ten tweede, stelselmatig aantekeningen maken, want zonder nota's ga je niet vooruit en krijg je geen klaar overzicht, dat staat vast.

uit: **R. van Deynse, Dr. H. Wille, 1947.** Hoe doet men aan vogelstudie? *Wielewaal* 13: 77-81.

Een natuurpark kan een luxeartikel zijn voor de enkeling die slechts zijn onmiddellijk nut beoogt, doch voor de ganse gemeenschap is het een noodzaak, een opbrengstgrond van evengroot belang, zo niet van een groter, dan welkdanige andere cultuurgrond hoe rijk aan mineralen, humus, hout of vlees of aan toeristisch schoon die ook moge zijn.

uit: **Dr. R. Verheyen, 1947.** Natuurparken in Belgisch Congo. *Wielewaal* 13: 110-114.

Wat was er gebeurd? Die mooie beuken, de stoere, rechte, grauwe reuzen, de pracht van de streek, waar waren ze gebleven?

Neergehaald!...

Onze natuurvrienden kennen deze geschiedenis. Ze zijn niet met mij ontstemd en geërgerd. Ze kunnen niet anders! Want wellicht ook in hun streek is in de laatste jaren zoveel natuurschoon gesloopt, dat men na iedere wandeltocht met een ontgoocheling te meer moest huiswaarts keren: Weer iets dat voor immer verdwenen was!

Thans staan ze daar, de geweldige stronken, met afgeknotte wortelarmen... als een aanklacht!

uit: **L. Muyldermans, 1947.** Aanklacht en pleidooi. *Wielewaal* 13: 131-134.

Het is goed van tijd tot tijd de stand van een bepaalde vogel eens na te gaan en alles nauwkeurig op te tekenen, om daardoor juiste vaststellingen voor het nageslacht achter te laten.

uit: **E.H. F. Segers, 1947.** Aalscholvers in België. *Wielewaal* 13: 182-184.

De duinpieper mogen we gerust rekenen bij de vogels die niet algemeen bekend zijn. Want herhaaldelijk kwam ik in contact met vogelliefhebbers, ja zelfs met veldornithologen waarvan bleek dat ze de duinpieper slechts bij naam kenden. En hoeveel doorsneevogelkenners zijn er niet die niet eens van zijn bestaan afweten?

uit: **K. Gautier, 1947.** Het een en ander omtrent het voorkomen van de duinpieper in de Kempen. *Wielewaal* 13: 206-208.

Gedurende de jaren 1929-35 bewoonde hij hoofdzakelijk de polderweiden van Grembergen en van Baasrode-Vlassenbroek. Ik schatte het aantal broedparen tussen 30 en 40. Men hoorde hem overal op alle bewoonbare plaatsen. Ten huidige dage is hij er omtrent verdwenen: Een of twee paren nog jaarlijks. In de

J. de Maerschallck, de Vlaamse kwartelkoningspecialist.

hooimeersen te Mespelare, langsheen de Dender waren te dien tijde jaarlijks 2 tot 3 koppels en te Zele Dijk 4. Tegenwoordig hoor ik er geen enkele meer.

uit: **J. de Maerschallck, 1947.** Bremscheer of kwakkel-koning, *Crex crex* (L.). *Wielewaal* 13: 237-239.

Wellicht geen ander landschapsbeeld heeft zich in de loop der eeuwen echter zozeer onder invloed van de mens gewijzigd als juist het Nederlandse. De moerasen, vroeger grotendeels met wisselende waterstand onder invloed van eb en vloed, zijn door zware dijken omgord en droog gelegd. Vruchtbare akkers en weiden strekken zich uit, daar waar vroeger visarend en lepelaar heerschappij voerden.

Toch kunnen de Nederlandse vogelvrienden nog steeds genieten van een rijkdom aan soorten, die heel wat groter is dan in de naburige landen.

De weinige overgebleven moerassen en voorts de weiden en stranden, de oevers der grote rivieren en het toenemend bosareaal vormen een toevluchtsoord voor vele vogels, die het drukke gedoe van de mens moeilijk verdragen.

uit: **Dr. H. N. Kluyver, 1947.** De vogelwet in Nederland. *Wielewaal* 13: 281-283.

In de driehoek, Herentals-Geel-Lichaart en het daarin gelegen gedeelte van de Nethevallei, vindt de vogelliefhebber steeds verrassingen in alle seizoenen. Jammer genoeg verdwijnt stilaan het geheimzinnig karakter van het gebroekte met zijn ondoordringbare rietvelden en verraderlijk wiegende bodems.

De angstvallig doorgevoerde kruidruiming van beken en rivieren doet het water snel verdwijnen uit de vallei. De kuilen waaruit geen moer meer gebaggerd wordt groeien dicht en alles laat voorzien, dat ter oorzaak van drooglegging en ontginning, het paradijs van roerdompen, kuikendieven, snorren en zoveel andere rietbewoners binnen afzienbare tijd zal uitgediend hebben.

uit: **J. Cuypers, 1948.** De asgrauwe kuikendief (*Circus pygargus* L.). *Wielewaal* 14: 25-39.

Verheugend is het verschijnsel van de toename van *Circus pygargus* — de asgrauwe kuikendief —, als broedvogel in België. In de meeste handboeken vinden wij nog steeds deze soort vermeld als „vrij zeldzame broedvogel”, tegenover het toenmalig meer algemeen voorkomen van den bruinen kuikendief. Daarnaast beschikt de ornithologische literatuur over een vrij groot aantal studie's over deze laatste soort, terwijl vele gegevens over den asgrauwen nog steeds op wankelen bodem berusten. Thans is de toestand in België reeds zo geëvolueerd dat wij gerust als meest voorkomende kuikendief-broedvogel den asgrauwen mogen vermelden.

uit: **Dr. H. Wille, 1948.** De broedbiologie van den asgrauwen kuikendief. *Wielewaal* 14: 51-56, 73-78, 103-106.

Laten we dus de natuur begaan, alles toch is er drama en tragedie, het een schepsel leeft ten koste van het ander, leven moet geofferd worden om te doen leven; de natuur zelf weet wel haar evenwicht te houden, de mens behoeft er niet in te grijpen.

uit: **F. Wortelaers, 1948.** Drama's in het woud - Havik. *Wielewaal* 14: 51-59.

De oudste bewijzen voor het huisvesten van zangvogels die in holen broeden komen uit de Nederlanden. Daar heeft men misschien reeds in de Middeleeuwen kleiarden potten gemaakt die men aan zekere vogels ter vervanging van natuurlijke holen aanbod. Deze nest-potten hadden een eigenaardige vorm: het waren buikige vaatjes uit ongeverniste klei met een tamelijk lange hals die men aan hoge huismuren ophing.

uit: **Dr. E. Stresemann, 1948.** De Oud-Nederlandse „spreuwenpot”. *Wielewaal* 14: 145-146.

In zijn boek „Kempische Vogels”, verschenen in 1937, schreef E.H. Segers: „Het rijk der kwakfels is uit”. En inderdaad rond die tijd mocht de vogelvriend het bijna als een uitzonderlijk buitenkansje aanzien als hij al eens een enkele kwakkel hoorde slaan.

Sinds is *Coturnix C. C.* ten onzent opnieuw een gewoon voorkomende vogel geworden.

Reeds in het nummer van Sept. 1941 van ons maandblad schreef dhr K. Gautier: „Komen ze dit jaar bij voorkeur in de Kempen broeden of neemt deze, naar 't scheen, verdwijnende vogelsoort weer in aantal toe? In het Turnhoutse worden van alle kanten kwakkels gesignaleerd: daar waar ze voorheen nog slechts zeldzaam gehoord of gezien werden”. En dhr J. Cuypers, van Meerhout, meldt in het nr. van Nov. 1942: „'t Was geleden van voor 1914 dat ik ze hier nog had gehoord. In 1941 en ook dit jaar heb ik „kwik me dit” dikwijls waargenomen”.

uit: **J. Huygens, 1948.** Over kwakkels. *Wielewaal* 14: 205-208.

In het Decembern timer van den jaargang 1947 van het „Journal of applied physics” publiceerde H. L. Yeagley de resultaten van zijn experimenteel onderzoek naar het oriëntatievermogen van reisduiven. Deze uitslagen zijn zo belangwekkend, ook voor de studie van het oriëntatievermogen bij de trekvogels, dat het de moeite loont er de lezers van „De Wielewaal” een samenvatting van onder de ogen te brengen.

uit: **Dr. J. Spaepen, 1948.** Een belangrijke bijdrage tot de studie van het oriëntatievermogen der vogels. *Wielewaal* 14: 225-232.

Is het niet wonderbaar, dat deze ringmussenlegsels, ten opzichte van de beleving der schaal, elk uit vier duidelijk te onderkennen soorten van eitjes bestaan, en vooral dat voor elk eitje uit het eerste legsel een dubbelganger in het tweede wordt gevonden?

uit: **Kapitein-Commandant Bastijns, 1948.** Bijdrage tot de studie van het ringmussenei. *Wielewaal* 14: 260-261.

Mijn beste vogelvrienden, profiteer vooral van de laatste week van Maart en de eerste 14 dagen van April; die drie weken zijn de schoonste van 't seizoen: frissen, nieuwen, levenscheppenden natuuradem, heerlijken zonnenschijn, ontluikend groen, zingende en jubelende vogels; tussen de nog bladerloze bomen en in 't nog kale moeras speelt zich thans het schoonste, gevoeligste toneel der vogelwereld af; dool nu niet meer doelloos rond in een dode, stenen stad, ga naar veld en heide, naar duin, bos en moeras daar is 't een en al leven, overal wacht u daar wat nieuws, overal krijgt ge daar nu wat te zien.

uit: **F. Wortelaers, 1949.** Lente. *Wielewaal* 15: 8-14.

Het mag wel als algemeen bekend verondersteld worden, dat ieder landschap met een bepaald karakter een eigen broedvogelbevolking heeft. In een parklandschap zullen wij geheel andere vogels aantreffen dan in een weidelandschap of plassengebied. Zo verschilt het vogelleven van een strand- en kustgebied sterk met dat van een dennenbos. Begrijpelijk! En we zijn vrij nauwkeurig op de hoogte, welke broedvogels we in dergelijke gebieden aan kunnen treffen. Minder bekend

is het, dat in een enkel gebied nog verschillen mogelijk zijn, die eerst bij nauwgezette studie opvallen.

uit: **J.E. Sluifers, 1949.** Broedvogeltellingen. *Wielewaal* 15: 25-28.

Hoe ver de gegevens dienaangaande verschillen, blijkt uit de voorbeeldige verhandeling die Dr. R. Verheyen in „De Zangvogels van België” over die over-onbekende vogel schrijft.

...
Uitersten te bevestigen, schijnt me nooit overbodig; uitersten te openbaren, weet ik (door ervaring met anderen en mijn eigen) de geheime hoop van ieder vogelminnend mensenhart. Wat schuilt er desbetreffend aan geschikts in de volgende bevindingen?

...
Eindbeschouwing: schoon ik de merel reeds als schoolknaap ken, heeft dit opstel mij nog veel geleerd.

uit: **J.F. Aerts, 1949.** Over nestplaats, legtijd en broedduur van de merel. *Wielewaal* 15: 37-40.

Met de broedvogels van de Camargue en de broedvogels van de eilanden langsheen de kust die bij het strandgebied en de „lagunes” kunnen ontmoet worden, vormen de overzomeraars die in de delta van de Rhône kunnen aangetroffen worden, de weelderige rijkdom van een der schitterendste vogelterreinen van Europa. Voor wie het geluk is weggelegd, dit gebied te bezoeken, staat de tijd stil...

uit: **Dr. Fr. Grootaers, 1949.** De delta van de Rhône. *Wielewaal* 15: 105-109.

Voor een vijftigtal aanwezigen hield dhr A. Uyttendaele deze merkwaardige voordracht. Het lijkt wel een hele toer voor ons beginners, om aan deze heksepot van winter- en zomerkleed, eerste- en tweedejaarskleed, juveniel- en overgangskleed aan uit te kunnen! Toch leerden we veel bij zodat in 't vervolg de meeuwen en sterntjes beter onder de loupe of liever door de prisma bekeken zullen worden!

uit: **H. Janssen, 1949.** Wintervoordracht op Zondag 13 Maart 1949 over „Meeuwen en Sterntjes”. *Wielewaal* 15: 135.

Een torenvalk welke zijn 5 of 6 eieren gelegd had in een gat in een der gebouwen van een verlaten fabriek alhier is geroofd geworden door duivenliefhebbers die vreesden voor hun duiven. Ik heb ze eens goed de les gespeld en als bewijs enkele braakballen welke onder de nestholte lagen uiteengepluisd. Wij hebben niets gevonden dan muizenhaar, enkele beentjes en dekschilden van kevers. 't Is te hopen dat ons valkje toekomstig jaar terugkomt. Het zal dan wel gerustgelaten worden.

uit: **J. Henderickx, 1949.** Torenvalk - Falco tinnunculus. *Wielewaal* 15: 226.

Apotheker Georges Huyskens, baanbrekend Vlaams Veldornitholoog

Dit weze alles in verband met onze reis naar de Camargue. Ik hoop dat deze korte nota sommige Wielewalers tot nut kan strekken en bij anderen de lust doet ontstaan ook eens te gaan logeren in „Le Salin de Badon”.

uit: **Prof. Dr. J. Hublé, 1949.** De vogels van de Camargue in April (17 tot 23 April 1949). *Wielewaal* 15: 245-247.

Wat er ook van zij, indien hij vroeger weinig in de Kalmthoutse hei te zien was of er misschien in de toekomst niet meer zal voorkomen, mogen we dit jaar van een ware invasie spreken. Wij hebben dan ook aan hem ons vogelliefhebbershartje eens duchtig kunnen ophalen. Op sommige dagen waren er aan alle geschikte vennetjes te zien en telden we er niet minder dan zestien, wat, gezien de toch maar geringe oppervlakte der Kalmthoutse hei, verbazend veel is en als het dan steltkluten betreft, mag men wel van „invasie” spreken.

uit: **G. Huyskens, J. van Weesenbeeck, 1949.** Steltkluten zwervend en broedend in de Kalmthoutse hei. *Wielewaal* 15: 265-268.

Een groep vogelliefhebbers, behorend tot de Ornithologische Vereniging „De Wielewaal” Brabantse Afdelingen, werd het gegund sedert 'n paar jaar geregeld korte bezoeken te brengen aan de Vlaamse Westkust. De ornithologische waarnemingen die te dier gelegenheid gedaan werden zullen in een reeks artikelen samengebracht en aan de Redactie van „De Wielewaal” toegezonden worden.

uit: **Dr. Fr. Grootaers, 1949.** Avifauna van de Vlaamse Westkust. *Wielewaal* 15: 271-277.

*Dr. H. Meeus, Langvenstraat 25, 2300 Turnhout.
G. Luyts, Zilverberkstraat 13, 2300 Turnhout.*

Foto: J. de Ridder

AANWIJZINGEN VOOR DE AUTEURS

Het maandblad *Wielewaal* publiceert in principe alle artikels waarvan de inhoud strookt met de doelstelling van de Vereniging De Wielewaal: de kennis en de bescherming van de natuur en in het bijzonder van de in het wild voorkomende vogels. De redactie behoudt zich nochtans het recht voor te beslissen welke artikels of bijdragen worden geplaatst.

Kopij moet in drievoud in machineschrift worden ingeleverd bij de hoofdredacteur. Uiterlijk twee maanden na het insturen van de kopij ontvangt de auteur bericht of zijn artikel al dan niet zal worden opgenomen. Eventueel kan de auteur gevraagd worden wenselijke veranderingen aan te brengen.

De auteurs zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikels.

Elk artikel wordt gevolgd door het volledig adres van de auteur(s).

De redactie dringt er op aan om artikels en belangrijke bijdragen te doen volgen door een samenvatting in de Nederlandse, Franse, Duitse en Engelse taal. Op verzoek van de auteur zal de „résumé“, „Zusammenfassung“ en „summary“ door de redactie worden opgesteld.

In het maandblad wordt de voorkeurspelling toegepast. Nederlandse vogelnamen beginnen steeds met een hoofdletter (bv. Witte Kwikstaart). Groepsnamen (bv. steltlopers) beginnen niet met een hoofdletter. Dezelfde schrijfwijze geldt voor namen van planten, insecten, enz... De eerste vermelding in een tekst van een soort wordt steeds gevolgd door de Latijnse geslachts- en soortnaam, onderstreept.

In datumvermeldingen dienen de namen van de maanden bij voorkeur voluit geschreven. Het gebruik van afkortingen dient vermeden te worden.

Referenties in de tekst worden aldus vermeld: (Segers, 1948); bij meerdere referenties: (Segers, 1948; Grootaers, 1958); en verwijzen naar een alfabetisch gerangschikte bibliografie. Deze bibliografie wordt als volgt opgesteld:

- voor een artikel: Auteursnaam, initialen van de voornamen, jaar. Volledige titel. *Naam van het tijdschrift*, jaargang: eerste pagina van het artikel - laatste pagina.
bv. Grootaers F., 1958. Glanskop (*Parus palustris*) en Matkop (*Parus atricapillus*). *Wielewaal* 24: 1 - 16.
- voor een boek: Auteursnaam, initialen van de voornamen, jaar. Volledige titel. Stad van uitgifte, naam van de uitgever.
bv. Segers F., 1948. *Broedvogels in de Kempen*. Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel.

Als er meerdere auteurs zijn: Lippens L., H. Wille, 1972. *Atlas van de vogels in België en West-Europa*. Tielt, Lannoo.

In de bibliografie worden slechts die titels vermeld waarnaar in de tekst wordt verwezen. Alle literatuurgegevens moeten bij hun oorspronkelijke bron gecontroleerd worden.

Ter illustratie van bijdragen kunnen in aanmerking komen: zwart-wit- en kleurenfoto's, diapositieven, zwart-wit-tekeningen. Grafieken, tabellen en kaarten dienen met zwarte inkt op wit papier getekend.

Aan de auteur van een artikel (of aan één van hen indien er meerdere zijn) zullen 5 exemplaren van het maandblad worden verzonden. Meer exemplaren (tot maximum 30) kunnen bekomen worden, indien de hoofdredacteur hierom verzocht wordt bij het inzenden van het artikel.

De hoofdredacteur zal graag eventuele bijkomende inlichtingen of adviezen verstrekken aan mogelijke auteurs.

Wij ontvangen wisselnummers van *Ardea*, *Limosa*, *Vogeljaar*, *Vogels*, *Aves*, *Gerfaut-Giervalk*, *Regulus*, *Ornithologische Mitteilungen*, *Vogelwarte*, *Ornithologische Beobachter*, *Milu*, *Egretta*, *Héron*, *Ciconia*, *Tijdingen van de Vrienden van Heverlee-bos en Meerdaalwoud*, *Natuurreservaten*, *Wetenschappelijke Mededelingen KNNV*, *Parcs Nationaux*, *Hautes Fagnes*, *Natuurhistorisch Maandblad*, *Natura*, *Natuurbehoud*, *Mededelingenblad Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon*.

WIELEWAAL

JAARGANG 49 - JUNI 1983

H. FRANCKX. De geschiedenis van De Wielewaal.	205
F. GROOTAERS. De geschiedenis van ons maandblad.	216
F. VAN DEN BROECK. Vijftig jaar Wielewaalbestuur.	219
R.F. VERHEYEN. Verdiensten van De Wielewaal voor vogel- en natuurstudie in Vlaanderen.	224
K.H. VOOUS. Vijftig jaar „De Wielewaal”. Waarderingswoord van een Noord-Nederlander.	227
F. FLORIZOONE. Vogel.	230
L. LIPPENS. Hulde aan „De Wielewaal” en aan de stichter E.H. Fr. Segers.	231
Gelukwensen	233
F. VAN DEN BROECK. Jubileumfeest.	234
A. DECEUNINCK. Tafelrede gehouden ter gelegenheid van 50 jaar Wielewaal op 6 februari 1983 te Mortsel.	237
H. MEEUS, G. LUYTS. Bloemlezing uit de eerste vijftien jaargangen van ons maandblad.	240

Titelblad: Wielewaal *Oriolus oriolus* — Foto: H. Lehaen